
De samenleving centraal

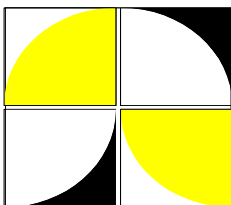
onderzoek naar het Wmo-beleid in Tiel

*april 2012
2012-0146/PT/lvdd/cp*

Leon van den Dool

René van Kuijk

Pauline Mbundu

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1.	Achtergrond	4
1.2.	Aanleiding	4
1.3.	Leeswijzer	4
2.	Vraagstelling en normenkader	5
2.1.	Doeltreffendheid	5
2.2.	Financiering	6
2.3.	Aanpak	7
3.	Wet maatschappelijke ondersteuning	10
3.1.	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	10
3.2.	Landelijke ontwikkelingen	12
3.2.1.	Welzijn Nieuwe Stijl	12
3.2.2.	De Kanteling	12
3.2.3.	Decentralisatie sociale domein	13
3.3.	Tielse visie op Wmo-beleid	16
3.3.1.	Lokale uitgangspunten	17
3.3.2.	9 prestatievelden gebundeld in 5 Tielse thema's	18
3.4.	Organisatorische context Wmo	20
3.5.	Kenschets Tielse samenleving	20
4.	Doeltreffendheid Wmo-beleid Tiel	21
4.1.	Doelgroepen	21
4.2.	Beoogde resultaten	21
4.3.	Monitoring resultaten	23
4.4.	Bereiken resultaten	24
5.	Financiering Wmo-beleid	30
5.1.	Financiering Wmo	30
5.1.1.	Inkomsten	30
5.1.2.	Uitgaven	33
5.2.	Inzicht in financiële ontwikkelingen Wmo	34
5.3.	Inspelen op ontwikkelingen	35
5.3.1.	Nieuwe doelgroepen binnen de Wmo	35

6.	Conclusies en aanbevelingen	38
6.1.	Algemeen	38
6.2.	Doeltreffendheid Wmo-beleid	38
6.2.1.	Doelgroepen	39
6.2.2.	Beoogde resultaten	39
6.2.3.	Monitoring en sturing resultaten	40
6.2.4.	Bereiken resultaten	40
6.3.	Financiering Wmo-beleid	41
6.3.1.	Financiering Wmo	41
6.3.2.	Inzicht in financiële ontwikkelingen Wmo	42
6.3.3.	Inspelen op ontwikkelingen	42
7.	Reactie College van B&W	44
8.	Nawoord	46
A.	Geraadpleegde documenten	47
B.	Geïnterviewde personen	50
C.	Logical framework	52
D.	Meetbare resultaten	53
E.	Voortgang Masterplan	56
E.1.	Thema 1: Samenleven in buurt en wijk	56
E.1.1.	Handhaven	56
E.1.2.	Nieuwe initiatieven	65
E.2.	Thema 2: Jeugd en opgroeien	70
E.2.1.	Handhaven	70
E.2.2.	Nieuwe initiatieven	73
E.3.	Thema 3: Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers	78
E.3.1.	Handhaven	78
E.3.2.	Nieuwe initiatieven	82
E.4.	Thema 4: Meedoen gemakkelijker maken	86
E.4.1.	Handhaven	86
E.4.2.	Nieuwe initiatieven	88
E.5.	Thema 5: Volksgezondheid, Preventie, OGGZ en MO	90
E.5.1.	Handhaven	90
E.5.2.	Nieuwe initiatieven	91

1. Inleiding

1.1. Achtergrond

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is per 1 januari 2007 ingevoerd en een wet met verstrekkende gevolgen voor zowel gemeenten, partners als de samenleving. Inwoners van Tiel zien zich direct geconfronteerd met de komst van de Wmo. Uitgangspunt van de Wmo is dat de samenleving voor haar eigen welzijn verantwoordelijk is. Het belangrijkste doel van de Wmo is dan ook: participatie.

Het gaat dan volgens de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (2005) in ieder geval om drie verschillende vormen van participatie. De Wmo heeft betrekking op het wegnemen van drempels voor mensen met beperkingen, opdat zij zo lang mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving. Ten tweede heeft participatie binnen de Wmo betrekking op het stimuleren van betrokkenheid en solidariteit. Ten derde heeft de Wmo betrekking op participatie van burgers bij de totstandkoming van beleid. In de rol van burgers ten opzichte van de gemeente verandert veel. Burgers dienen nadrukkelijk betrokken te worden bij het beleid en verantwoording wordt afgelegd aan de burgers en niet aan het Rijk. Dat vraagt een verandering in de verhoudingen (horizontalisering), gedrag, processen en cultuur bij burgers én bij de gemeente.

1.2. Aanleiding

Ondertussen wordt de Wmo ruim vijf jaar uitgevoerd door de gemeente Tiel. Het einde van de looptijd van dit plan is dan ook in zicht. In het plan is een evaluatie aangekondigd, die als input dient voor een nieuw Wmo-beleidsplan.

Ten aanzien van de Wmo staat daarnaast een aantal belangrijke veranderingen op stapel. Zo is het Kabinet voornemens delen van de Awbz over te hevelen naar de Wmo en daarop een efficiencykorting toe te passen. Ook de decentralisatie van de Jeugdzorg en de nieuwe Wet werken naar vermogen (Wwnv) raken de Wmo. In hoofdstuk 3 wordt hier uitgebreid op ingegaan.

Vanuit de Raad hebben verschillende fracties dit onderwerp voorgesteld, vanwege de maatschappelijke relevantie ervan. Ook de geschetste ontwikkelingen zijn aanleiding om onderzoek te doen naar de prestaties van de gemeente Tiel op het gebied van de Wmo. De aanbevelingen die voortvloeien uit lessen uit het verleden, zijn nadrukkelijk bedoeld om de gemeente te helpen, de komende wijzigingen soepel te verwerken en een nieuwe plan voor de periode 2013 - 2016 te ontwikkelen.

1.3. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de vraagstelling in dit onderzoek met bijbehorende deelvragen. De Rekenkamer toetst bevindingen met behulp van een normenkader. Deze normen zijn eveneens opgenomen in hoofdstuk 2, alsmede een beschrijving van de gehanteerde aanpak. Gelet op de complexiteit van de Wmo is het derde hoofdstuk gewijd aan de werking van de Wmo en de ontwikkelingen binnen de Wmo. Dit hoofdstuk is toegevoegd om het Tielse beleid in het landelijke kader te kunnen plaatsen. In hoofdstuk 4 wordt stilgestaan bij het huidige beleid van de gemeente Tiel en wordt een voorzichtige inschatting gegeven van de betekenis van decentralisaties voor de gemeente Tiel. In hoofdstuk 5 wordt de financiering besproken. In hoofdstuk 6 worden conclusies en aanbevelingen gegeven. Hoofdstuk 7 bevat de bestuurlijke reactie van het College van B&W en op deze reactie wordt ingegaan door de Rekenkamer in hoofdstuk 8.

2. Vraagstelling en normenkader

De Wmo is een brede veelomvattende en complexe wet, waarbij verschillende aspecten te onderzoeken zijn. Na overleg met de begeleidingsgroep van de Raad heeft de Rekenkamer ervoor gekozen om het onderzoek te richten op *doeltreffendheid* en *financiering* van de Wmo. Het onderzoek richt zich bijvoorbeeld niet op de doelmatigheid en rechtmatigheid, interactie met burgers en partners, samenwerking in het algemeen en de aangekondigde kanteling van de Wmo. Eveneens valt de samenhang met aanpalende beleidsterreinen, zoals jeugdbeleid, onderwijsbeleid, woonbeleid en Wwb buiten scope. Het onderzoek is gericht op de periode 2007-2011.

Om antwoord te geven op de onderzoeksvragen, is gebruik gemaakt van een normenkader waaraan de doeltreffendheid en financiering van de Wmo in Tiel worden getoetst. Per onderzoeksvraag zijn normen opgesteld. De normen zijn telkens positief geformuleerd en er is aangesloten bij bestaande wet- en regelgeving, lokaal beleid of bij wat door de Rekenkamer als 'logisch' is aangemerkt.

2.1. Doeltreffendheid

Ten aanzien van het thema doeltreffendheid is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

In hoeverre heeft het Wmo-beleid van de gemeente Tiel ertoe bijgedragen dat burgers de afgelopen 5 jaar daadwerkelijk meer hebben kunnen meedoen in de samenleving?

Daarbij zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

- *Zijn er bepaalde doelgroepen aangewezen? En zo ja, welke?*
- *Wat zijn de beoogde resultaten per prestatieveld?*
- *Op welke wijze stuurt de gemeente op de beoogde resultaten?*
- *In hoeverre zijn de beoogde resultaten van het Wmo-beleid daadwerkelijk bereikt?*

Dit onderzoek hanteert de volgende normen bij deze deelvragen:

Normenkader Wmo-beleid Tiel	Norm
Centrale vraag: "In hoeverre heeft het Wmo-beleid van de gemeente Tiel ertoe bijgedragen dat burgers de afgelopen 5 jaar daadwerkelijk meer hebben kunnen meedoen in de samenleving"	
Zijn er bepaalde doelgroepen aangewezen? En zo ja, welke?	<ul style="list-style-type: none">• De gemeente heeft de doelgroepen in kaart gebracht voor wie het Wmo beleid is bedoeld.• Conform Wmo (§2 artikel 3.4, f) is in het plan aangegeven op welke wijze de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders zich hebben vergewist van de behoeften van kleine doelgroepen.
Wat zijn de beoogde resultaten per prestatieveld?	<ul style="list-style-type: none">• Conform de Wmo (§2, artikel 3.4, c) is in het beleidsplan vastgelegd welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen.• Voor de in artikel 3.4, f van de Wmo geïdentificeerde doelgroepen zijn door de gemeente keuzes gemaakt over welke resultaten bereikt dienen te worden.• Deze resultaten zijn meetbaar geformuleerd bijvoorbeeld per prestatieveld, doelgroep en/of behoefte.

Normenkader Wmo-beleid Tiel	Norm
	<ul style="list-style-type: none"> Er is een logische koppeling tussen de beoogde resultaten en de uit te voeren activiteiten, projecten en de te verstrekken voorzieningen.
Op welke wijze stuurt de gemeente op de resultaten?	<ul style="list-style-type: none"> Het is inzichtelijk welke meetinstrumenten worden ingezet om de prestaties en resultaten van het Wmo-beleid te meten. Prestaties en resultaten worden periodiek gemeten (bijvoorbeeld per prestatieveld, per doelgroep).
In hoeverre zijn de beoogde resultaten van het Wmo-beleid daadwerkelijk bereikt?	<ul style="list-style-type: none"> Op basis van de verzamelde gegevens blijkt dat de gemeente de gewenste resultaten heeft gerealiseerd. De bereikte (deel) resultaten hebben eraan bijgedragen dat burgers de afgelopen vijf jaar meer hebben kunnen meedoen in de Tielse samenleving. College en Raad sturen het beleid bij, wanneer sprake is van tegenvallende prestaties en resultaten.

In artikel 3 van de Wmo wordt aangegeven dat de gemeenteraad één of meer plannen vast moet stellen die richting geven aan de door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders te nemen beslissingen betreffende maatschappelijke ondersteuning. Daarin moet worden aangegeven wat de gemeentelijke doelstellingen zijn; hoe het samenhangende beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning zal worden uitgevoerd en welke acties in de door het plan bestreken periode zullen worden ondernomen; en welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen. In de Wmo wordt een duidelijke koppeling gemaakt tussen doelstellingen, activiteiten en resultaten. De Rekenkamer vindt deze koppeling in dit onderzoek belangrijk en hanteert daarom in de opzet van het onderzoek en de normen een logical framework. Een logical framework helpt om een duidelijke koppeling te maken tussen effecten (de Wmo spreekt niet van effecten), (hoofd)doelstellingen, resultaten en activiteiten. In de Wmo worden activiteiten voor resultaten genoemd. Het logical framework is een manier om terug te kijken of de activiteiten die een gemeente onderneemt, wel logisch met elkaar samenhangen. Wanneer normen opgenomen zijn over resultaten, gaat de rekenkamer er vanuit dat deze volgen op (hoofd)doelstellingen en effecten. In figuur 1 is een logical framework opgenomen.

Maatschappelijk effect	Hoofddoelstelling	Resultaten	Activiteiten
Indicatoren	Indicatoren	Indicatoren	Middelen
Informatiebronnen	Informatiebronnen	Informatiebronnen	Kosten
	Externe factoren	Externe factoren	Externe factoren

Figuur 1: Voorbeeld logical framework

2.2. Financiering

Ten aanzien van het thema financiering is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

In hoeverre is de financiering van de uitvoering van de Wmo op orde en wat zijn de effecten van financiële ontwikkelingen (bezuinigingen, decentralisatie) op de uitvoering van de Wmo?

Daarbij zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. Op welke wijze hebben de uitgaven zich ontwikkeld tussen 2007 en 2011? Wat zijn de belangrijkste uitgaven posten?
2. Op welke wijze hebben de inkomsten zich ontwikkeld tussen 2007 en 2011 (van de gemeente Tiel en externe financiering)?
3. Hoe is na de tussenrapportage eind 2010 (Wmo evaluatierapport) van de gemeente Tiel de externe financiering van projecten in het kader van de Wmo verlopen?
4. In hoeverre is de financiering van de uitvoering van de Wmo op orde geweest in de afgelopen 5 jaar?
5. Bereidt de gemeente zich voor op de effecten van financiële ontwikkelingen op het terrein van de Wmo (bezuinigingen, decentralisatie)?

De Rekenkamer beoogt met deze vragen inzicht krijgen in de wijze waarop de Wmo over de afgelopen periode is gefinancierd en in hoeverre de gemeente voorsorteert op ontwikkelingen binnen de Wmo.

Normenkader Wmo-beleid Tiel	Norm
Centrale vraag: “In hoeverre is de financiering van de uitvoering van de Wmo op orde en wat zijn de effecten van financiële ontwikkelingen (bezuinigingen, decentralisatie) op de uitvoering van de Wmo”	
Op welke wijze hebben de uitgaven zich ontwikkeld tussen 2007 en 2011? Wat zijn de belangrijkste uitgaven posten?	<i>Beschrijving situatie</i>
Op welke wijze hebben de inkomsten zich ontwikkeld tussen 2007 en 2011 (van de gemeente Tiel en externe financiering)?	<i>Beschrijving situatie</i>
Hoe is na de tussenrapportage eind 2010 (Wmo evaluatierapport) van de gemeente Tiel de externe financiering van projecten in het kader van de Wmo verlopen?	<i>Beschrijving situatie</i>
In hoeverre is de financiering van de uitvoering van de Wmo op orde geweest in de afgelopen 5 jaar?	<ul style="list-style-type: none"> • Over de afgelopen vijf jaar zijn er geen grote overschrijdingen geweest. • De gemeente heeft op basis van prognoses inzicht in de inkomsten en uitgaven van het Wmo-beleid op korte en langere termijn.
Bereidt de gemeente zich voor op de effecten van financiële ontwikkelingen op het terrein van de Wmo (bezuinigingen, decentralisatie) ?	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente beschikt over op feiten gebaseerde en realistische inschattingen van de ontwikkelingen van uitgaven en inkomsten op het terrein van de Wmo voor de komende vier jaar. • De gemeente heeft voor zover mogelijk zicht op de consequenties van komende bezuinigingen en decentralisatie van taken. • De gemeente heeft maatregelen in voorbereiding om hierop in te spelen (bijvoorbeeld in de vorm van scenario’s).

2.3. Aanpak

Het onderzoek is in een vijftal stappen doorlopen:

-
1. **Startbijeenkomst:** Tijdens de startbijeenkomst met de ambtelijke organisatie is het onderzoek aangekondigd en zijn werkafspraken gemaakt. Daarnaast heeft afstemming plaatsgevonden met de begeleidingsgroep (een vertegenwoordiging van de Raad) waarmee de reikwijdte van het onderzoek is bepaald.

-
2. **Inventarisatie en opstellen normenkader:** In deze stap heeft een eerste verkenning van de documenten plaatsgevonden en hebben enkele inventariserende telefonische gesprekken plaatsgevonden met medewerkers van de gemeente Tiel. De eerste verkenning van documenten heeft geleid tot het opstellen van een normenkader voor de onderzoeksvragen. Er zijn daarbij niet voor alle deelvragen “harde” normen” omdat niet alle vragen zich daarvoor lenen. Het onderzoek richt zich ook op het versterken van het lopende programma en het normenkader is hierop afgestemd.
 3. **Verzamelen bevindingen en analyse:** De derde stap was gericht op aanvullende documentenstudie en het houden van groepsinterviews. De geraadpleegde documenten zijn opgenomen in bijlage A. De interviews met de ambtelijke organisaties zijn geclusterd rondom de 5 thema’s die de gemeente Tiel zelf voor de Wmo heeft geformuleerd. Daarnaast hebben in het najaar van 2011 groepsinterviews plaatsgevonden met de Wmo Raad, de Gehandicaptenraad Tiel en enkele cliënten. In bijlage B is een overzicht opgenomen van de geïnterviewde personen.
 4. **Rapport van bevindingen:** De verkregen bevindingen zijn verwerkt in het rapport van bevindingen. Parallel aan dit proces is een rondetafel bijeenkomst georganiseerd met ambtenaren van de gemeente Tiel om de eerste bevindingen terug te leggen en te toetsen of de ambtelijke organisatie zich daarin herkent. Het rapport van bevindingen is aangeboden voor ambtelijke hoor- en wederhoor en de reacties daarop zijn verwerkt in het eindrapport.
 5. **Eindrapport:** In de laatste stap zijn de conclusies en aanbevelingen opgesteld en werd het rapport aangeboden voor bestuurlijke hoor- en wederhoor.

3. Wet maatschappelijke ondersteuning

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de Wmo, de ontwikkelingen die de Wmo raken en de specifieke invulling van de Wmo in Tiel.

3.1. Wet Maatschappelijke Ondersteuning

De Wmo is sinds 1 januari 2007 in werking getreden. Het maatschappelijke doel van de wet is ‘meedoen’: mensen moeten zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en mee kunnen doen in de samenleving. En als dat niet kan, is er ondersteuning vanuit de gemeente. Uitgangspunt van de Wmo is dat deze wet er voor iedereen is, zowel voor gezonde mensen als voor mensen met een beperking door ouderdom of handicap, psychische problemen of ouders met opvoedproblemen. Gemeenten zijn met de Wmo verantwoordelijk geworden voor maatschappelijke ondersteuning van de eigen burgers, deze ondersteuning omvat activiteiten die het mensen mogelijk maakt om mee te doen in de samenleving¹. De Wmo beoogt meer te zijn dan het geheel der delen, zo blijkt onder meer uit de derde voortgangsrapportage uit 2008 van het Ministerie van VWS. Aanleiding voor de Wmo is enerzijds de behoefte aan een betere afstemming tussen wonen, welzijn en zorg en anderzijds om de Awbz bij verdergaande vergrijzing en ontgroening beheersbaar te houden. In de Wmo zijn de volgende wetten gebundeld:

- Welzijnswet;
- Wet Voorzieningen Gehandicapten (Wvg);
- De huishoudelijke verzorging uit de Awbz;
- Openbare Geestelijke GezondheidsZorg (Oggz);
- Enkele subsidieregelingen uit de Awbz (zoals mantelzorgondersteuning, diensten bij wonen met zorg, initiatieven Oggz).

De Wmo omvat lichtere vormen van hulp en ondersteuning. Gemeenten moeten die ondersteuning organiseren. De Awbz is er alleen voor de zwaardere vormen van zorg en verpleging. De gemeente is met het ingaan van de Wmo verantwoordelijk geworden voor maatschappelijke ondersteuning van haar burgers, die geen of onvoldoende steun krijgen uit eigen maatschappelijke omgeving. Maatschappelijke ondersteuning omvat activiteiten die het mensen mogelijk maken om mee te doen in de samenleving. De Wmo is een kaderwet. Dat betekent dat gemeenten de ruimte krijgen om binnen de kaders van negen prestatievelden invulling te geven aan de wet. De negen prestatievelden zijn:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

¹ Beleidskader Wmo, Zorg samen & Zorgzamer, (20 juni 2007), gemeente Tiel, p. 5.

6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer.
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang.
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

De 9 prestatievelden geven de reikwijdte van de Wmo weer. Op die velden worden gemeenten geacht prestaties neer te zetten. Gemeenten mogen zelf accenten leggen bij de invulling van de prestatievelden en bepalen zelf beleid, prioritering en inzet van middelen. Door het Rijk zijn naast de prestatievelden procesverplichtingen geformuleerd, waaraan gemeentes moeten voldoen. Deze procesverplichtingen zijn²:

- Participatie van burgers bij de totstandkoming van het beleid;
- Het vierjaarlijks Wmo-beleidsplan;
- Een verordening voor Wmo-voorzieningen;
- Verantwoordingsplicht door publicatie over prestaties.

De prestaties legt de gemeente vast in een beleidsplan dat door de gemeenteraad wordt goedgekeurd. In het beleidsplan dient de gemeente doelstellingen, resultaten en beleidsinzet op te nemen. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat burgers worden betrokken bij de totstandkoming (en uitvoering) van het beleid door bijvoorbeeld inspraak bij het beleidsplan, een Wmo-Raad en klanttevredenheidsonderzoeken. Gemeenten leggen verantwoording af over geleverde prestaties aan de eigen burgers in plaats van aan het rijk (horizontalisering). Daarnaast wordt elke gemeente geacht te beschikken over een Wmo-loket voor informatie, advies en ondersteuning aan burgers.

Compensatieplicht

In artikel 4 van de Wmo wordt de compensatieplicht geregeld. De compensatieplicht verplicht gemeenten om mensen met een beperking in zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie te compenseren. Compensatieplicht is fundamenteel anders dan een zorgplicht, waarbij een verplichting voor gemeenten bestond voorzieningen te verstrekken, zoals het geval was in de Wvg. De idee hierachter is dat gemeenten ruimte moeten krijgen om voorzieningen te verstrekken op basis van de lokale en individuele situatie, waardoor maatwerk mogelijk is. Bij de compensatieplicht gaat het om hulp en ondersteuning zodat de burger met een beperking:

- een huishouden kan voeren (bijvoorbeeld hulp bij huishouden);
- zich in en om de woning kan verplaatsen (bijvoorbeeld rolstoel, aanpassing in de woning zoals een traplift);
- zich lokaal kan verplaatsen (bijvoorbeeld vervoersmiddelen in de regio zoals een taxibus of scootmobiel) en;
- kan deelnemen aan het maatschappelijk verkeer en sociaal verbanden kan aangaan (bijvoorbeeld welzijnsactiviteiten, maaltijdverzorging, gemeenschappelijke dagbesteding).

² Beleidskader Wmo, Zorg samen & Zorgzamer, (20 juni 2007), gemeente Tiel, p. 7.

Ook ondersteunt de Wmo mensen die zich inzetten voor hun medemens of buurt, zoals mantelzorgers en vrijwilligers³.

3.2. Landelijke ontwikkelingen

De Wmo bestaat inmiddels meer dan vijf jaar. Uit de eerste evaluatie over de periode 2007 tot en met 2009 van het Sociaal Plan Bureau uit 2010 bleek dat er bij de uitvoering van de Wmo behoefte was aan het verbeteren van de (sturings)relatie tussen gemeenten en welzijnsinstellingen. Daarnaast was er een impuls nodig om de kwaliteit en professionalisering van het welzijnswerk te verbeteren⁴, dat heeft geleid tot het programma Welzijn Nieuwe Stijl. Binnen dit programma wordt specifiek aandacht gegeven aan 'de kanteling' van de Wmo van een zorgwet naar een participatiewet. Daarnaast heeft het nieuwe kabinet, in het kader van het uitgangspunt 'je gaat erover of je gaat er niet over', daarnaast een aantal decentralisaties in het sociale domein aangekondigd. Hieronder worden deze ontwikkelingen kort toegelicht.

3.2.1. Welzijn Nieuwe Stijl

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en partners het startsein gegeven voor 'Welzijn Nieuwe Stijl' (WNS). Welzijn Nieuwe Stijl vraagt van de betrokken partijen in tijden van bezuinigingen om resultaten meer meetbaar te maken en deze te kwantificeren.

De hoofddoelstellingen van Welzijn Nieuwe Stijl zijn:

1. **Gemeenschappelijker:** Gemeenten hebben een visie op de doelen die ze met de Wmo willen bereiken, op de inzet van het welzijnswerk daarbij en de te bereiken maatschappelijke doelen. Deze zijn vertaald in een maatschappelijke agenda, die tot stand komt door een dialoog met maatschappelijke instellingen en burgers.
2. **Professioneler / Effectiever:** Deze doelstelling richt zich enerzijds op organisaties, maar ook op gemeenten als opdrachtgever. Aanbieders van welzijn hebben een welzijnsaanbod dat is afgestemd op de visie van de gemeente en de vraag van de burger. Gemeenten sturen maatschappelijke partners beleidsrijker aan. Resultaatgericht is dus niet sturen op producten, maar op resultaten en waar mogelijk op maatschappelijke effecten.
3. **Efficiënter (op macro niveau):** Welzijn Nieuwe Stijl dringt de ingesleten gewoonte terug om voor elk individueel probleem een oplossing te bieden; en om voor elke oplossing naar de overheid te kijken. In Welzijn Nieuwe Stijl staan collectieve arrangementen, vroegtijdig en preventief ingrijpen en de eigen kracht van burgers en gemeenschappen voorop. Daarmee ontstaan macro en over alle sectoren kostenbesparingen. Meer efficiëntie ontstaat ook als de aanbieders maatschappelijke ondersteuning en de aanbieders van zorg meer samenwerken.

3.2.2. De Kanteling

De Wmo is een welzijns,- en participatiewet en geen zorg – of voorzieningenwet. Landelijk wordt als probleem ervaren dat de huidige uitvoeringspraktijk binnen de Wmo nog te claimgericht is en te weinig een beroep wordt gedaan op de eigen kracht en mogelijkheden van mensen en hun sociaalnetwerk om problemen op te lossen.⁵ Mede als gevolg van de vergrijzing en het claimedrag stijgt het beroep op individuele voorzieningen binnen de Wmo⁶. Bij de invoering van de Wmo is veel aandacht uitgegaan naar de uitvoering, zoals de aanbesteding en uitvoering van de hulp bij de huishouding. De vernieuwing die de Wmo beoogde is hierdoor achtergebleven. Met het project 'De Kanteling' wordt binnen Welzijn Nieuwe Stijl (WNS) een nieuwe invulling gegeven aan het compensatiebeginsel in de Wmo.

³ www.invoeringwmo.nl

⁴ Welzijn Nieuwe Stijl, (januari 2010), ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

⁵ Derde voortgangsrapportage Wmo (2008), Ministerie van VWS

⁶ De compensatieverplichting binnen de Wmo, managementrapportage gemeente Tiel, (oktober 2010), Cannock Chase i.o.v. gemeente Tiel.

In 'De Kanteling' staat een omslag van claim- en aanbodgericht werken (voorzieningen en hulpmiddelen) naar vraag- en resultaatgericht werken (participatie en zelfredzaamheid) centraal⁷. De kanteling is resultaatgericht inrichten van de compensatieplicht binnen de Wmo. De gemeente zal niet langer het voorzieningenloket zijn waar mensen een beperking automatisch omzetten in een individuele verstrekking. De aannahme binnen het landelijke project is dat het beroep op individuele voorzieningen afneemt als tijdens het vraagverhelderend gesprek meer wordt ingezoomd op de eigen mogelijkheden en passende algemene voorzieningen.

Diverse geïnterviewde personen van de gemeente Tiel hebben aangegeven dat de kanteling om een cultuur- en gedragsverandering vraagt bij de gemeente, maar ook bij de burgers. Er wordt steeds meer een beroep gedaan op de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de burgers. Zo geven enkele geïnterviewden aan dat gemeenten voorheen zelf de vraag creëerden vanuit de visie op welzijn. Tegenwoordig zijn burgers meer zelfstandig en is het nodig om te werken vanuit een vraaggestuurde benadering van de burgers.

In de benchmark Wmo 2011 van SGBO wordt aangegeven dat Tiel een begin heeft gemaakt met de ontwikkelingen van 'de Kanteling'. Zo maakt het Wmo-loket gebruik van een actuele sociale kaart en zijn de medewerkers geschoold in vraagverheldering. Geïnterviewden geven aan dat er initiatieven worden genomen om met het maatschappelijke middenveld een sociale visie te ontwikkelen, waarin de eigen verantwoordelijkheid van de cliënt centraal staat.

3.2.3. Decentralisatie sociale domein

De decentralisaties in het sociale domein zijn van invloed op de Wmo. De Wmo vraagt in de toekomst om maatwerk en flexibiliteit bij de ondersteuning van burgers en om een verschuiving van individuele voorzieningen naar collectieve voorzieningen en algemeen aanbod. De verantwoordelijkheid met betrekking tot het vergroten van de participatie en het bevorderen van de zelfredzaamheid komt in zijn geheel bij de gemeente te liggen, wat kansen biedt om het sociale domein in samenhang vorm te geven⁸.

De komende jaren worden gemeenten geconfronteerd met een drietal decentralisaties in het sociale domein die in het onderhandelaarsakkoord tussen Kabinet en VNG zijn aangekondigd. In elke decentralisatie zit daarnaast een besparingsopgave verweven. De drie decentralisaties zijn⁹ de Wet Werken naar Vermogen (Wwvn), Awbz-functie Begeleiding en Jeugdzorg.

Wet werken naar vermogen

Het kabinet bereidt op dit moment de Wet werken naar vermogen voor, die de Wet investeren in jongeren (Wij), de Wet Sociale werkvoorziening (Wsw) en de Werk- en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wet Wajong) samenbrengt. Het kabinet hanteert daarbij de volgende uitgangspunten:

- Wie kan werken, wordt geacht zo veel mogelijk in zijn eigen onderhoud te voorzien.
- Iedereen die kan werken (en die na 1 januari 2013 een uitkering aanvraagt) valt onder dezelfde regels, namelijk de regels die gelden in de bijstand. Mensen kunnen een beroep doen op hun gemeente voor ondersteuning en/of begeleiding naar werk.
- Werkgevers krijgen ondersteuning om makkelijker mensen met een arbeidsbeperking aan te kunnen nemen.

De samenvoeging van Wwb, Wij, Wsw en Wajong leidt tot één regeling Werken naar Vermogen, onder verantwoordelijkheid van de gemeenten. In de Wwvn hanteert het kabinet eenzelfde uitgangspunt als in de Wmo: uitgaan van de eigen kracht van mensen. De Wmo en de Wwvn overlappen elkaar als het gaat om het activeren van mensen en stimuleren van participatie.

Decentralisatie Awbz-functie Begeleiding

Het kabinet heeft aangekondigd dat de Awbz-functie Begeleiding overgaat naar de Wmo. De functie is bedoeld voor mensen die een beperking hebben door:

⁷ Benchmark Wmo 2011, Resultaten over 2010, Basisbenchmark Tiel, (2011), SGBO Benchmarking, p. 19.

⁸ Verkenning decentralisatie sociale domein, (2011), gemeente Tiel, p. 1.

⁹ Verkenning decentralisatie sociale domein, (2011), gemeente Tiel.

-
- somatische problematiek;
 - psychogeriatrische problematiek, psychiatrische problematiek en/ of een verstandelijke handicap;
 - lichamelijke handicap;
 - zintuiglijke handicap.

Uit de verkenning van de gemeente Tiel blijkt dat op dit moment 175.000 mensen in Nederland gebruik maken van de extramurale Awbz-begeleiding. In de toekomst dient de Awbz alleen te worden ingezet voor zware (chronische) onverzekerbare zorg. Het kabinet stelt dat de functie begeleiding daar niet langer inpast, aangezien de functie begeleiding zich vooral richt op de participatie en niet op zorg. De Awbz is als collectieve verzekering in de huidige vorm niet langer houdbaar. De verkenning decentralisatie laat zien dat (p.4):

“De decentralisatie betekent dat de functie begeleiding uit de Awbz wordt gehaald en onder het wettelijke Wmo-kader wordt gebracht. Hiermee is begeleiding niet langer meer vormgegeven als een individueel recht op langdurige/ onverzekerbare zorg, maar valt de begeleiding onder de Wmo. Het huidige wettelijke Wmo-kader is gebaseerd op de compensatieplicht. De compensatieplicht zal uitgebreid worden om gemeenten te verplichten bij een beperking tot participatie stimulerende begeleiding te bieden.’

Decentralisatie van de Awbz betekent voor de Wmo dat per 2014 de functie begeleiding uit de Awbz een gemeentelijke Wmo- verantwoordelijkheid wordt en verondersteld dat er ook voor deze vorm van ondersteuning meer aandacht is voor de elementen participatie en zelfredzaamheid , burger centraal, eigen kracht en civil society.

Vanuit het TransitieBureau wordt de decentralisatie van extramurale begeleiding ondersteund. Daarbij is aangegeven dat *“de functie extramurale begeleiding gaat over van de AWBZ naar de Wmo. Gemeenten worden vanaf 1 januari 2013 verantwoordelijk voor de nieuwe aanvragers, voor cliënten van wie de indicatie afloopt in 2013 en voor cliënten waarbij de situatie verandert en daarom een nieuwe indicatie nodig hebben. Vanaf 2014 worden gemeenten verantwoordelijk voor alle cliënten die op dit moment al extramurale begeleiding ontvangen in de AWBZ. De decentralisatie van extramurale begeleiding geldt ook voor het vervoer en voor de groep licht verstandelijk gehandicapten (lvg) jongeren en voor kinderen met Jeugd-GGZ zorg (vanaf 2013). Als er sprake is van een verblijfsindicatie (ZZP of VPT) dan blijft de begeleiding vanuit de AWBZ geregeld.”*¹⁰

Begeleiding in de AWBZ is bedoeld om de zelfredzaamheid van personen te bevorderen, te behouden of te compenseren zodat een verblijf in een instelling of verwaarlozing zo lang mogelijk wordt uitgesteld. Dat kunnen verschillende soorten begeleiding en activiteiten zijn, zoals:

- Woonbegeleiding;
- Praktische pedagogische thuishulp en gezinsondersteuning (PPG);
- Begeleiding tijdens voorgezet speciaal onderwijs;
- Thuisbegeleiding;
- Dagactiviteiten voor GGZ (DAC);
- Dagbesteding voor verstandelijk beperkten;
- Etc.

De gemeente Tiel moet inzichtelijk krijgen om welke mensen het gaan en welke vorm van begeleiding geleverd moet worden. Op basis daarvan kan nagegaan worden welke leveranciers deze begeleiding kunnen en willen leveren, bijvoorbeeld door deze diensten aan te besteden. In regionaal verband wordt hierover op dit moment afstemming gezocht.

Decentralisatie van de jeugdzorg

Op dit moment wordt de decentralisatie van de verschillende vormen van jeugdzorg (jeugdhulpverlening, jeugdbescherming, jeugdreclassering, jeugd GGZ, zorg voor licht verstandelijk gehandicapten) voorbereidt. Decentralisatie van de jeugdzorg betekent dat gemeenten en niet langer de provincie de verantwoordelijke bestuurslaag worden. Het rijk blijft echter verantwoordelijk voor het stelsel. Landelijk is met de decentralisatie van de jeugdzorg circa € 3 miljard gemoeid. De decentralisatie houdt in dat¹¹:

- Gemeenten financieel en uitvoeringstechnisch verantwoordelijk worden voor de uitvoering van alle jeugdzorg die nu onder het Rijk, de provincies, de gemeenten, de Awbz en de Zvw valt. Dit betreft:
 - a. begeleiding jeugd (Awbz)
 - b. ambulante jeugdhulp (provincie)

¹⁰ www.invoeringwmo.nl/begeleiding, bezocht op 30 januari 2012

¹¹ Verkenning decentralisatie sociale domein, (2011), gemeente Tiel, p. 5.

c.verblijf, dag, crisis (provincie)

d. gesloten jeugdzorg (VWS)

e.jeugdbescherming (VWS)

f. jeugdreclassering (VWS)

- Er één financieringssysteem komt voor het huidige preventieve beleid, de huidige vrijwillige provinciale jeugdzorg en de jeugd-lvg en jeugd-ggz.
- De Centra voor Jeugd en Gezin gaan dienen als front-office voor alle jeugdzorg van de gemeenten.

Door het samenvoegen van verschillende financieringsstromen en het laten vervallen van het recht op zorg zijn gemeenten naar verwachting van het kabinet beter in staat om een samenhangend aanbod van toegankelijke hulp en ondersteuning te organiseren en gespecialiseerde vormen van zorg efficiënter in te zetten.

De gemeente Tiel is in 2011 gestart met een interne organisatieontwikkeling. Er zijn vier sporen benoemd waarvan twee van belang zijn in het kader van de Wmo. Het eerste spoor is 'Regionale Samenwerking'. Op het gebied van Wmo wordt regionaal samengewerkt rondom de programma's zelfredzaamheid en participeren. Het tweede spoor is 'Verschuiven van taken van Rijk en Provincie naar gemeenten'. In dit kader vormen de beschreven decentralisaties aandachtspunten en wordt een projectopzet opgesteld om met de taakverschuivingen om te gaan.

3.3. Tielse visie op Wmo-beleid

De gemeente Tiel voert vanaf 1 januari 2007 de Wmo uit. De Raad van de gemeente Tiel heeft op 20 juni 2007 het beleidskader Wmo vastgesteld met de titel 'Zorg samen en zorgzamer'. Het Wmo beleidskader is verder uitgewerkt in een masterplan Wmo 2008-2012. Dit plan beschrijft de visie op de Wmo. De visie van Tiel op de Wmo is als volgt verwoord¹²:

Wij zien de Wmo als een van de belangrijkste instrumenten waarmee we de zelfredzaamheid én de saamhorigheid van de Tielse burgers kunnen vergroten, wat een positieve uitwerking heeft op hun mogelijkheden om volwaardig in onze samenleving te kunnen participeren.

Voor de gemeente Tiel is participatie en meedoen een boodschap die naast de Wmo ook doorklinkt in diverse andere wet- en regelgeving (o.a. Wet Inburgering, Wet Sociale Werkvoorziening, Wet Werk en Bijstand, Wet op de Jeugdzorg). De visie van de gemeente op participatie luidt¹³:

Iedereen participeert in de samenleving. De een doet dat actiever, intensiever dan de ander, maar iedereen participeert, hoe dan ook.

Door dat te doen bouwen we tegelijkertijd aan die samenleving. Zelfontplooiing ligt aan de basis van participatie. Die zelfontplooiing is relevant voor het individu en wordt relevant voor de samenleving wanneer deze daarbinnen wordt ingezet. Hoe hoger de participatiegraad, hoe hechter, hoe rijker (aan inhoud) die samenleving is. Zonder participatie valt onze samenleving uiteen.

Participatie beschouwen wij daarom als het bindmiddel dat onze samenleving bijeenhoudt en als de motor voor het verder uitbouwen van die samenleving.

¹² Beleidskader Wmo, Zorg samen & Zorgzamer, (20 juni 2007), gemeente Tiel, p. 10.

¹³ Startnotitie Opvoeden en Opgroeien in Tiel, een Centrum voor Jeugd en Gezin, (april 2010), gemeente Tiel, p. 11.

3.3.1. Lokale uitgangspunten

In de visie heeft Tiel aan een aantal inhoudelijke en instrumentele uitgangspunten geformuleerd. Deze uitgangspunten zijn belangrijk voor het formuleren van doelen en het invulling geven aan de uitvoering van de Wmo. Deze uitgangspunten worden hieronder weergegeven ¹⁴.

Inhoudelijke uitgangspunten

De inhoudelijke uitgangspunten die de gemeente heeft geformuleerd zijn:

- **Vertrouwen in zelfredzaamheid:** De Wmo vraagt een balans tussen eigen verantwoordelijkheid (zelfredzaamheid) en de ondersteuning die de lokale overheid biedt. Van mensen wordt steeds meer verwacht dat zij bij een hulpvraag of behoefte aan ondersteuning een beroep doen op hun sociale omgeving of hun eigen mogelijkheden. De gemeente heeft een rol in het prikkelen en uitdagen van mensen om zelf in actie te komen.
- **Beleid voor iedereen:** In alle fases van de beleidscyclus wordt rekening gehouden met verschillen tussen mensen en dan vooral verschillen tussen mensen met en zonder beperking. Bij 'beleid voor iedereen' gaat het er daarnaast om dat in een vroeg stadium rekening wordt gehouden met de toegankelijkheid van voorzieningen voor de verschillende doelgroepen.
- **De burger staat centraal:** Belangrijk uitgangspunt voor de gemeente is dat de (vraag van de) burger centraal staat. Dit betekent: bereikbare voorzieningen, afstemming tussen Awbz en Wmo-voorzieningen, keuzevrijheid en een burgerplatform (Wmo-participatieraad) dat de gemeente adviseert over de invulling van het Wmo-beleid. Dit betekent echter niet dat alles mogelijk is, aangezien de burger in eerste instantie zelf verantwoordelijk is om zijn ondersteuning te organiseren. De gemeente is verantwoordelijk voor een doelmatig en houdbaar stelsel van voorzieningen dat daarbij aansluit.
- **Keuzevrijheid hoog in het vaandel:** Bij het krijgen en nemen van eigen verantwoordelijkheid hoort dat mensen de ruimte hebben om die eigen verantwoordelijkheid naar eigen inzicht in te vullen. De zogenaamde vraagsturing of 'individueel maatwerk'. Bij vraagsturing is de klant zelf verantwoordelijk voor de inkoop en organisatie van zijn ondersteuning.
- **Focus op preventie:** Het beleid is preventief van aard omdat de inzet van de gemeente erop is gericht om te voorkomen dat mensen niet meer zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving en sprake is van een maatschappelijke uitval. De gemeente vertaalt preventie in: 'Wonen voor welzijn en welzijn voor zorg'. Hiermee wordt bedoeld dat goede voorzieningen op het gebied van wonen en welzijn de vraag naar zorg kunnen uitstellen. Daarnaast wordt ermee bedoeld dat continu gestreefd zal worden naar het vergroten van de mogelijkheden van zelfredzaamheid van Tielse burgers.
- **Samen doen:** De gemeente Tiel wil de Wmo samen met haar maatschappelijke partners en burgers vormgeven en invullen en wil daarbij een regierol vervullen. De gemeente ziet haar rol als richting geven, ruimte bieden, resultaat vragen, rekenschap geven en regisseren.
- **Waar mogelijk regionaal optrekken:** De Wmo is bij uitstek een voorbeeld van decentralisering van taken. De wet geeft gemeentes de mogelijkheid om lokaal maatwerk te bieden. Door op onderdelen samen te werken met regiogemeentes kan de gemeente schaal- en efficiencyvoordelen behalen.

Instrumentele uitgangspunten

De instrumentele uitgangspunten die de gemeente heeft geformuleerd zijn:

- **Integraal:** De Wmo is bij uitstek een kans om wonen, welzijn en zorg op elkaar af te stemmen vanuit het perspectief van de burger. Voor een groot deel bestaat de Wmo voor Tiel uit bestaand beleid. De (inhoudelijk) grote winst is te behalen door meer onderlinge samenhang aan te brengen. Onder een integrale aanpak verstaat de gemeente daarnaast dat de verschillende disciplines – aanbieders en

¹⁴ Wmo Plan Tiel 2008-2012, (mei 2008), gemeente Tiel p. 5-6. Beleidskader Wmo, p. 11

ontvangers van wonen, welzijn en zorg en de gemeente – gezamenlijk optrekken bij de invulling van de Wmo in Tiel.

- **Binnen bestaande financiële kaders:** Een belangrijk motief voor het Rijk om de Wmo in het leven te roepen is de financiële onbeheersbaarheid van de Awbz. Het is aan de lokale overheid om de kostenstijging – die binnen de ABWZ voorzien wordt – te beheersen. De gemeente wil een houdbaar (= duurzaam) beleid formuleren dat past binnen de huidige financiële kaders van de Wmo.

3.3.2. 9 prestatievelden gebundeld in 5 Tielse thema's

Op basis van de visie en de gehanteerde uitgangspunten heeft de gemeente doelen benoemd op de 9 prestatievelden. Uit oogpunt van praktische toepasbaarheid heeft de gemeente Tiel in het masterplan de negen prestatievelden van het Rijk gebundeld in onderstaande 5 thema's:

1. Samen leven in buurt en wijk (prestatieveld 1);
2. Jeugd en opgroeien (prestatieveld 2);
3. Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers (prestatieveld 4);
4. Meedoen gemakkelijker maken (prestatieveld 3, 5 en 6);
5. Volksgezondheid, preventie, openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) en maatschappelijke ondersteuning (prestatieveld 7, 8 en 9).

Per thema zijn ambities en concrete initiatieven benoemd, is aangegeven wat het budget is, is een planning aangegeven met daarbij de verantwoordelijke trekker. Bij elk nieuw initiatief wordt ingegaan op de maatschappelijke doelen, beschikbare financiële middelen, verantwoordelijkheden en tijdsplanning.

Thema 1: Samen leven in buurt en wijk

Dit thema is gericht op het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in buurt en wijk. Het gaat over meedoen met elkaar en dichtbij de mensen. De gemeente Tiel ziet daarbij een sociale en fysieke component (sociale structuur en fysieke omgeving). Investeren in beide aspecten is een voorwaarde om prettig met elkaar leven in buurt en wijk te bevorderen. De bij dit thema behorende ambitie is:

Tielenaren wonen en leven zo lang mogelijk zelfstandig met elkaar in buurt en wijk. Ze ontmoeten elkaar, er is gemeenschapszin en ze voelen zich verbonden met en verantwoordelijk voor eigen buurt en wijk. Dit heeft een positief effect op de leefbaarheid van de wijk en het gevoel van saamhorigheid.

Thema 2: Jeugd & Opgroeien

De gemeente richt zich op *alle* jeugd en gezinnen, niet alleen op jeugd en gezinnen met een verhoogd risico. Via het jeugdbeleid wordt door de gemeente al meerdere jaren invulling gegeven aan het thema. De ambities van dit thema is:

In Tiel kunnen kinderen zich ontwikkelen tot gezonde, sociaal vaardige en economisch onafhankelijke volwassenen, die gekwalificeerd zijn voor de arbeidsmarkt en die over de competenties beschikken om actief te participeren in de Tielse samenleving en die daartoe ook bereid zijn¹⁵.

Thema 3: Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers

Uitgangspunt bij dit thema is dat mensen in een Wmo samenleving meer doen voor zichzelf (eigen kracht) en meer voor elkaar (saamhorigheid). De ambitie is:

Er zijn voldoende vrijwilligers in Tiel. En mantelzorgers en vrijwilligers weten zich in Tiel ondersteund, gewaardeerd en gestimuleerd. Hierdoor kunnen zij en de mensen waarvoor ze zorg dragen meedoen (meedoen en meedoen mogelijk maken).

¹⁵ Gebaseerd op de ambitie in: Succesvol (ver)binden, Kadernotitie integraal jeugdbeleid Tiel 2008-2012.

Thema 4: Meedoen gemakkelijker maken

Binnen dit thema wil de gemeente Tiel ervoor zorg dragen dat het voor Tielenaars – die daarbij mogelijk een belemmering ervaren – gemakkelijker wordt om mee te doen in de samenleving. Dit uit zich in onderstaande ambitie:

Het wordt eenvoudiger voor Tielenaars om deel te nemen aan het maatschappelijke leven. In het bijzonder voor hen die daarbij mogelijk belemmerd worden (bijvoorbeeld door: een taalbarrière, een fysieke of mentale beperking, financiële problemen, beperking door ouderdom).

Thema 5: Volksgezondheid, preventie, Openbare Geestelijke Gezondheids Zorg (OGGZ), Maatschappelijke Opvang (MO), Verslavingszorg

Inzetten op ‘gezondheid’ staat prominent op de Tielse agenda. De gemeente geeft aan dat vanwege de relatief lage sociaal economische status (lage ses-score) inwoners van Tiel een lagere gemiddelde levensverwachting hebben en het aantal jaren leven in gezondheid korter is dan elders in het land. Daarom ligt het accent op preventie. De nadruk ligt op samenwerking op regionaal niveau (Rivierenland). De ambitie van de gemeente op dit thema is:

In Tiel leiden mensen een zo lang mogelijk gezond én gelukkig leven. Gezond en gelukkig zijn stelt mensen in staat om zelf te participeren in de samenleving en om het anderen mogelijk te maken te participeren.

3.4. Organisatorische context Wmo

De Wmo is een brede wet, waarbij verschillende organisatieonderdelen van de gemeente Tiel betrokken zijn. Ook zijn er partners betrokken. Dat geldt zowel voor de beleidsvorming als de uitvoering van het beleid. In onderstaand overzicht is de organisatorische context op hoofdlijnen weergegeven.

Figuur 2. Organisatorische context Wmo in Tiel, Rekenkamer Tiel (2011).

Deze afbeelding laat zien dat er op 3 niveaus zowel intern als extern afstemming nodig is over de Wmo. Er vindt op de verschillende niveaus overleg plaats over beleidsvorming en de uitvoering daarvan. Daarbij vindt afstemming plaats tussen afdelingen met partners en burgers. Ook tussen beleid en uitvoering moet voortdurend afstemming plaatsvinden.

3.5. Kenschets Tielse samenleving

In 2011 heeft de gemeente Tiel circa 41.181 inwoners (mei 2011). 26% van de bevolking is jonger dan 20 jaar en 13% is ouder dan 65 jaar¹⁶. Van de bewoners is 78% van autochtone afkomst en 22% van allochtone afkomst (13,5% niet-westerse allochtonen)¹⁷.

De sociaal-economische status van de Tielse burgers ligt volgens de gemeente aanmerkelijk lager dan elders in het land. Onderzoek laat een relatie tussen sociaal-economische status en zelfredzaamheid zien. Mensen met een lagere sociale klasse hebben meer gezondheidsrisico's en beschikken over minder eigen middelen. Daarmee is de kans groter dat zij gebruik moeten maken van een vorm van ondersteuning. De samenstelling van de Tielse bevolking kan er toe leiden dat er vaker gebruik gemaakt wordt van voorzieningen dan bij vergelijkbare gemeenten elders in het land.¹⁸ In de preventieve sfeer en het lokale gezondheidsbeleid wordt aandacht gegeven aan deze kwetsbare groep, om te voorkomen dat zij van voorzieningen gebruik moet maken.

¹⁶ www.cbs.nl/statline, oktober 2011.

¹⁷ Gemeente op maat, 09 Tiel, Centraal Bureau voor de Statistiek (2009).

¹⁸ Beleidskader Wmo, Zorg samen & Zorgzamer, (20 juni 2007), gemeente Tiel, p. 11.

4. Doeltreffendheid Wmo-beleid

Tiel

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksvragen ten aanzien van de doeltreffendheid van het Wmo-beleid beantwoord en de daarbij behorende normen getoetst. Op basis van de documentstudie en interviews wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvragen.

4.1. Doelgroepen

Zijn er bepaalde doelgroepen aangewezen? En zo ja, welke?

Norm

- De gemeente heeft de doelgroepen in kaart gebracht voor wie het Wmo beleid is bedoeld.
- Conform Wmo (§2 artikel 3.4, f) is in het plan aangegeven op welke wijze de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders zich hebben vergewist van de behoeften van kleine doelgroepen.

Oordeel

- Voldoet aan norm
- Voldoet aan norm

De gemeente Tiel heeft vijf thema's gekozen om de Wmo praktisch toepasbaar te maken. Het Wmo-beleid is er in principe voor iedereen. Zoals in hoofdstuk 2 is aangegeven, richt de gemeente Tiel zich in haar visie op de Wmo en participatie op 'iedereen' en alle 'Tielse burgers'. Twee van de vijf thema's zijn specifiek gericht op de doelgroepen jeugd (thema 2) en mantelzorgers en vrijwilligers (thema 3). Uit de interviews blijkt verder dat er speciale aandacht is voor de doelgroepen asielzoekers, ouderen en mensen met een 'lage SES' score (sociaal economische positie). De gemeente Tiel lijkt de diverse groepen goed op de 'radar' te hebben. De indruk bestaat niet dat bepaalde doelgroepen worden uitgesloten, hoewel ze niet expliciet genoemd worden. Daarmee voldoet de gemeente Tiel in de onderzoeksperiode 2007-2011 aan de eerste norm.

Er is bij de totstandkoming van het Wmo-beleid een brede klankbordgroep opgezet met vertegenwoordigers uit het maatschappelijke veld en bewoners om de gemeente te adviseren bij het opstellen van het Wmo-plan 'Zorg samen'. Samen met deze klankbordgroep zijn de thema's en doelgroepen gedefinieerd. Ook vormt de bij het beleid betrokken Wmo-Raad een vertegenwoordiging van diverse doelgroepen in de gemeente Tiel (gehandicapten, ouderen, allochtonen etc.). Door de wijze waarop verschillende partijen zijn betrokken en de doelgroepen voor het Wmo-beleid zijn geformuleerd, voldoet de gemeente Tiel ook aan de tweede norm.

4.2. Beoogde resultaten

Wat zijn de beoogde resultaten per prestatieveld?

Norm

- Conform de Wmo (§2, artikel 3.4, c) is in het beleidsplan vastgelegd welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen.
- Voor de conform artikel 3.4, f van de Wmo geïdentificeerde doelgroepen zijn door de gemeente keuzes gemaakt over welke resultaten bereikt dienen te worden.
- Deze resultaten zijn meetbaar geformuleerd bijvoorbeeld per prestatieveld, doelgroep en/of behoefte.
- Er is een logische koppeling tussen de beoogde resultaten en de uit te voeren activiteiten, projecten en de te verstrekken voorzieningen.

Oordeel

- Voldoet aan norm
- Voldoet aan norm
- Voldoet deels aan norm
- Voldoet deels aan norm

De gemeente Tiel heeft twee beleidsdocumenten die in het kader van de Wmo van belang zijn. In het beleidsplan 'Zorg samen & Zorgzamer' zijn voornamelijk de visie en uitgangspunten beschreven. In het masterplan Wmo Tiel 2008-2012 is per thema vastgelegd welke maatschappelijke doelstellingen de gemeente

Tiel in de door het plan bestreken periode wenst te bereiken. Geïnterviewden geven aan dat de gemeente bij het optellen van het Wmo-beleid in eerste instantie de focus heeft gelegd op de nieuwe taken die uitgevoerd moesten worden. Het plan was vooral gericht op bestaande initiatieven die onder de paraplu van de Wmo konden worden uitgevoerd. Het Wmo beleidsplan heeft ertoe bijgedragen dat er een scope kon worden aangebracht in het Wmo-beleid. Het plan liet zien dat er al veel dingen bestonden, maar heeft er niet toe geleid dat er meer integrale benadering tot stand is gekomen.

Uit de bestudeerde stukken en uit de interviews blijken twee zaken. Ten eerste is het gebruik van terminologie niet eenduidig: soms wordt in interviews over effecten gesproken, in andere gevallen weer over doelstellingen of resultaten. In het masterplan wordt weer gesproken over ambities, doelen en activiteiten / initiatieven.

Ten tweede is in het masterplan bij de meeste thema's geen expliciete koppeling gemaakt tussen deze onderdelen, zoals het logical framework wel veronderstelt. Uitzonderingen daarop zijn de thema's Jeugd & Opgroeien en Volksgezondheid, preventie, geestelijke gezondheidszorg en maatschappelijke ondersteuning. Deze onderdelen raken en bestrijken een deel van de thema's van het masterplan. Uit de interviews blijkt dat voor deze thema's bij de afdelingen en in de lijn wel de koppeling gemaakt wordt tussen doelen, resultaten en activiteiten. Dit is niet in het Masterplan Wmo uitgewerkt, maar in de specifieke beleidsnota's. Over de resultaten bij Jeugd en Gezondheidszorg wordt in de lijn gerapporteerd.

De gemeente Tiel maakt in het beleidsplan onderscheid in 'ambities', 'concrete maatschappelijke doelen' en 'activiteiten (handhaven /nieuwe initiatieven)'. De ambities worden door de Rekenkamer gelezen als 'beoogde effecten'. De 'concrete maatschappelijke doelen' leest de Rekenkamer als 'doelstellingen'. In deze doelstellingen zijn in veel gevallen de 'resultaten' van het beleid meegenomen. Bij activiteiten gaat het om concrete activiteiten, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen activiteiten die gehandhaafd worden en in sommige gevallen om nieuwe initiatieven.

In bijlage D zijn per thema de ambities en doelstellingen opgenomen. De Rekenkamer is van mening dat aan de eerste norm wordt voldaan, hoewel de term resultaten in de documenten niet expliciet gebruikt wordt. In de doelstellingen zijn de resultaten opgenomen. Ook uit de interviews blijkt dat in de praktijk over resultaten gesproken wordt.

Er zijn in het beleid twee aparte doelgroepen benoemd, jeugd (thema 2) en mantelzorgers / vrijwilligers (thema 3). Deze doelgroepen zijn benoemd als specifieke thema's van het Wmo- beleid met daarbij behorende maatschappelijke doelstellingen en activiteiten. Gelet op bovenstaande opmerkingen, is aan de tweede norm voldaan.

Per thema heeft de gemeente Tiel een ambitie en doelen geformuleerd. De resultaten zijn in de meeste gevallen niet meetbaar geformuleerd. In Bijlage D is per thema opgenomen welke resultaten door de gemeente Tiel in het masterplan 2008-2012 zijn opgenomen en in welke mate deze SMART geformuleerd zijn. In enkele gevallen, zoals bij thema 2 bevinden de meer specifieke doelstellingen zich in een andere beleidsnotitie. Bij thema 2 'jeugd en opgroeien' zijn relevante concrete en meetbare doelstellingen verwerkt in de kadernotitie 'Succesvol (ver)binden, kadernotitie integraal Jeugdbeleid Tiel2008-2012'. Hieronder is opgesomd op welke wijze doelstelling 1 bij thema 2 is geconcretiseerd:

1. De sociaaleconomische gezondheidsverschillen in Tiel zijn in 2012 sterk afgenomen ten opzichte van 2007. Bij alle volgende beleidsdoelen wordt extra aandacht gegeven aan risicogroepen jeugdigen en/of ouders.
2. In 2012 is van 95% van alle jeugdigen tot 12 jaar bekend of ze risico's lopen op gebied van lichamelijk en psychisch welbevinden. Voor de groep 12-16 jarigen is dit percentage 80%.
3. Voor alle jeugdigen met een gebleken risico op ontwikkelingsachterstand is in 2012 een Plan van Aanpak "advies en hulp" beschikbaar en operationeel.
4. In 2012 is het percentage jeugdigen met een gezonde leefstijl (roken, eten, drinken en bewegen) toegenomen.

5. Het percentage jeugdigen met overgewicht is in 2012 niet toegenomen t.o.v. 2007.
6. Het aantal jongeren dat de eigen gezondheid als slecht of matig beoordeelt, is in 2012 afgenomen in vergelijking met 2005 (was 10%).
7. Jeugdigen en ouders/ gezinnen die meervoudige problematiek kennen, kunnen rekenen op een integraal, adequaat gecoördineerd aanbod.
8. Alle ouders hebben de mogelijkheid om laagdrempelig en dichtbij huis adequaat advies en steun te krijgen bij de opvoeding; individueel en/of in groepsverband.

De mate waarin de doelen SMART geformuleerd zijn varieert. De doelen zijn met name niet heel specifiek geformuleerd. Zo is bijvoorbeeld alleen bij doelstelling 6 expliciet de waarde een nulmeting opgenomen.

Het merendeel van de doelstellingen in het masterplan is niet SMART geformuleerd. Dat ligt met name aan de mate waarin doelen specifiek gemaakt zijn. De mate waarin doelen meetbaar zijn gemaakt varieert. De mate waarin doelen acceptabel zijn, kan de Rekenkamer niet goed beoordelen, omdat daarin beleidsinhoudelijke en politieke keuzes aan ten grondslag liggen. Omdat de Rekenkamer niet over alle achtergronden bij de doelen beschikt, kan geen inschatting gemaakt worden van het realiteitsgehalte van de doelstellingen. De component tijd is in veel van de doelen niet volledig uitgewerkt. Zoals gezien bij het thema Jeugd & Opgroeien zijn in enkele gevallen doelstellingen in andere beleidsdocumenten geconcretiseerd. Over het algemeen kan echter worden gesteld dat slechts gedeeltelijk aan de derde norm wordt voldaan.

In het masterplan zijn impliciet resultaten opgenomen. In het masterplan staan deze deels bij 'concrete doelen' en de activiteiten. De gemeente Tiel heeft in het Wmo-beleidsplan de ambities, maatschappelijke doelen, activiteiten en in sommige gevallen resultaten opgenomen, maar heeft daarbij niet aangegeven hoe de activiteiten zich verhouden tot de beoogde resultaten en welke activiteiten aan welk doel en welk resultaat een bijdrage dienen te leveren. Het is moeilijk gebleken om inzichtelijk te maken welke activiteiten aan welke resultaten een bijdrage hebben geleverd. De verkregen tussenstand van de evaluatie (bijlage E) heeft niet inzichtelijker kunnen maken dat er sprake is van een logische koppeling. Tijdens de rondetafelbijeenkomst met ambtenaren is wel aangegeven dat er bij sommige thema's, o.a. Jeugd & Opgroeien, sprake is van een logische koppeling tussen doelen, resultaten en activiteiten. De gemeente Tiel voldoet slechts gedeeltelijk aan de vierde norm aangezien de koppeling niet voldoende expliciet is gemaakt.

4.3. Monitoring resultaten

Op welke wijze stuurt de gemeente op de beoogde effecten?

Norm	Oordeel
<ul style="list-style-type: none"> • Het is inzichtelijk welke meetinstrumenten worden ingezet om de prestaties en resultaten van het Wmo-beleid te meten. • Prestaties en resultaten worden periodiek gemeten (bijvoorbeeld per prestatieveld, per doelgroep). 	<ul style="list-style-type: none"> • Voldoet deels aan norm. • Voldoet deels aan norm.

De gemeente Tiel maakt gebruik van diverse meetinstrumenten om de voortgang en resultaten van het Wmo-beleid te meten. Ook externe partners hebben diverse meetinstrumenten en leveren daar een bijdrage aan, zoals prestatieafspraken met enkele organisaties. In het masterplan Wmo is bij enkele maatschappelijke doelen aangegeven, welke (meet)instrumenten of bronnen informatie moeten opleveren over het behalen van bepaalde ambities (doelstellingen). In Bijlage D is weergegeven welke bronnen voor welke resultaatmeting gebruikt worden. Op basis van de documentstudie, bovenstaande tabel en interviews zijn de volgende meetinstrumenten in kaart gebracht:

- Allochtonen adviesraad;
- Benchmark Wmo van SGBO (2010 en 2011);
- Cliëntvolgsysteem;

- GGD-monitor;
- Klant tevredenheidsonderzoek;
- Leefbaarheidsmonitor (tot 2009) / Veiligheidsmonitor,
- Monitor Inburgering;
- Prestatieafspraken 2008-2012 SCW en SVT met gemeente Tiel;
- Jaarverslagen van de gemeente Tiel;
- Registratiecijfers van Mozaïek o.b.v. subsidies en inkoop (aantal gevoerde gesprekken met cliënten, aangeven hoeveel zaken wel/niet zijn gerealiseerd en waarom);
- Signalen van het veld (organisaties / burgers);
- Wmo-Raad + evaluatie;
- WWZ-loket: registratie van contacten + evaluatie.

Op basis van de tabel in Bijlage D wordt inzichtelijk dat niet voor alle resultaten is aangegeven welke meetinstrumenten worden ingezet. Daarnaast is er geen duidelijke koppeling tussen resultaten en doelstellingen. Van de metingen die wel verricht worden, is dus niet duidelijk over welke doelstellingen deze uitkomsten iets zeggen. De Raad heeft in 2009 besloten de leefbaarheidsmonitor stop te zetten. Verder worden de instrumenten Wmo-Raad en benchmark Wmo niet genoemd als meetinstrument in het masterplan, in de interviews is dit wel gebeurd. Geconstateerd wordt dat slechts gedeeltelijk wordt voldaan aan de eerste norm.

De tweede norm is gericht op het periodiek meten van prestaties en resultaten. Periodiek worden prestaties en resultaten onder andere gemeten middels :

- Benchmark Wmo van SGB0;
- Tot 2009 middels de leefbaarheidsmonitor;
- Klant tevredenheidsonderzoeken;
- Diverse evaluaties (evaluatie Wmo-Raad, evaluatie Wmo-loket, CJG evaluatie, tussentijdse evaluatie Wmo-beleid);
- Jaarrekening en programmabegroting van de gemeente Tiel.

Uit de diverse gesprekken blijkt dat periodiek meetinstrumenten worden toegepast en metingen worden uitgevoerd. Er wordt echter geen expliciete koppeling gemaakt naar de in het masterplan genoemde resultaten. Er vindt geen integrale sturing plaats op het behalen van deze doelen en er is geen integrale voortgangsrapportage. Op een aantal deelterreinen en thema's vindt wel gerichte meting plaats, zoals bij Jeugd en opgroeien en Volksgezondheid, preventie, Openbare Geestelijke Gezondheids Zorg (OGGZ), Maatschappelijke Opvang (MO) en Verslavingszorg.

Niet voor alle thema's en beoogde resultaten vindt gestructureerde periodieke meting plaats. Er is daarom deels aan de norm voldaan.

4.4. Bereiken resultaten

In hoeverre zijn de beoogde resultaten het Wmo-beleid daadwerkelijk bereikt?

Norm

- Op basis van de verzamelde gegevens blijkt dat de gemeente de

Oordeel

- Onbekend

<ul style="list-style-type: none"> • De bereikte (deel) resultaten hebben eraan bijgedragen dat burgers de afgelopen vier jaar meer hebben kunnen meedoen in de Tielse samenleving. • College en Raad sturen het beleid bij, wanneer sprake is van tegenvallende prestaties en resultaten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voldoet deels aan norm. • Voldoet deels aan norm.
--	--

Dit onderzoek hanteert als norm dat “op basis van de verzamelde gegevens blijkt dat de gemeente de gewenste resultaten heeft gerealiseerd”. Er is geen rapportage waarin waar resultaten terug te leiden zijn tot beoogde effecten of doelstellingen. Er is echter wel een aantal metingen uitgevoerd, waaruit resultaten komen.

Programmabegroting

De programmabegroting en jaarstukken geven op hoofdlijnen een weergave van de wet maatschappelijke ondersteuning onder thema 8 ‘maatschappelijke voorzieningen’. Bij de verantwoording wordt echter niet inhoudelijk op de gewenste resultaten ingegaan en de voortgang van het Wmo-beleid. Op basis van deze documenten is het daarom niet mogelijk om een oordeel te vellen.

Benchmark SGBO

In de benchmark van SGBO wordt het gebruik van voorzieningen in de gemeente Tiel gemeten. In Tabel 1 zijn het aantal inwoners met een Wmo hulpmiddel en met hulp in het huishouden in 2009 en 2010 opgenomen.

Tabel 1: Kernindicatoren benchmark Wmo gemeente Tiel (Benchmark Wmo 2011, Tiel, SGBO¹⁹).

Kernindicatoren benchmark Wmo gemeente Tiel	2009	2010
Percentage inwoners met Wmo hulpmiddelen	5,5%	8,0%
Uitgaven Wmo hulpmiddelen per inwoner	€ 48,21	€ 44,41
Percentage inwoners met hulp bij het huishouden	2,1%	3,3%
Uitgaven Hulp bij het huishouden per inwoner	€ 63,79	€ 69,84
Uitvoeringskosten per inwoner	€ 13,32	€ 12,87

De benchmark van SGBO laat zien dat het aantal inwoners met een Wmo hulpmiddel en hulp in het huishouden tussen 2009 en 2010 is toegenomen. Uit de benchmark blijkt daarvoor geen verklaring. Ook heeft de gemeente daar geen eigen onderzoek naar gedaan. In de interviews is gesuggereerd dat een grotere bekendheid met de Wmo hieraan ten grondslag kan liggen.

Enkele resultaten van de benchmark zijn dat de gemeente Tiel lagere uitgaven heeft voor individuele voorzieningen dan gemiddeld in Nederland ondanks de lagere sociaal-economische positie van de Tielse bewoners. Geïnterviewden geven aan dat inkoop en indicatie in Tiel zorgvuldig plaatsvinden waardoor lagere uitgaven mogelijk zijn. De benchmark biedt de gemeenten zelf de ruimte om te bepalen wat gerekend wordt tot de Wmo. Zo kan onderhoud van sportvelden theoretisch ook worden ondergebracht bij de Wmo-kosten. In de benchmark gaat het om de specifieke uitvoering van de Wmo op het gebied van individuele verstrekkingen. De kosten hiervan zijn door de gemeente Tiel goed afgebakend. De gemeente Tiel heeft de resultaten van de laatste benchmark Wmo en de resultaten op andere meetinstrumenten echter nog niet zelf geanalyseerd en gekoppeld aan de eigen voortgang om te kunnen vaststellen in hoeverre de activiteiten hebben bijgedragen aan de gewenste resultaten. De resultaten van de benchmark worden doorgaans intern besproken en verspreid. In deze benchmark scoorde de gemeente Tiel vrij goed. De totaal score van Tiel in deze benchmark was 68%, terwijl het gemiddelde van alle deelnemers 65% was en de score van gemeenten van dezelfde grootte 64%. Ook op diverse onderdelen scoorde de gemeente Tiel hoger dan het gemiddelde. Dit was het geval bij beleidsparticipatie, leefbaarheid en ondersteuning van mensen met een beperking. Tiel scoorde gelijk aan het gemiddelde voor het geven van informatie en advies, het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers en opvang/ondersteuning van o.a. daklozen. De gemeente Tiel scoorde lager dan het gemiddelde bij ondersteuning jeugdigen en voorzieningen aan mensen met een beperking.

¹⁹ Benchmark Wmo 2011, Rapport Aantallen en uitgaven Wmo voorzieningen over 2010, Tiel, (1 juli 2011), SGBO, p. 28.

Ondanks de vrij goede score op de Wmo benchmark van SGBO kan niet worden vastgesteld in hoeverre deze score een bijdrage levert aan de gewenste resultaten van de gemeente Tiel. De benchmark is niet één op één gekoppeld aan de doelstellingen van het Tielse Wmo-beleid en geeft geen inzicht in de mate waarin de prestaties en resultaten uit de benchmark ertoe bijdragen dat de burgers in Tiel meer zijn gaan meedoen in de samenleving.

Evaluatie Wmo en leefbaarheidsmonitor

In 2010 heeft een tussentijdse evaluatie door de gemeente Tiel plaatsgevonden waarin per thema is aangegeven wat de voortgang is. Het Wmo-beleid is naar aanleiding van de tussentijdse evaluatie niet bijgesteld. Door de wijze waarop de tussentijdse rapportage is opgesteld, is het lastig om een oordeel te kunnen vellen over de realisatie van beoogde resultaten. In de evaluatie heeft de gemeente aangegeven dat een deel van de resultaten niet is bereikt door het uitblijven van externe financieringsbronnen, zoals middelen van de provincie. Een deel van de projecten is later gestart of uitgesteld. Voor een ander deel van de projecten zijn andere financieringsbronnen gevonden. Belangrijke aanbevelingen uit deze evaluatie zijn:

1. Nadenken over structurele financiering voor succesvolle projecten;
2. Sturen op het plan en het ontwikkelen van een evaluatie-instrument dat uitstijgt boven de individuele projecten;
3. Voortgang en filosofie van de Wmo naar buiten communiceren;
4. Opstarten Projectgroep Wmo om aanbevelingen op te pakken.

De evaluatie is aangeboden aan de Raad, maar aan de uitvoering van de aanbevelingen is geen invulling gegeven. Er is dus geen evaluatie-instrument dat uitstijgt boven de individuele projecten ontwikkeld om de resultaten op het gebied van de Wmo te meten. Op verzoek van de Rekenkamer is een overzicht opgesteld van de voortgang van activiteiten (zie bijlage E). Daarbij is geen koppeling gemaakt naar de doelstellingen.

Een aanbevelingen uit de evaluatie van 2010 was om een evaluatie-instrument te ontwikkelen om te kunnen concluderen of de inzet het gewenste effect heeft gehad om daadwerkelijke effect te meten. “De uiteindelijke evaluatie zal een analyse moeten bevatten die uitstijgt boven de individuele projecten. Het hoeft geen compleet nieuw instrument te zijn. Er kan gebruik gemaakt worden van de verschillende monitoren en evaluaties die op dit moment al jaarlijks/ tweejaarlijks worden uitgevoerd²⁰”. Deze aanbeveling is niet opgevolgd. Gesteld kan worden dat er weliswaar voortgang plaats heeft gevonden en dat de gemeente diverse acties heeft uitgevoerd op het gebied van de Wmo. Maar in hoeverre deze een bijdrage hebben geleverd aan de beoogde resultaten kan niet worden beoordeeld. De gekozen meetinstrumenten en activiteiten meten onvoldoende datgene wat bij de beoogde resultaten (bijlage D) is weergegeven. Naar aanleiding van dit onderzoek is een stand van zaken van de realisatie van de gehandhaafde activiteiten (in de lijn) en nieuwe initiatieven (in het kader van de Wmo) weergegeven. Uit dat overzicht blijkt dat talloze zaken zijn opgepakt en ook in de afgelopen jaren zijn doorgevoerd. Sommige activiteiten zijn door de bezuinigingen gestopt of in afgeslankte vorm doorgegaan. Op alle thema's heeft in elk geval een ontwikkeling plaatsgevonden.

Zo staan in het Wmo-beleidsplan bijvoorbeeld een aantal indicatoren genoemd die gekoppeld worden aan de leefbaarheidsmonitor. De leefbaarheidsmonitor is gehouden in 2003, 2005, 2007, 2009 en is in 2011 vervangen door de veiligheidsmonitor. De eerste resultaten zijn pas in maart 2012 bekend. De veiligheidsmonitor heeft een andere focus dan de leefbaarheidsmonitor. De indicatoren die meten in hoeverre burgers tevreden zijn over de voorzieningen in de buurt komen in de veiligheidsmonitor niet terug. De overige vragen komen min of meer terug en hebben betrekking op thema 1 en 4. Bij het schrijven van deze rapportage zijn de resultaten echter nog niet beschikbaar, waardoor ook op basis hiervan geen oordeel geveld kan worden.

Realisatie beoogde resultaten

Ook de interviews met verschillende personen hebben geen duidelijk beeld kunnen verschaffen over de realisatie van de gewenste resultaten. Tijdens de diverse interviews hebben medewerkers aangegeven dat er op dit moment nauwelijks tot niet wordt gestuurd op het behalen van resultaten van het Wmo-beleid. Een centrale

²⁰ Wmo evaluatierapport, (2010), gemeente Tiel.

coördinatie en verantwoording lijkt te ontbreken. Trekkers van bepaalde thema's zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van de onderdelen. Er vindt geen structurele afstemming plaats tussen alle genoemde thema's van het WMO-beleidskader. Het Wmo-beleid lijkt in theorie integraal te zijn opgesteld, maar in de uitvoering is de integraliteit niet goed zichtbaar en is het beleid versnipperd. Ambtelijk is er wel behoefte aan sturing, integraliteit en coördinatie voor de Wmo. In de evaluatie van 2010 was één van de aanbevelingen om een projectgroep Wmo op te richten, maar deze aanbeveling was in 2011 nog niet opgevolgd. Op dit moment is niet alleen de afstemming tussen beleidsvelden, maar ook tussen beleid en uitvoering een aandachtspunt in Tiel. Meerdere gesprekken hebben aangewezen dat de afstemming tussen beleid en uitvoering voor verbetering vatbaar is. Het feit dat de uitvoerende taken zich fysiek op een andere locatie bevinden, draagt er niet toe bij dat een betere afstemming wordt bewerkstelligd. Ook extern gezien is er behoefte aan sturing en coördinatie. Vanuit een ander perspectief is gestart met een regiegroep wonen, welzijn en zorg. Deze regiegroep is op initiatief van externe partijen opgezet. De gemeente Tiel is vanaf 2006/2007 bij dit overleg aangehaakt en neemt daarin de regie. Onduidelijk is hoe op andere beleidsterreinen in het kader van de Wmo afstemming plaatsvindt met andere relevante externe partijen.

De tweede norm stelt dat de bereikte (deel) resultaten eraan hebben bijgedragen dat burgers de afgelopen vijf jaar meer hebben kunnen meedoen in de Tielse samenleving. De gemeente heeft verschillende instrumenten om de tevredenheid en betrokkenheid van burgers bij de samenleving in beeld te brengen. Tiel beschikt over een Wmo-Raad en doet jaarlijks een cliënt tevredenheidsonderzoek. In het kader van dit onderzoek hebben wij daarnaast gesproken met enkele burgers die een Wmo gerelateerde individuele voorzieningen hebben ontvangen. In de Wmo-Raad zijn diverse doelgroepen en platforms vertegenwoordigd (gehandicapten, jongeren, kerken, op persoonlijke titel etc.). De Wmo-Raad is sinds begin 2008 actief en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het College van de gemeente Tiel. Een deel van het bestuur van de Wmo-Raad is begin 2011 opgestapt. Samen met de gemeente Tiel wordt gezocht naar een nieuwe voorzitter en mogelijkheden om de Wmo-Raad te versterken. Op dit moment vindt advisering vooral gevraagd plaats. De wijze waarop de Wmo-Raad wordt betrokken bij totstandkoming van beleid verschilt per ambtenaar en is de ene keer vroeg in het traject, dan weer vrij laat. Voor de Wmo-Raad is het geven van ongevraagd advies soms moeilijk omdat de Wmo-Raad niet altijd zicht heeft op ontwikkelingen die eraan zitten te komen.

Tevredenheidsonderzoeken vormen een goede graadmeter om te bezien in hoeverre burgers tevreden zijn. In Tiel is voor de Wmo een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd over 2009. Daarop scoort de gemeente vrij goed, meestal rond het gemiddelde.

Tabel 2: Tevredenheidsonderzoek Wmo over 2009, Cliënten individuele voorzieningen, gemeente Tiel.

Indicator	Score Tiel	Score referentiegroep
Toegang tot ondersteuning	7,5	7,4
Hulp in het huishouden	7,8	7,8
Wmo-hulpmiddelen en collectief vervoer	7,2	7,3
Mantelzorg vanuit het perspectief van de cliënt	33% ontvangt 0-4 uur per week	36,5% ontvangt 0-4 uur per week
Participatie & Wmo-raad geeft aan dat ondersteuning bijdraagt aan zelfstandig wonen	79% geeft aan dat ondersteuning redelijk tot zeer veel bijdraagt aan zelfstandig wonen	81% geeft aan dat ondersteuning redelijk tot zeer veel bijdraagt aan zelfstandig wonen
Participatie & Wmo-raad: blijven meedoen aan de maatschappij	69% vindt dat ondersteuning redelijk tot zeer veel bijdraagt aan deelname aan de maatschappij	74% vindt dat ondersteuning redelijk tot zeer veel bijdraagt aan deelname aan de maatschappij

Uit de tabel blijkt dat meer dan de helft van de cliënten vindt dat de Wmo ondersteuning van de gemeente Tiel ertoe bijdraagt dat zij zelfstandig kunnen (blijven) wonen en mee kunnen doen in de maatschappij. Ten opzichte van de referentiegroep scoort de gemeente Tiel op beide onderdelen iets lager. Opvallend is dat de respondenten vinden dat de Wmo ondersteuning vooral bijdraagt aan zelfstandig kunnen wonen en minder aan het blijven meedoen aan de maatschappij.

De gesprekken met enkele cliënten in de Wmo en mensen die er op een andere manier bij zijn betrokken, laten een soortgelijk beeld zien. De geïnterviewden geven aan dat de voorzieningen van de Wmo bijdragen aan het langer zelfstandig wonen, meer zelfstandigheid geeft (bijvoorbeeld vaker naar buiten kunnen gaan, zelf boodschappen kunnen doen) en ertoe bijdraagt dat men andere mensen kan gaan opzoeken. De diverse personen vrezen dat dit bij bezuinigingen op de Wmo anders zal worden en dat zij minder zelfstandig zullen kunnen leven. Door de verharding van de maatschappij en vaak ook uit schaamte vinden de geïnterviewde personen het vaak lastig om burens om hulp te vragen. In nood gevallen kan dat wel, maar niet dagelijks. De hulpmiddelen van de Wmo, o.a. scootmobiel, PGB of mantelzorg helpen hen om anderen in hun omgeving niet te veel op te zadelen met hun problemen. Op dit moment doet de gemeente volgens de geïnterviewden niet zoveel om de onderlinge sociale contacten te bevorderen. Ook kan de ondersteuning aan de mantelzorgers worden verbeterd. Er is weliswaar een steunpunt voor mantelzorgers, maar het aanbod sluit niet goed aan bij de behoefte van de mantelzorgers. Zo is er wel behoefte aan voorlichting, maar worden voorlichtingsbijeenkomsten bijvoorbeeld 's avonds gegeven. Een mantelzorger moet dan kiezen tussen een (welkome) vrije avond, of het bijwonen van een voorlichtingsbijeenkomst.

De verschillende meetinstrumenten laten zien dat burgers in Tiel tevreden zijn over de Wmo. Door het ontbreken van resultaten van een evaluatie uit eerdere jaren, is het lastig om te zien hoe deze tevredenheid zich heeft ontwikkeld. Er kan niet worden vastgesteld in hoeverre alle activiteiten een bijdrage hebben geleverd aan de tevredenheid van de burgers omdat geen inzicht is verkregen in het bereiken van de gewenste resultaten. Wel kan worden gesteld dat de gemeente Tiel op de manier waarop ze nu werkt het nodige heeft gerealiseerd, wat bijdraagt aan de tevredenheid van de burgers. Er is daarom 'deels aan norm' voldaan.

De laatste norm is gericht op de mate waarin het College en de Raad bij prestaties het beleid bijsturen. Zoals al een aantal malen aangegeven, vindt er geen periodieke informatievoorziening over het masterplan plaats, anders dan aan de hand van een aantal specifieke beleidsnota's (zoals Jeugd en Zorg) en via de jaarrekening. Belangrijk moment om bij te sturen is het verschijnen van de tussentijdse evaluatie van de Wmo geweest. In deze evaluatie is een aantal aanbevelingen opgenomen. Daaraan is echter geen nadere invulling gegeven. Hierop is verder niet gestuurd. Aan de derde norm wordt deels voldaan.

5. Financiering Wmo-beleid

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksvragen ten aanzien van de financiering van het Wmo-beleid beantwoord en de daarbij behorende normen getoetst. Op basis van de documentstudie en interviews wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvragen.

5.1. Financiering Wmo

Normenkader Wmo-beleid Tiel	Norm
Op welke wijze hebben de uitgaven zich ontwikkeld tussen 2007 en 2011? Wat zijn de belangrijkste uitgaven posten?	<i>Beschrijving situatie</i>
Op welke wijze hebben de inkomsten zich ontwikkeld tussen 2007 en 2011 (van de gemeente Tiel en externe financiering)?	<i>Beschrijving situatie</i>
Hoe is na de tussenrapportage eind 2010 (Wmo evaluatierapport) van de gemeente Tiel de externe financiering van projecten in het kader van de Wmo verlopen?	<i>Beschrijving situatie</i>

Bij de eerste drie deelvragen zijn geen normen opgenomen, maar deze zijn beschrijvend van aard. Doel van deze vragen is inzicht te krijgen in de wijze waarop de financiering van de Wmo binnen Tiel verlopen is. Het is niet eenvoudig een uitputtend overzicht te geven van 'de inkomsten en uitgaven voor de Wmo'. Dat heeft zowel te maken met de wijze waarop de Wmo gefinancierd is als de wijze waarop de uitvoering van de Wmo 'in de boeken' komt.

5.1.1. Inkomsten

De Wmo wordt grotendeels gefinancierd vanuit het Rijk. Dat gebeurt via de algemene uitkering, een verdeelmodel voor de huishoudelijke hulp en uitvoeringskosten. Daarnaast ontvangt de gemeente Tiel regionale gelden.

Bij de start van de Wmo in 2007 heeft het Rijk afspraken gemaakt over de financiering van de Wmo met de VNG. De middelen voor huishoudelijke hulp zijn daarbij 'schoon aan de haak' overgegaan naar de gemeenten (macrobudget). Het macrobudget wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Het SCP brengt daarover een advies uit in jaar t over jaar t+1 op grond van jaar t-1. Concreet betekent dit dat het SCP in 2011 een advies uitbrengt voor het jaar 2012 op grond van de realisatie in het jaar 2010. Daarnaast brengt het SCP drie niet-bindende adviezen uit over de passendheid van het macrobudget huishoudelijke hulp, over de macro-omvang van het totale Wmo-budget en de effecten van het compensatiebeginsel en de pgb-verplichting en over de toereikendheid van het objectief verdeelmodel.²¹ Het Rijk wil de gelden voor huishoudelijke hulp toevoegen aan de algemene uitkering, daarover wordt nog gesproken tussen het Rijk en de VNG.

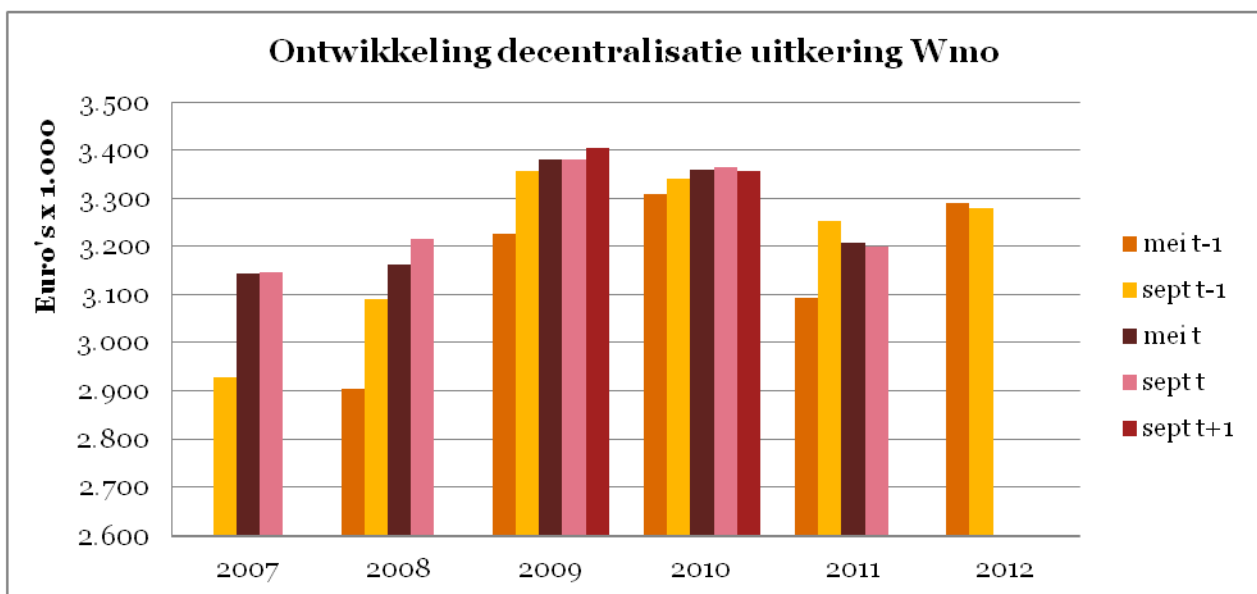
In de gemeentefondscirculaire, die jaarlijks in mei en september verschijnt, wordt telkens het budget aangegeven. In deze circulaire wordt het macrobudget verdeeld over de verschillende gemeenten. Verdeling vindt plaats op basis van de volgende kenmerken: leeftijd, gezinssamenstelling, inkomen, arbeidsgerelateerde zorgbehoefte en geografische factoren. Per 2011 zijn de kenmerken gezondheidstoestand en gemiddeld gestandaardiseerd inkomen daaraan toegevoegd. In onderstaande tabel is aangegeven hoe de inkomsten voor de gemeente Tiel zich vanaf 2007 hebben ontwikkeld.

²¹ <http://www.invoeringwmo.nl/onderwerpen/financi%C3%ABn-wmo>

Tabel 3: Overzicht inkomsten decentralisatie uitkering Wmo.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
mei t-1**		€ 2.903.998	€ 3.224.779	€ 3.309.220	€ 3.093.790	€ 3.289.786
sept t-1	€ 2.027.751	€ 3.089.028	€ 3.357.263	€ 3.340.596	€ 3.253.328	€ 3.280.032
mei t**	€ 3.143.080	€ 3.163.021	€ 3.380.717	€ 3.359.147	€ 3.208.715	
sept t	€ 3.146.423	€ 3.214.993	€ 3.381.594	€ 3.364.500	€ 3.199.214	
sept t+1			€ 3.405.358	€ 3.357.425		
sept t+2		€ 3.224.200	€ 3.402.193			

In onderstaand figuur is visueel weergegeven hoe de decentralisatie-uitkering Wmo zich ontwikkeld heeft in de periode 2007-2011. Daaruit blijkt dat de aankondigingen in t-1 over het algemeen conservatief zijn en bij vaststelling licht hoger uitvallen.

Figuur 2: Ontwikkeling decentralisatie uitkering Wmo.

Structureel is vanaf 2007 € 75 miljoen aan uitvoeringskosten beschikbaar gesteld. Dit bedrag is voor alle Nederlandse gemeenten bedoeld en versleuteld in de Algemene Uitkering. Aan dit bedrag wordt vanaf 2011 structureel € 70 miljoen toegevoegd, omdat onderzoek laat zien dat de uitvoeringskosten hoger liggen dan initieel ingeschat. Het precieze bedrag dat daarvan voor Tiel bestemd is, is niet bekend bij de Rekenkamer.

Naast de uitkeringen uit het gemeentefonds zijn er regionale gelden voor concrete projecten. Dit zijn middelen van de provincie Gelderland bestaande uit Regionaal Sociaal Programma (RSP) en middelen voor het Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid (GSO). De gelden zijn aangevraagd en opgenomen in het masterplan, maar niet alle projectaanvragen zijn ook daadwerkelijk gehonoreerd. Daardoor is een aantal projecten niet doorgedaan. In onderstaand overzicht is opgenomen welke nieuwe initiatieven uit het masterplan wel en geen doorgang hebben gevonden.

Begin 2010 is er een tussenrapportage opgesteld over de voortgang van de uitvoering van het Wmo masterplan 2008-2012. Deze rapportage geeft een helder overzicht van de stand van zaken per thema en per activiteit. Uit de rapportage blijkt dat voor een aantal initiatieven en projecten geen externe financiering is ontvangen, waardoor deze initiatieven en projecten niet zijn gestart. Vooral het Regionale Sociale Programma (provinciaal) speelt hierin een belangrijke rol. Geconcludeerd wordt verder dat er maar beperkte extra middelen vanuit het Rijk zijn overgeheveld, waardoor het Wmo-beleid voor het grootste deel uit al bestaande middelen van de gemeente gefinancierd moet worden. De tussenrapportage stelt vragen over de mate waarin ook in de toekomst

nog gerekend kan worden op externe financiering. Wegvallen van deze externe financiering roept ook vragen op over het kunnen voortzetten van projecten en activiteiten.

Tabel 4: Overzicht nieuwe initiatieven en financiering Wmo-beleidsplan 2008-2012.

Project	Financieringswijze	Doorgang?
Thema 1 Samen leven in buurt en wijk		
Ontwikkeling brede school Tiel Oost	Onderwijshuisvesting, GSO	
Wonen, Zorg, Service in de Wijk	RSP, GSO, Werkdeel WWB	
Aangenaam 65+	RSP, budget welzijnswerk	
Prestatieafspraken woningbouwcorporatie	Alleen ambtelijke uren	
Ontwikkelen servicegebieden	Alleen ambtelijke uren	
Galm - sporten voor ouderen	RSP	Project niet goedgekeurd
Thema 2 Jeugd en Opgroeien		
Train de trainer	RSP	
Schoolmaatschappelijke werk als basisvoorziening	Doeluitkering CJG, RSP, middelen JGZ, Eigen bijdrage afnemers (onderwijs), lokale begeleidingsmiddelen	
Extra impuls opvoedingsondersteuning	RSP	Project niet goedgekeurd
Centrum voor jeugd en gezin	Doeluitkering CJG	
Sportbuurtwerk voor jeugd	RSP	
Jongeren behouden voor rivierenland	RSP	Project niet goedgekeurd
Thema 3 Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers		
Uitvoeren o-meting vrijwilligers	Regulier	
Regionaal expertisecentrum ondersteuning mantelzorgers	Regulier	
Lokaal aanbod mantelzorgondersteuning	Regulier	
Versterken van relatie mantelzorg en eerstelijnszorg	Alleen ambtelijke uren	
Maatschappelijke stages	Alleen ambtelijke uren	
Ondersteuning allochtone mantelzorgers	RSP	
Werven en behouden van vrijwilligers	RSP	
Thema 4 Meedoen gemakkelijker maken		
Huisvesting Cambier van Nootenschool	Onderwijshuisvesting	
Behoeftenonderzoek sport mensen met een beperking	RSP	
Sociale raadslieden in Tiel	RSP	Project niet goedgekeurd
Inburgering en participatie allochtone vrouwen	RSP	Project niet goedgekeurd
Verbeteren toegang sport en cultuur voor minima	RSP	Project niet goedgekeurd
Organiseren burgerparticipatie Wmo	Regulier	
Thema 5 Volksgezondheid, Preventie, OGGZ, MO		
Uitvoeringsprogramma OGGZ/ MO 2008-2012		
Meerjarenovereenkomst verslavingsbeleid 2008 - 2012		
Gemeente adviseert over eerstelijnszorg Tiel		
Ontwikkelen uitvoeringsprogramma 2008 - 2012 (met lokale paragraven)		

Na de tussenrapportage zijn geen nieuwe initiatieven ontplooid in het kader van de doelen van het masterplan. De projecten die niet goedgekeurd zijn, zijn niet uitgevoerd. De andere projecten hebben volgens de geïnterviewden wel doorgang gevonden, maar daarvan zijn geen evaluaties of voortgangsrapportages bekend bij de Rekenkamer.

5.1.2. Uitgaven

Het ingewikkelde aan de Wmo is dat er niet één integraal Wmo-budget wordt vastgesteld. De doelen van de Wmo komen terug in verschillende programma's uit de programmabegroting. In de benchmark van SGBO (2011) wordt daarover ook al opgemerkt dat "er geen richtlijnen zijn op basis waarvan de gemeenten op uniforme wijze de begroting en verantwoording opstellen. Het is daardoor voor de hand liggend dat niet alle gemeenten de Wmo-uitgaven onderscheidend begroten en verantwoorden." In de benchmark wordt daarom aangesloten bij een aantal IV3-functies omdat de uitgaven die hieronder vallen grotendeels Wmo gerelateerd zijn.

Veruit de grootste uitgavenpost betreft huishoudelijke hulp. De gemeente Tiel heeft in 2007 en 2008 voor de bepaling van het budget voor huishoudelijke hulp aansluiting gezocht bij de middelen die daarvoor via het gemeentefonds ontvangen worden. In 2007 bedroegen de uitgaven hiervoor € 2.369.000. Dat bedrag was lager dan geraamd en er is € 313.000 aan een reserve maatschappelijke ondersteuning toegevoegd. In 2008 is het begrotingsoverschot als gevolg van onderbesteding opnieuw toegevoegd aan deze reserve. In de Nota reserves 2010 is de reserve maatschappelijke ondersteuning herschikt. Op dat moment bedroeg de reserve € 272.535. Daarvan is € 218.535 overgeheveld naar de algemene reserve. In de loop van 2008 heeft de gemeente vastgesteld dat het mogelijk was een reële kostenraming te maken en is middels een collegebesluit de koppeling met de middelen die via de algemene uitkering werden ontvangen losgelaten, dit is ook opgenomen in de begroting. Dat houdt in dat de inkomsten uit decentralisatie-uitkering en de algemene uitkering vanaf dat moment niet meer apart zijn behandeld. Toekenning van budgetten loopt vanaf dat moment via de reguliere begrotingscyclus. Dat biedt de Raad ruimte om prioriteiten te stellen en een brede integrale afweging te maken.

Omdat er geen duidelijke koppeling is tussen maatschappelijke effecten, (hoofd)doelstellingen, resultaten en activiteiten en begrotingsposten, is door de Rekenkamer geen goede reconstructie van de uitgaven in het kader van de Wmo te maken op basis van de programmabegroting en/of het jaarverslag. Kijkend naar de jaarrekeningen lijkt een groot deel van de uitgaven in het kader van de Wmo onder programma 8: maatschappelijke voorzieningen te vallen, maar ook activiteiten uit bijvoorbeeld de programma's 7: onderwijs en 6: openbare ruimte kunnen de Wmo raken. Omwille van de eenvoud worden in het overzicht alleen de saldi van de baten en lasten van de producten die onder programma 8 genoemd zijn, opgenomen als zijnde uitgaven in het kader van de Wmo. Daarbij is door de auteurs zelf een inschatting gemaakt of de producten 'tot de Wmo gerekend' kunnen worden. Deze productsaldi zijn overgenomen uit de jaarrekeningen 2007 tot en met 2010. De jaarrekening 2011 is ten tijde van het onderzoek nog niet beschikbaar

Tabel 5: Overzicht saldo producten die relevant zijn voor de Wmo uit programma 8 (bedragen x 1.000).

Product	2007	2008	2009	2010
8.1 Maatschappelijke ondersteuning	€ 389	€ 13	€ 191	€ 108 -/-
8.2 Prestatievelden WMO	€ 337	€ 233	€ 202	€ 243
8.3 Verstrekkingen WMO	€ 4.963	€ 5.126	€ 4.797	€ 5.373
8.4 Ouderen en gehandicapten	€ 44	€ 36	€ 22	€ 29
8.5 Allochtonen	€ 115	€ 144	€ 214	€ 278
8.6 Jeugd	€ 207	€ 200	€ 37	€ 720
8.7 Sociaal Cultureel Werk	€ 1.524	€ 1.620	€ 1.357	€ 1.353
8.9 Lokaal gezondheidsbeleid	€ 1.400	€ 1.319	€ 1.501	€ 1.258
8.10 OGGZ/maatschappelijke opvang	€ 76	€ 95	€ 46	€ 56
8.19 Wijkontwikkeling *	€ 497	€ 271	€ 300	€ 510
8.20 Huishoudelijke verzorging	€ 2.937			

* Binnen deze post vallen ook veel middelen voor de organisatie van kermissen, het fruitcorso en appelpop. Deze zijn niet geheel toe te wijzen aan de Wmo.

Het overzicht laat zien dat de verstrekkingen Wmo een groot deel uitmaken van de uitgaven, dit betreft met name hulpmiddelen etc. In 2007 is een aparte post voor huishoudelijke verzorging opgenomen. De gemeente geeft aan dat de post huishoudelijke verzorging vanaf 2008 onderdeel is van het product 'verstrekkingen Wmo' en een onderdeel van deze uitgaven vormt. Dat levert echter geen verklaring voor het feit dat deze uitgaven van bijna € 8 miljoen in 2007 dalen naar ruim € 5 miljoen in 2008. Uit de interviews noch uit de bestudeerde documenten, zoals de jaarrekening, is de Rekenkamer gebleken op welke wijze schommelingen in de saldi in programma 8 verklaard kunnen worden.

Een ander middel om inzicht te krijgen in de uitgaven is de benchmark van SGBO. De benchmark van SGBO hanteert producten uit de IV3 matrix. De benchmark laat zien dat de belangrijkste uitgaven voor de Wmo per inwoner in 2009 lager waren dan in de overige gemeenten.

Tabel 6: Uitgaven Wmo obv IV3 per inwoner (Bron: SGBO Benchmark Wmo 2011).

Uitgaven in 2009	2009	2010	Groote klasse	Benchmark
Maatschappelijke begeleiding en advies	€ 20,01	€ 25,54	€ 31,74	€ 43,15
Huishoudelijke verzorging	€ 65,80	€ 66,29	€ 93,84	€ 93,65
Sociaal-cultureel werk	€ 24,34	€ 35,97	€ 26,21	€ 38,68
Voorzieningen gehandicapten	€ 55,65	€ 81,02	€ 57,24	€ 56,55

De benchmark geeft ook inzicht in de totale Wmo uitgaven. Het gaat hierbij om programma- en uitvoeringskosten. Er kunnen grote verschillen zijn in wat wel en niet tot Wmo wordt gerekend. Uit de cijfers kan worden opgemaakt dat Tiel meer (begrote) uitgaven heeft dan andere gemeenten.

Tabel 7: Uitgaven Wmo-breed per inwoner (Bron: SGBO Benchmark Wmo 2010).

Uitgaven Wmo-breed	2009	2010	Groote klasse	Benchmark
Begrote uitgaven 2010	€ 271,84	€ 292,35	€ 219,57	€ 219,57
Voorzieningen gehandicapten	€ 251,19	€ 292,15	€ 218,42	€ 218,42

Het is niet mogelijk een uitputtend en sluitend overzicht van de uitgaven en inkomsten in het kader van de Wmo te geven en zo een beeld te vormen of en in welke mate er onder- of overbesteding optreedt. Uit de volgende paragraaf blijkt echter dat er geen grote overschrijdingen zijn geweest.

5.2. Inzicht in financiële ontwikkelingen Wmo

In hoeverre is de financiering van de uitvoering van de Wmo op orde geweest in de afgelopen 5 jaar?

Norm	Oordeel
<ul style="list-style-type: none"> Over de afgelopen vijf jaar zijn er geen grote overschrijdingen geweest De gemeente heeft op basis van prognoses inzicht in de inkomsten en uitgaven van het Wmo-beleid op korte en langere termijn. 	<ul style="list-style-type: none"> Voldoet aan norm Voldoet deels aan norm.

Hoewel er geen sluitend overzicht te geven is, zijn over de afgelopen vijf jaar geen grote overschrijdingen geweest binnen programma 8. Bij huishoudelijke hulp zijn de eerst jaren zelfs overschotten geweest. Het aantal verstrekkingen neemt de laatste jaren toe. De oorzaak daarvan is niet helder. Een toename kan deels worden veroorzaakt door de vergrijzing, deels door betere bekendheid van de Wmo. Daarmee is aan de eerste norm voldaan.

De gemeente heeft op basis van prognoses inzicht in de inkomsten en uitgaven van het Wmo-beleid op korte en langere termijn. In de meerjarenbegroting worden de uitgaven geraamd voor de komende perioden. In de meerjarenbegroting worden ontwikkelingen geschetst, maar daar wordt niet specifiek ingegaan op algemene ontwikkelingen van inkomsten en uitgaven van de Wmo. Het is een afweging van de gemeente om ontwikkelingen op integraal niveau te bekijken. De jaarrekeningen laten zien dat deze ramingen over het algemeen redelijk op orde zijn. De ramingen uit de circulaire hebben de gemeente inzicht gegeven in de ontwikkelingen van de inkomsten uit het gemeentefonds.

Op een aantal stelposten is vorig jaar in het Wmo-beleid bezuinigd door het gebrek aan een goede onderbouwing. Aan die stelposten lagen geen concrete verplichtingen en plannen ten grondslag. Daardoor is het eenvoudig geweest om deze stelposten te schrappen. Ook waren geen duidelijke resultaten en effecten weergegeven die met de Wmo bereikt moesten worden. Het ging met name om stelposten die sinds 2007 nader

uitgewerkt moesten worden (wonen, welzijn en zorg) maar die tot 2010 nog niet waren doorgevoerd.

5.3. Inspelen op ontwikkelingen

Bereidt de gemeente zich voor op de effecten van financiële ontwikkelingen op het terrein van de Wmo (bezuinigingen, decentralisatie) ?

Norm	Oordeel
<ul style="list-style-type: none">De gemeente beschikt over op feiten gebaseerde en realistische inschattingen van de ontwikkelingen van uitgaven en inkomsten op het terrein van de Wmo voor de komende vier jaar.De gemeente heeft voor zover mogelijk zicht op de consequenties van komende bezuinigingen en decentralisatie van taken.De gemeente heeft maatregelen in voorbereiding om hierop in te spelen (bijvoorbeeld in de vorm van scenario's).	<ul style="list-style-type: none">Voldoet niet aan norm.Voldoet deels aan norm.Voldoet aan norm.

De gemeente beschikt op dit moment niet over op feiten gebaseerde en realistische inschattingen van uitgaven en inkomsten op het terrein van de Wmo voor de komende vier jaar. Voor het toekomstige Wmo-beleid en de impact van externe ontwikkelingen, zoals met name de decentralisatie van een deel van de Awbz zijn de financiële consequenties nog niet inzichtelijk opgesteld. Uit de interviews blijkt wel dat daar op dit moment ambtelijk hard aan gewerkt wordt. Het is ook maar de vraag in hoeverre het mogelijk is om nu al op langere termijn inzicht in de ontwikkeling van de financiering van de Wmo te hebben. De gemeente Tiel heeft nog geen scenario's uitgewerkt om de effecten daarvan zichtbaar te maken. Vraag is of het realistisch is te verwachten dat deze scenario's nu al af zijn. Uit de interviews blijkt wel dat deze scenario's op dit moment ambtelijk voorbereid worden. De gemeente voldoet daarmee niet aan de eerste norm, maar wel al deels aan de tweede en volledig aan de derde.

5.3.1. Nieuwe doelgroepen binnen de Wmo

Met de decentralisatie van de extramurale Awbz-begeleiding maken in de nabije toekomst nieuwe doelgroepen deel uit van de Wmo, zoals wij in hoofdstuk 3 hebben aangegeven. Het aantal nieuwe cliënten is in de gemeente Tiel nog niet scherp in beeld. Een cliënt kan alleen aanspraak maken op AWBZ-zorg, als voor hem of haar een grondslag kan worden vastgesteld. Een grondslag is een aandoening, beperking of handicap waardoor de verzekerde kan zijn aangewezen op zorg. Er zijn zes grondslagen:

1. Somatische aandoening/ziekte (SOM);
2. Psychogeriatrische aandoening/ziekte (PG);
3. Psychiatrische aandoening/ziekte (PSY);
4. Lichamelijke handicap (LG);
5. Verstandelijke handicap (VG);
6. Zintuiglijke handicap (ZG).

Op basis van de CIZ Basisrapportage Awbz voor de gemeente Tiel, heeft de Rekenkamer een overzicht van het aantal cliënten met een indicatie voor begeleiding in de Awbz. In tabel 8 is een overzicht van het aantal mensen met een Awbz indicatie opgenomen.

Tabel 8: Aantal extramurale cliënten met een geldige indicatie voor AWBZ-zorg in de gemeente Tiel per cliëntgroep, bron: CIZ Basisrapportage AWBZ Tiel 1 juli 2011.

Cliëntgroep	1 juli 2010		1 januari 2011		1 juli 2011	
	Geen BG	Wel BG	Geen BG	Wel BG	Geen BG	Wel BG
SOM 0-64 jaar	82	25	87	26	99	25
SOM 65-74 jaar	72	29	82	19	97	13
SOM 75 jaar en ouder	288	38	303	37	305	33
PG 65 jaar en ouder	3	16	3	19	9	18
PSY 18 jaar en ouder	5	160	5	172	3	194
VG 0-17 jaar	9	75	16	77	27	69
VG 18 jaar en ouder	0	107	0	107	0	114
ZG	28	9	19	7	13	7
LG	6	40	9	45	14	42
Cliëntgroep onbekend	0	0	0	0	0	0
Totaal	493	499	524	509	567	515

In het overzicht is onderscheid gemaakt tussen de mensen met en zonder begeleiding. De mensen met een indicatie voor begeleiding gaan onder de Wmo vallen en zijn relevant voor de gemeente Tiel. Het geeft een indicatie van het aantal mensen dat vanaf 1 januari 2013 en vanaf 1 januari 2014 dat een vorm van begeleiding nodig heeft. Daarmee is nog niets gezegd over de precieze begeleiding die geleverd moet worden aan deze cliënten. Uit de interviews blijkt dat de gemeente Tiel op dit moment in regionaal verband afstemming zoekt over de te leveren begeleiding en de wijze waarop een eventuele partner geselecteerd wordt.

6. Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksvragen beantwoord en worden aanbevelingen gegeven. Het onderzoek heeft twee aandachtsgebieden: de doeltreffendheid van de uitvoering van de Wmo en de financiering van de Wmo.

6.1. Algemeen

De Wmo is een samenvoeging van de Wet voorziening gehandicapten (Wvg), Welzijnswet en (een deel van) de Algemene wet bijzondere ziektekosten (Awbz). Maar de Wmo beoogt meer te zijn dan de som van deze drie wetten. De meest eenvoudige vorm om het doel van de Wmo samen te vatten is: meedoen. Wat de Wmo niet is, is een verzekeringswet, de Wmo kent geen vaststaande rechten op bijvoorbeeld voorzieningen, maar geeft gemeenten de plicht burgers waar nodig te compenseren in het meedoen in de samenleving. De Wmo is dus in eerste instantie een participatiewet én een welzijnswet. Dat betekent dat er door de gemeente Tiel lokaal invulling gegeven moet worden aan deze concepten: wat is meedoen en wat is welzijn? Dat is nog zeer beperkt gedaan in Tiel. Het is belangrijk om in de doorontwikkeling van de Wmo meer aandacht te geven aan het feit dat de Wmo niet als voorzieningenwet gezien moet worden.

Het doel van de Wmo is dat burgers voor zichzelf zorgen en elkaar ondersteunen. Uitgangspunt daarbij is dat burgers in eerste instantie zelf oplossingen moeten bedenken voor problemen die zich in hun sociale omgeving voordoen. Voor de mensen die dat op eigen kracht onvoldoende lukt, organiseert de gemeente benodigde ondersteuning. De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkelingen (RMO) geeft aan dat de veronderstelling daarbij is dat het beleid voor burgers het best georganiseerd kan worden waar de participatie van burgers het meest zichtbaar wordt: op het lokale niveau.²² De Wmo kent een wezenlijk ander sturingsconcept, waarbij kaderstelling en horizontalisering centraal staan. Kaderstelling houdt volgens de RMO in dat de overheid zich terugtrekt op essentiële kaders en zich van daaruit actief, maar op hoofdlijnen met de samenleving bemoeit. De overheid stuurt met enkele kernregels, die enerzijds ruimte bieden aan instellingen, professionals en burgers maar die anderzijds streng worden bewaakt. Horizontalisering houdt in dat instellingen en professionals zich veel meer gaan richten op burgers en op elkaar dan op de overheid. De verantwoording wordt zo ingericht dat burgers actief betrokken raken bij het functioneren van de instellingen. En er vindt veel meer onderlinge vergelijking plaats van instellingen en professionals.²³ Horizontalisering veronderstelt ook dat het beleid meer in samenspraak met partners en burgers tot stand komt en uitgevoerd wordt.

Het invulling geven aan dit paradigma is binnen Tiel pas begonnen. Uit het onderzoek blijkt dat het WMO-beleid destijds vooral gericht was op het invullen van de noodzakelijke taken en organiseren van de nieuwe voorzieningen. Betrokkenen uit de beginperiode spreken van een “mechanische” invoering, die begrijpelijk is gezien de nieuwe en complexe taken in die tijd. Op basis van de ervaringen is verdere ontwikkeling en invulling van de WMO nu goed mogelijk.

Aanbevelingen	Voor
1. Geef de verdere inhoudelijke invulling van de WMO en de uitvoering vorm in samenwerking met belangrijke partners en burgers. Definieer daarbij duidelijk de rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.	Raad en College

6.2. Doeltreffendheid Wmo-beleid

Ten aanzien van de doeltreffendheid van het Wmo-beleid is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd.

In hoeverre heeft het Wmo-beleid van de gemeente Tiel ertoe bijgedragen dat burgers de afgelopen 5 jaar daadwerkelijk meer hebben kunnen meedoen in de samenleving?

²² Lokalisering van maatschappelijke ondersteuning (2005), RMO.

²³ Bevrijdende kaders. (2002), Rmo.

De gemeente Tiel heeft diverse inspanningen gepleegd om de Wmo in Tiel vorm te geven. In financieel opzicht gaat de gemeente bijvoorbeeld efficiënter met middelen om dan in andere vergelijkbare gemeenten, wat als positief te beschouwen is. Ook oordelen cliënten positief over de voorzieningen en begeleiding van de gemeente Tiel. Over de effecten van het WMO-beleid is echter onvoldoende gerapporteerd om stevige uitspraken te kunnen doen over de doeltreffendheid van het beleid. Een totaaloverzicht van doelen, maatregelen, output en effecten ontbreekt. Er is geen nulmeting uitgevoerd en er is geen meetbare eigen invulling gegeven aan 'meedoen'. Er is een tussentijdse evaluatie geweest van het Masterplan, maar er heeft daarna weinig centrale sturing en monitoring plaatsgevonden op het daadwerkelijk bereiken van de in het Masterplan benoemde resultaten.

Er is beperkt oog voor de samenhang van inspanningen en er zijn ook geen mechanismen om deze te bewaken. Juist omdat de Wmo zo complex is en de beoogde maatschappelijke effecten meerdere beleidsterreinen overstijgen, is de Rekenkamer van mening dat dit overzicht wel van belang is. Overigens hebben we tijdens het onderzoek kunnen constateren dat er wel veel inspanningen worden geleverd om resultaten te bereiken. Individuele ambtenaren zetten zich op hun terrein in voor een goed resultaat. Daardoor ontstaat het beeld dat elk afzonderlijk prestatieveld wordt gestuurd, maar het totaal overzicht en de wisselwerking daartussen minimaal is. Dit leidt ertoe dat betere onderlinge samenwerking (intern en extern), coördinatie en sturing kansen opleveren voor een hogere effectiviteit van het Wmo-beleid. De gemeentelijke organisatie is op dit moment bezig met een doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie. Het is belangrijk om in deze ontwikkeling de integraliteit van het Wmo-beleid een plaats te geven. Dat geldt voor de beleidsontwikkeling, uitvoering, samenwerking (intern en met partners), monitoring van resultaten, (bij)sturing en rapportage.

Aanbevelingen		Voor
2.	Definieer in het nieuwe WMO beleid duidelijke beoogde maatschappelijke doelen en effecten. Geef lokaal invulling aan de concepten 'welzijn' en 'participatie'.	Raad en College
3.	Borg en versterk in de organisatie de integraliteit van de beleidsontwikkeling, uitvoering, samenwerking (intern en met partners), monitoring van resultaten, (bij)sturing en rapportage.	College

6.2.1. Doelgroepen

De eerste deelvraag luidt als volgt:

1. *Zijn er bepaalde doelgroepen aangewezen? En zo ja, welke?*

De Wmo veronderstelt dat de gemeenteraad en het College van B&W zich op de hoogte stellen van de behoeften van kleine doelgroepen (§2 artikel 3.4, f). Uitgangspunt daarbij is dat de gemeente de doelgroepen in kaart gebracht heeft voor wie ondersteuning nodig is, om zo invulling aan de compensatieplicht te kunnen geven. De gemeente Tiel heeft een aantal doelgroepen expliciet opgenomen in het beleid, te weten mantelzorgers, vrijwilligers en jeugd. Daarnaast richt de gemeente zich expliciet op asielzoekers, ouderen en mensen met een lage SES-score (sociaal economische positie). Bij de totstandkoming van het beleid was een brede klankbordgroep betrokken.

6.2.2. Beoogde resultaten

De tweede deelvraag luidt als volgt:

2. *Wat zijn de beoogde resultaten per prestatieveld?*

In het Masterplan 2008-2012 zijn de beoogde resultaten bij de prestatievelden (in het Masterplan thema's) vastgelegd. Daarbij zijn keuzes gemaakt voor de resultaten voor de geïdentificeerde doelgroepen. Er zit een groot verschil in de mate van concreetheid per prestatieveld. De resultaten zijn in de meeste gevallen niet meetbaar geformuleerd. Er is geen duidelijke relatie aangegeven tussen de projecten en activiteiten en de doelen en resultaten. Daardoor is niet per activiteit duidelijk aan welk doel deze activiteit bijdraagt en welk resultaat de activiteit moet opleveren. De onderlinge samenhang tussen de prestatievelden is niet expliciet gemaakt en blijkt in de praktijk ook niet altijd gelegd te worden. Het werken met een logical framework borgt

deze samenhang. Ook zijn er geen duidelijke (nul)metingen uitgevoerd op basis waarvan concrete resultaten geformuleerd kunnen worden.

Aanbevelingen	Voor
4. Benoem de maatschappelijke effecten die met het beleid beoogd worden en maak deze zo meetbaar mogelijk.	Raad
5. Voer (nul)metingen uit of gebruik huidige beschikbare gegevens als nulmeting en baseer daarop specifieke resultaten.	Raad en College
6. Benoem de koppelingen tussen de activiteiten en de doelen en resultaten.	Raad en College

6.2.3. Monitoring en sturing resultaten

De derde deelvraag luidt als volgt:

3. *Op welke wijze stuurt de gemeente op de beoogde resultaten?*

De gemeente Tiel beschikt over veel verschillende instrumenten waarmee een breed scala aan zaken gemeten kan worden. Er is geen duidelijke koppeling gemaakt tussen de meetinstrumenten en de beoogde resultaten uit het Masterplan. Periodiek worden er prestaties en resultaten gemeten. Deze metingen worden echter niet expliciet gekoppeld aan de vastgelegde resultaten van het WMO-beleid.

In de tussentijdse evaluatie van het Wmo-beleid is een aanbeveling opgenomen om een meetinstrument te ontwikkelen dat het niveau van de afzonderlijke activiteiten overstijgt. Een dergelijk instrument, in combinatie met een logical framework, helpt om over de afzonderlijke activiteiten heen maatschappelijke effecten te meten. Een dergelijk instrument is echter niet ontwikkeld.

Aanbevelingen	Voor
7. Geef in het nieuwe WMO-beleidsplan per doel aan welk meetinstrument gebruikt zal worden. Benut de reeds beschikbare instrumenten daar zoveel mogelijk voor en pas deze instrumenten waar nodig aan.	Raad en College
8. Voer periodiek metingen uit en relateer deze aan de nulmeting.	College

6.2.4. Bereiken resultaten

De vierde deelvraag luidt als volgt:

4. *In hoeverre zijn de beoogde resultaten van het Wmo-beleid daadwerkelijk bereikt?*

Er is geen heldere rapportage beschikbaar waaruit de realisatie van de gestelde doelen voor het WMO-beleid blijkt. De Rekenkamer heeft een overzicht opgevraagd (bijlage E) waaruit blijkt dat er allerlei deelprojecten en activiteiten zijn uitgevoerd. Op basis van de gevoerde gesprekken en de bestudeerde documenten is het niet mogelijk gebleken een goede uitspraak te doen over de mate waarin beoogde resultaten zijn bereikt. Een duidelijk totaaloverzicht en goede monitoring bij de gemeente ontbreken hiervoor. Hierdoor kan door de Rekenkamer niet wordt vastgesteld of en in welke mate maatschappelijke effecten bereikt worden. Meer concreet: de Rekenkamer kan niet vaststellen of het beleid ertoe heeft bijgedragen dat de burgers van Tiel de afgelopen 5 jaar daadwerkelijk meer hebben kunnen meedoen in de samenleving door het ontbreken van voldoende samenhangende informatie bij de gemeente.

Daarmee zegt de Rekenkamer nadrukkelijk niet dat er geen effecten bereikt zijn en dat het beleid per definitie niet goed is. Er zijn indicaties die geïnterpreteerd kunnen worden als indicatie van een positieve werking. Zo scoort de gemeente Tiel bovengemiddeld in de WMO-benchmark en blijkt uit klanttevredenheidsonderzoeken dat de cliënten waardering hebben voor de inspanningen van de gemeente Tiel.

Aanbevelingen	Voor
9. Rapporteer periodiek over de mate waarin beoogde resultaten van het WMO-beleid worden bereikt en gebruik deze rapportages om bij te sturen wanneer daar aanleiding toe is.	Raad en College

6.3. Financiering Wmo-beleid

Ten aanzien van de financiering van het Wmo-beleid is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd.

In hoeverre is de financiering van de uitvoering van de Wmo op orde en wat zijn de effecten van financiële ontwikkelingen (bezuinigingen, decentralisatie) op de uitvoering van de Wmo?

De aanwezige informatie maakt het niet eenvoudig een integraal en uitputtend beeld te geven van de ontwikkeling van de uitgaven en inkomsten binnen de gemeente Tiel. Dat komt doordat de WMO activiteiten zeer divers zijn en niet één op één in de financiële administratie terugkomen.

De inkomsten van de Wmo bestaan met name uit inkomsten uit het Gemeentefonds. Deze zijn losgekoppeld van de uitgaven. De Rekenkamer is van mening dat dit een keuze is die past bij de geest van de wet: namelijk dat de gemeente de vrijheid moet hebben om naar eigen inzicht en behoeften beoogde effecten te formuleren en daar de middelen voor aan te wenden. Wanneer College en Raad echter meer willen kunnen sturen op doelmatigheid en financiering van de uitvoering van de Wmo, is een koppeling tussen beleidseffecten en activiteiten / producten wenselijk.

6.3.1. Financiering Wmo

Om inzicht te krijgen in de wijze waarop de Wmo in Tiel gefinancierd is, zijn drie beschrijvende deelvragen geformuleerd:

1. *Op welke wijze hebben de uitgaven zich ontwikkeld tussen 2007 en 2011? Wat zijn de belangrijkste uitgaven posten?*
2. *Op welke wijze hebben de inkomsten zich ontwikkeld tussen 2007 en 2011 (van de gemeente Tiel en externe financiering)?*
3. *Hoe is na de tussenrapportage eind 2010 (Wmo evaluatierapport) van de gemeente Tiel de externe financiering van projecten in het kader van de Wmo verlopen?*

Bij de wijze waarop de uitgaven zich hebben ontwikkeld, heeft de Rekenkamer zich met name gericht op de ontwikkeling van de uitgaven binnen programma 8 Maatschappelijke voorzieningen. Binnen dit programma zijn verstrekkingen Wmo, Sociaal Cultureel Werk en Lokaal gezondheidsbeleid de grootste posten. Deze drie vormen in 2008 tot en met 2010 een substantieel deel van de uitgaven. In 2007 is apart een product 'huishoudelijke verzorging' opgenomen. Dit komt in de andere jaren niet voor, zonder dat de Rekenkamer daarvoor een verklaring heeft aangetroffen. Uit benchmarkgegevens blijkt dat de uitgaven voor de WMO per inwoner lager waren dan het gemiddelde in de referentiegemeenten.

De inkomsten van de gemeente Tiel op het gebied van de Wmo hebben zich betrekkelijk voorspelbaar ontwikkeld. De belangrijkste inkomstenbron is de uitkering ten behoeve van de Wmo uit het Gemeentefonds en die is in de jaren 2007 tot en met 2011 voor Tiel telkens rond de 3,2 mln. geweest. De gemeente heeft deze inkomsten losgekoppeld van de uitgaven. Daarnaast is een aantal initiatieven op projectbasis gefinancierd, met name vanuit het Regionale Sociale Programma. Uit het overzicht in tabel 4 blijkt dat een aantal projecten uit het Masterplan geen doorgang heeft gehad, omdat de financieringsaanvragen niet zijn toegekend door de provincie Gelderland. Uiteindelijk is voor zes projecten geen financiering toegekend, dit is in de tussenrapportage uit 2010 reeds door de gemeente vastgesteld. Na deze rapportage zijn, voor zover bekend bij de Rekenkamer, geen initiatieven ondernomen om voor deze projecten externe financiering te organiseren.

6.3.2. Inzicht in financiële ontwikkelingen Wmo

De vierde deelvraag luidt als volgt:

4. *In hoeverre is de financiering van de uitvoering van de Wmo op orde geweest in de afgelopen 5 jaar?*

De Rekenkamer stelt geen grote overschrijdingen vast in Programma 8 Maatschappelijke Voorzieningen. Binnen programma 8, het programma waar de meeste uitgaven in het kader van de Wmo plaatsvinden, zijn geen overschrijdingen geweest in de onderzochte periode.

Het is de Rekenkamer wel opgevallen dat er beperkt gebruik gemaakt wordt van de kennis en kunde van de afdeling financiën bij de ontwikkeling van beleid in bijvoorbeeld het opstellen van indicatoren om prestaties te meten.

Aanbevelingen	Voor
10. Maak waar mogelijk gebruik van de expertise van de afdeling financiën, bijvoorbeeld om tot goede prestatie-indicatoren te komen.	College

6.3.3. Inspelen op ontwikkelingen

De vijfde deelvraag luidt als volgt:

5. *Bereidt de gemeente zich voor op de effecten van financiële ontwikkelingen op het terrein van de Wmo (bezuinigingen, decentralisatie)?*

Uit de interviews en bestudeerde documenten blijkt dat de gemeente Tiel nog bezig is om zich voor te bereiden op de ontwikkelingen op het terrein van de Wmo. Doordat het voor de gemeente nog niet volledig duidelijk is wat de precieze impact is van met name de decentralisatie van de functie extramurale begeleiding Awbz, is het ook nog niet mogelijk om realistische inschattingen van uitgaven en inkomsten op het terrein van de Wmo voor de komende vier jaar op te stellen. Een goed inzicht in de doelgroep is het startpunt van de vorming van beleid: om hoeveel mensen gaat het? welke indicaties hebben zij? welke vorm van begeleiding ontvangen zij?

Deze kennis is het startpunt om na te denken over de samenleving die Tiel is en wil zijn, de wijze waarop invulling gegeven wordt aan het compensatiebeginsel, welke partijen een rol kunnen spelen in de ontwikkeling van het beleid en de uitvoering van het beleid etc. Het zoeken naar de samenhang met andere wet- en regelgeving en ontwikkelingen, zoals de Wwnv ligt daarbij voor de hand. Daar liggen wellicht mogelijkheden om op innovatieve wijze vorm te geven aan bijvoorbeeld begeleiding.

De Rekenkamer vindt het niet realistisch om te verwachten dat de gemeente Tiel het beleid al volledig heeft vormgegeven. De gemeente Tiel spant zich in om in de regio invulling te geven aan het beleid en dat waar nodig te vertalen naar de specifieke Tielse situatie. De Rekenkamer is van mening dat dit passend is bij de omvang van de decentralisatie opgaven en de rol die Tiel heeft als centrumgemeente. Gelet op de aard van de vraagstukken past het om belangrijke partners, zoals de GGZ, woningcorporaties en instellingen die begeleiding verzorgen te betrekken bij de invulling van het beleid. Risico van het gezamenlijk optrekken en aanpakken van meerdere decentralisatieontwikkelingen is dat vraagstukken te complex kunnen worden. Daarin zal voortdurend de balans gezocht moeten worden. In regionaal verband trekt de gemeente Tiel al op met andere gemeenten om in te spelen op de decentralisatie vraagstukken. Dit biedt kansen om zich voor te bereiden op de effecten van de financiële ontwikkelingen in Tiel.

Aanbevelingen	Voor
11. Trek in regionaal verband op bij het voorbereiden van de gemeente op de decentralisatieopgave op het terrein van de Wmo. Ga ook na hoe in andere regio's wordt ingespeeld op de ontwikkelingen.	College

7. Reactie College van B&W

Hieronder is de bestuurlijke reactie van 27 april 2012 van het College van B&W op de conclusies en aanbevelingen integraal overgenomen.

Geachte Heer Van den Dool,

Hierbij ontvangt u de bestuurlijke reactie op het door u uitgevoerde onderzoek naar het Wmo-beleid in de gemeente Tiel. Gezien de eerdere ambtelijke reactie op de feitelijke bevindingen in het rapport beperkt de bestuurlijke reactie zich tot de conclusies en aanbevelingen geformuleerd in hoofdstuk 6 van het rapport.

Ten eerste wil het college de rekenkamer bedanken voor het rapport dat zij heeft opgeleverd. Het onderzoek naar het Wmo-beleid in Tiel levert een aantal belangrijke conclusies en aanbevelingen op. Inhoudelijk kan het college kan zich vinden in de conclusies en aanbevelingen zoals geformuleerd in het rapport. Bij de ontwikkeling van het nieuwe Wmo-beleidsplan worden de conclusies en aanbevelingen als belangrijke aandachtspunten meegenomen.

Het college vraagt nog wel aandacht voor het volgende. Binnen de Wmo heeft het college van B&W de verantwoordelijkheid om burgers actief bij het Wmo-beleid te betrekken. Hiertoe is in Tiel de WmoRaad in het leven geroepen. De WmoRaad heeft als doel te bewerkstelligen dat belanghebbenden bij de Wmo vanuit onafhankelijke positie betrokken zijn bij de voorbereiding, vaststelling, uitvoering en evaluatie van het Wmo-beleid. Hoewel het college beseft dat de rekenkamer in opdracht van de gemeenteraad werkt vragen wij u de WmoRaad te betrekken bij het onderzoek. Dit zou wat ons betreft kunnen door hen het rapport voor te leggen en hen te vragen of de WmoRaad zich vanuit haar rol en positie kan vinden in de conclusies en aanbevelingen.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders

de secretaris

de burgemeester

mr. M.A.J. Oosterwijk

ir. J. Beenakker

8. Nawoord

De Rekenkamer stelt met genoeg vast dat het College zich kan vinden in de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek en deze zal betrekken bij het nieuwe WMO-beleidsplan.

De Rekenkamer is zich bewust van de belangrijke rol van de WMO-Raad bij het WMO beleid. De WMO-Raad is tijdens dit onderzoek wel geïnterviewd (2 leden op 28 oktober 2011), zoals ook op pagina 8 in het rapport is aangegeven. Helaas zijn per vergissing de namen niet vermeld geweest in de bijlage, deze zijn nu wel opgenomen. Eén van deze personen is ook lid van de gehandicaptenraad. Daarnaast zijn ook WMO-cliënten gesproken voor dit onderzoek.

Het College vraagt de Rekenkamer de conclusies en aanbevelingen voor te leggen aan de WMO-Raad. Een dergelijke procedure past echter niet bij de onafhankelijke positie van de Rekenkamer en past ook niet in het onderzoeksprotocol van de Rekenkamer. In dit protocol is alleen bestuurlijke wederhoor door het College opgenomen. De Rekenkamer is wel graag bereid de conclusies en aanbevelingen toe te lichten aan de WMO Raad, zeker ook omdat er nieuwe leden in de WMO Raad zitting hebben genomen. Het staat de WMO Raad vanzelfsprekend vrij om te reageren op deze conclusies en aanbevelingen, bijvoorbeeld in het kader van het nieuw op te stellen WMO beleidsplan.

A. Geraadpleegde documenten

Documenten

- Ambitie & Actie zo lang mogelijk zelfstandig wonen, (9 juli 2009), gemeente Tiel.
- Beleidskader Wmo, Zorg samen & Zorgzamer, (20 juni 2007), gemeente Tiel.
- Benchmark Wmo 2011, Rapport Aantallen en uitgaven Wmo voorzieningen over 2010, Tiel, (1 juli 2011), SGBO.
- Benchmark Wmo 2010, Rapport Individuele Voorzieningen: aantallen en uitgaven 2009 Tiel, (2010), SGBO.
- Benchmark Wmo 2011, Resultaten over 2010, Basisbenchmark Tiel, (2011), SGBO Benchmarking.
- Benchmark Wmo, Resultaten over 2009, Basisbenchmark gemeente Tiel, (2010), SGBO.
- Besluit individuele voorzieningen gemeente Tiel 2010, (2010), gemeente Tiel.
- Centrum voor Jeugd en Gezin Tiel, Plan van Aanpak, (november 2010), gemeente Tiel.
- CIZ Basisrapportage Awbz Tiel 1 juli 2011, (2011).
- De compensatieverplichting binnen de Wmo, managementrapportage gemeente Tiel, (oktober 2010), Cannock Chase i.o.v. gemeente Tiel.
- Evaluatie Loket WWZ, (2008), gemeente Tiel.
- Evaluatie prestatieafspraken Tiel 2007-2010, prestatieafspraken 2008-2012, (25 mei 2009), SCW en SVT, gemeente Tiel.
- Evaluatieverslag WmoRaad Tiel, (september 2010), gemeente Tiel.
- Gemeente op maat, 09 Tiel, Centraal Bureau voor de Statistiek (2009).
- Jaarstukken 2007, (9 mei 2008), gemeente Tiel.
- Jaarstukken 2008, (21 mei 2009), gemeente Tiel.
- Jaarstukken 2009, (4 mei 2010), gemeente Tiel.
- Jaarstukken 2010, (12 april 2011), gemeente Tiel.
- Kadernota Maatschappelijke Participatie en Sociale Integratie Samen Leven 2009-2012, (oktober 2008), gemeente Tiel.
- Kadernotitie integraal jeugdbeleid Tiel 2008-2012, Uitvoeringsprogramma Succesvol (ver)binden 2008-2012, (december 2007), Stade Advies B.V. i.o.v. gemeente Tiel.
- Logical Framework Planning, Methode voor doelgericht plannen, (2008), MDF Indochina Training & Consultancy.
- Programmabegroting 2008-2011, gemeente Tiel.

-
- Programmabegroting 2009-2012,
 - Programmabegroting 2010-2013
 - Programmabegroting 2010-2013, gemeente Tiel.
 - Programmabegroting 2011-2014, gemeente Tiel.
 - Startnotitie Opvoeden en Opgroeien in Tiel, een Centrum voor Jeugd en Gezin, (april 2010), gemeente Tiel.
 - Startnotitie Opvoeden en Opgroeien in Tiel, Een Centrum voor Jeugd en Gezin, (2010), gemeente Tiel.
 - Tevredenheidsonderzoek Wmo over 2009, Cliënten individuele voorzieningen gemeente Tiel, SGBO Benchmarking i.o.v. gemeente Tiel.
 - Top in Tiel! Zo lang mogelijk zelfstandig wonen. Ambitie en Actie, (februari 2008), gemeente Tiel.
 - Uitvraag stand van zaken Wmo Tiel t.b.v. rekenkameronderzoek, (december 2011), gemeente Tiel.
 - Verkenning decentralisatie sociale domein, (2011), gemeente Tiel, p. 6.
 - Verordening Individuele voorzieningen gemeente Tiel 2010, (2010), gemeente Tiel.
 - Welzijn Nieuwe Stijl, (januari 2010), ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
 - Wmo evaluatierapport, (2010), gemeente Tiel.
 - Wmo Plan Tiel 2008, (mei 2008), gemeente Tiel.
 - Zicht op de top in Tiel. Inventarisatie stand van zaken servicegebieden Tiel, concept, (januari 2011), Laaglandadvies i.o.v. gemeente Tiel.

Geraadpleegde websites

- www.cbs.nl/statline, oktober 2011.
- www.invoeringwmo.nl, november 2011.

B. Geïnterviewde personen

Gemeente Tiel

- Dhr. Cees Rijnberg (Manager WIZ), *deelgenomen aan rondetafelbijeenkomst*
- Dhr. Evert Rovers (Manager Onderwijs & Welzijn / Stadsontwikkeling) , *deelgenomen aan rondetafelbijeenkomst*
- Dhr. Henk Driessen (wethouder Wmo breed)
- Dhr. Hicham Hamiddane (Beleidsmedewerker Integratie)
- Dhr. Joost den Biggelaar (Beleidsmedewerker Wmo-algemeen/ mantelzorg/ vrijwilligerswerk/ loket WWZ/ burgerparticipatie)
- Dhr. Marco Vos (Financieel adviseur Wmo/ OW)
- Dhr. Ronald Kool (Beleidsmedewerker Wmo-individuele voorz./ schuldhulpverlening/bijzondere bijstand)
- Dhr. Ruud Vermeulen (wethouder Accounthouder Mozaïek Welzindiensten/ Jeugd)
- Mw. Elly van Schaik (Coördinator loket Wonen, Welzijn en Zorg/ coördinator consulenten Wmo/ coördinator schuldhulpverlening/ coördinator bijzondere bijstand)
- Mw. Inge Belgrave (Beleidsmedewerker Jeugd)
- Mw. Karin Blaauw (Woonbeleid)
- Mw. Margo Koehorst (Maatschappelijke opvang/ project Wonen, Welzijn en Zorg)
- Mw. Marja van Toorn (Beleidsmedewerker Volksgezondheid)
- Mw. Marjolein Winter (Beleidsmedewerker Onderwijs)
- Mw. Wanda Springeling (Senior Beleidsmedewerker Onderwijs & Welzijn)

Externe partners en cliënten

- Dhr. A. Zoetekouw (cliënt Wmo)
- Dhr. H. van Hensbergen (cliënt Wmo)
- Dhr. Henk de Jong (Mozaïek welzijnsdiensten, directeur/bestuurder)
- Dhr. Herman Suijendorp (SCW Tiel, directeur-bestuurder)
- Dhr. J. Berendsen (cliënt Wmo)
- Dhr. W. Warrink (cliënt Wmo)
- Mw. J.P. van Steijn - de Vree (cliënt Wmo)
- Mw. R.M.J. van Leeuwen (cliënt Wmo)

-
- Mw. Sara van Baarle (Stichting Thuiszorg en Maatschappelijk werk Rivierenland, Manager Services)
 - Dhr. Loek Enters (WMO Raad/Gehandicaptenraad)
 - Mw. Ingrid van Malsen (WMO Raad)

C. Logical framework

Het logical framework wordt gebruikt om de samenhang tussen effecten, (hoofd) doelstelling, resultaten en activiteiten te overzien. In onderstaand figuur is hiervan een voorbeeld gegeven.

Maatschappelijk effect	Hoofddoelstelling	Resultaten	Activiteiten
Indicatoren	Indicatoren	Indicatoren	Middelen
Informatiebronnen	Informatiebronnen	Informatiebronnen	Kosten
	Externe factoren	Externe factoren	Externe factoren

Figuur 3: Voorbeeld logical framework.

In onderstaand overzicht zijn de verschillende definities van het logical framework uitgewerkt.

Maatschappelijk effect: Maatschappelijke effecten zijn hogere doelen waaraan het plan een bijdrage levert. Andere projecten en activiteiten kunnen tevens een bijdrage leveren aan deze hoger gelegen doelen.

Hoofddoelstelling: Doelstelling die bij het einde van de planningsperiode gerealiseerd moet zijn. Geeft gebruik van resultaten door doelgroepen aan. Het gaat hier om duurzame voordelen voor de doelgroepen. De hoofddoelstelling geeft het zwaartepunt aan. Hier moet duidelijk tot uiting komen wat de voordelen zijn voor de doelgroep. Het mag geen beschrijving zijn van diensten die verschaft worden, maar het gebruik van die diensten door de doelgroep moet duidelijk gemaakt worden.

Resultaten: Resultaten zijn de concrete uitkomsten die laten zien dat de doelen bereikt zijn.

Activiteiten: De activiteiten die in de planningsperiode worden uitgevoerd om de resultaten te bereiken.

Indicatoren: De indicatoren beschrijven hoe we maatschappelijke effecten, hoofddoelstelling en resultaten willen bereiken in termen van kwantiteit, kwaliteit, doelgroep, plaats en tijd. In feite zijn de indicatoren nauwkeurige definities de doelstellingen hiërarchie.

Middelen: De middelen die nodig zijn om de activiteiten uit te voeren.

Informatiebronnen: In de derde rij staan de informatiebronnen. De informatiebronnen geven aan waar en op welke manier de informatie gevonden kan worden die aangeeft of de doelstellingen en resultaten behaald zijn. **Externe factoren:** In de vierde rij staan de externe factoren die buiten de directe controle van het management vallen, maar cruciaal zijn voor het realiseren van de activiteiten, resultaten, hoofddoelstelling en maatschappelijke effecten. Soms zijn er randvoorwaarden waaraan moet worden voldaan voordat een plan kan worden uitgevoerd.

Bron: *Logical Framework Planning, Methode voor doelgericht plannen, (2008), MDF Indochina Training & Consultancy.*

D. Meetbare resultaten

In onderstaand overzicht zijn de ambities en doelen uit het Masterplan 2008-2012 per thema opgenomen. Daarbij is aangegeven in welke mate deze SMART zijn geformuleerd. Tevens is aangegeven met behulp van welk instrument resultaten gemeten worden.

Doelen							
Thema 1: Samenleven in de buurt							
Ambitie							
Tielenaars wonen en leven zo lang mogelijk zelfstandig met elkaar in buurt en wijk. Ze ontmoeten elkaar, er is gemeenschapszin en ze voelen zich verbonden met en verantwoordelijk voor eigen buurt en wijk. Dit heeft een positief effect op de leefbaarheid van de wijk en het gevoel van saamhorigheid.							
Genoemde doelen	S	M	A	R	T	Opmerking	Meetinstrument
Een toename van het gevoel van saamhorigheid van Tielse burgers in 2011 ten opzichte van 2007							Leefbaarheidsmonitor, vanaf 2011 Veiligheidsmonitor
Een toename van de tevredenheid van bewoners over voorzieningen in de buurt in 2011 ten opzichte van 2007							Leefbaarheidsmonitor, vanaf 2011 Veiligheidsmonitor
Een toename van de waardering van de sociale kwaliteit in de buurt in 2011 ten opzichte van 2007							Leefbaarheidsmonitor, vanaf 2011 Veiligheidsmonitor
Toename van het percentage bewoners dat zich medeverantwoordelijk voelt voor de wijk in 2011 ten opzichte van 2007							Leefbaarheidsmonitor, vanaf 2011 Veiligheidsmonitor
Een toename van het gevoel van veiligheid in 2011 ten opzichte van 2007							Leefbaarheidsmonitor, vanaf 2011 Veiligheidsmonitor
De afstemming tussen vraag naar en aanbod van levensloopbestendige woningen is in 2012 ten opzichte van 2008 met 25% verbeterd.							<i>Niet gespecificeerd</i>
Thema 2: Jeugd & Opgroeien							
Ambitie							
In Tiel kunnen kinderen zich ontwikkelen tot gezonde, sociaal vaardige en economisch onafhankelijke volwassenen, die in het bezit zijn van een startkwalificatie en die bereid zijn en in staat zijn om actief te participeren in de Tielse samenleving.							
Genoemde doelen	S	M	A	R	T	Opmerking	Meetinstrument
Jeugd kan in Tiel gezond opgroeien: lichamelijk gezond, geestelijk gezond, gezonde leefstijl en continuïteit in opvoeding en verzorging.						De doelstellingen zijn algemeen van aard en in het actieprogramma integraal jeugdbeleid zijn de doelstellingen geconcretiseerd en meetbaar gemaakt.	<i>Niet gespecificeerd, ook niet in kadernotitie succesvol verbinden</i>
Jeugd kan in Tiel veilig opgroeien: geborgenheid, onvoorwaardelijke liefde, respect, aandacht, grenzen, structuur en regelmaat, veilig thuis en veilig buitenshuis.						Geconcretiseerd in actieprogramma integraal jeugdbeleid.	Niet gespecificeerd, ook niet in kadernotitie succesvol verbinden
Jeugd kan in Tiel een steentje bijdragen aan de maatschappij: actieve betrokkenheid bij de maatschappij, meedenken en						Geconcretiseerd in actieprogramma integraal jeugdbeleid.	Niet gespecificeerd, ook niet in kadernotitie succesvol verbinden

Doelen							
meedoen, actieve betrokkenheid bij omgeving, positief gedrag en burgerschap.							
Jeugd kan in Tiel talenten ontwikkelen en plezier hebben: onderwijs genieten, mogelijkheden hebben voor hobby's: sport, cultuur, recreatie en vrijheid om te spelen.						Geconcretiseerd in actieprogramma integraal jeugdbeleid.	Niet gespecificeerd, ook niet in kadernotitie succesvol verbinden
Jeugd is in Tiel goed voorbereid op de toekomst: diploma halen, werk vinden, in levensonderhoud kunnen voorzien en een stimulerende leefomgeving.						Geconcretiseerd in actieprogramma integraal jeugdbeleid.	Niet gespecificeerd, ook niet in kadernotitie succesvol verbinden
Thema 3: Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers							
Ambitie							
Er zijn voldoende vrijwilligers in Tiel én mantelzorgers en vrijwilligers weten zich in Tiel ondersteund, gewaardeerd en gestimuleerd. Hierdoor kunnen zij én de mensen waarvoor ze zorg dragen meedoen (meedoen en meedoen mogelijk maken).							
Genoemde doelen	S	M	A	R	T	Opmerking	Meetinstrument
Een kwart van de volwassen Tielse bevolking is in 2012 actief op het gebied van georganiseerd vrijwilligerswerk							Niet gespecificeerd
In 2012 maakt een substantieel deel van de mantelzorgers – die behoefte heeft aan ondersteuning – gebruik van ondersteuning							Niet gespecificeerd
Thema 4: Meedoen gemakkelijker maken							
Ambitie							
Het wordt eenvoudiger voor Tielenaars om deel te nemen aan het maatschappelijke leven. In het bijzonder voor hen die daarbij mogelijk belemmerd worden (bijvoorbeeld door: een taalbarrière, een beperking, ouderdom, financiële problemen).							
Genoemde doelen	S	M	A	R	T	Opmerking	Meetinstrument
Er is in 2012 een toename van het percentage oud- en nieuwkomers dat deelneemt aan het arbeidsproces en daarmee niet afhankelijk is van een uitkering							Monitor Inburgering
In 2012 is er bij inburgeraars (oudkomers en nieuwkomers) een substantiële toename van het taalniveau én de kennis van de Nederlandse samenleving							Monitor Inburgering
De waardering voor het loket wonen, welzijn en zorg is in 2012 ten opzichte van 2008 substantieel toegenomen							Evaluatie loket WWZ 2008 & 2012
In 2012 is er een grotere diversiteit in de soort vragen dat binnenkomt bij het loket wonen, welzijn en zorg							Cliëntvolgsysteem / RIS
In 2012 zien we een toename van de tevredenheid over voorzieningen voor ouderen (In 2007 is 45 % tevreden of zeer tevreden)							Leefbaarheidsmonitor
Thema 5: Volksgezondheid, preventie, Openbare Geestelijke Gezondheids Zorg (OGGZ), Maatschappelijke Opvang (MO), Verslavingszorg							
Ambitie							
In Tiel lijden mensen een zo lang mogelijk gezond én gelukkig leven. Gezond en gelukkig zijn stelt mensen in							

Doelen

staat om zelf te participeren in de samenleving en om het anderen mogelijk te maken te participeren. Gezien de lage sociaal economische status van de Tielenaars willen we dit bereiken door de factoren die leiden tot sociaal economische gezondheidsverschillen te beïnvloeden.

Genoemde doelen	S	M	A	R	T	Opmerking	Meetinstrument
Het aantal jaren dat Tielenaars in gezondheid leven neemt toe én het aantal jaren dat Tielenaars in gezondheid leven groeit toe naar het landelijk gemiddelde						Doelen zijn gespecificeerd in lokale paragraaf van regionale gezondheidsbeleid	Niet gespecificeerd
We brengen en houden preventieve en ambulante verslavingszorg op peil						Idem	Niet gespecificeerd
We brengen en houden collectieve GGZ-preventie op peil						Idem	Niet gespecificeerd
We brengen en houden opvang van dak- en thuislozen op peil (en bewaken relatie schuldhelpverlening)						Idem	Niet gespecificeerd
We brengen en houden OGGZ op peil						Idem	Niet gespecificeerd
We versterken preventief beleid inzake dak- en thuisloosheid						Idem	Niet gespecificeerd
We houden kwantiteit en kwaliteit van maatschappelijk werk op peil						Idem	Niet gespecificeerd
We zetten in op opvang en preventie beleid huiselijk geweld						Idem	Niet gespecificeerd
We brengen én houden de preventieve en ambulante verslavingszorg op peil						Idem	Niet gespecificeerd

Legenda

Voldoet niet

Voldoet deels

Voldoet wel

E. Voortgang Masterplan

Mede ten behoeve van het Rekenkameronderzoek is van alle initiatieven uit het Masterplan aangegeven wat de stand van zaken is. Dit overzicht is ambtelijk opgesteld en niet getoetst op juistheid. Er wordt onderscheid gemaakt tussen twee soorten activiteiten:

1. **Nieuwe initiatieven:** Met nieuwe initiatieven worden de projecten bedoeld die na invoering van de Wmo zijn gestart. De financieringsbronnen zijn divers. Er zijn nieuwe initiatieven die worden gefinancierd vanuit budgetten die zijn gedecentraliseerd met de invoering van de Wmo, maar ook vanuit verschillende subsidieprogramma's vanuit de provincie.
2. **Handhaven:** Handhaven betreft onderdelen die bij inwerkingtreding van de Wmo al vorm hadden gekregen en die vaak al in de lijn van de organisatie waren belegd.

Alle activiteiten zijn per thema weergegeven.

E.1. Thema 1: Samenleven in buurt en wijk

E.1.1. Handhaven

Mensen betrekken via wijkgericht werken

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Via onder meer de wijkschouwen die twee maal per jaar per wijk plaatsvinden en door de inzet van de wijkbudgetten.
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

Inzet op vitale en veilige wijken in Tiel Oost en West

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja, er zijn 2 projectplannen, Tiel W en Tiel O waarin beschreven staat wat we extra doen bovenop de reguliere activiteiten.
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Tiel Oost Bij de start van de projecten was het doelperspectief een samenhangend en gedragen aanbod van sociale voorzieningen en activiteiten in de wijk, waar mogelijk vanuit de brede school. Daarbij werd gedacht aan het vorm geven van een woonservicedienst, maar ook de inzet van: <ul style="list-style-type: none">- de combinatiefuncties- het ouderenwerk- het jongerenwerk- Het Centrum Jeugd en gezin met opvoedingsondersteuning e.d. Dit heeft de afgelopen periode verder vorm gekregen. Bij de start van de projecten is afgesproken gedurende twee jaar extra in te zetten op: D) Sport en overgewicht Ia) (verder)uitwerken van de door de werkgroep Inhoud Brede School gekozen programmalijn

	<p>Bewegen en Gezond Gedrag Uitgangspunt: Samenwerking intensiveren met het doel een uitdagend, integraal aanbod van diensten op het gebied van onderwijs, opvang, welzijn, zorg en cultuur aan te bieden. Ib) een bijdrage leveren aan het creëren van een (sportieve) voorziening met aantrekkingskracht voor 12+ jongeren. Deze voorziening zal voor en door jongeren worden gerealiseerd en een belangrijke bijdrage leveren aan de aanpak overgewicht, met als uitgangspunten: a) jongeren onder begeleiding van een sportbuurtwerker meer laten bewegen/sporten b) een voorziening op het vijverterrein bijv. het inrichten van een actieve jop voor 12+ jongeren Ic) een samenhangend aanbod van activiteiten dat overgewicht tegengaat en deelname aan sportactiviteiten bevordert door en voor alle jongeren uit Tiel-Oost.</p> <p><u>II) Meer vrijwilligers/woonservicedienst</u> IIa) bekendheid geven aan het project Dynamiek in Tiel Oost en cliënten werven om deel te nemen aan Dynamiek. * Ouderen en mensen met een beperking kunnen langer zelfstandig blijven wonen in Tiel West. * Mensen met een WWB-uitkering die niet (meer) actief zijn op de arbeidsmarkt, krijgen meer mogelijkheden om maatschappelijk te participeren in de wijk.</p> <p><u>III) Activeringsprogramma senioren</u> Pilot Stadsdienst De doelstelling is om een aantrekkelijke vervoersmogelijkheid te bieden dat als een kleinschalig, aanvullend systeem functioneert en de verschillende wijken van Tiel met elkaar verbindt, zodat voorzieningen als ziekenhuis e.d. met het stadscentrum verbonden worden. De stadsdienst is bedoeld voor mensen met weinig tot geen vervoersalternatieven, zoals ouderen, de lagere sociale klasse, WMO-ers en winkelend publiek. Een tweede doel is het activeren van senioren in Tiel Oost aangezien de stadsdienst door vrijwilligers uitgevoerd zou kunnen worden.</p> <p>De pilot is in de hierboven beschreven vorm niet van de grond gekomen.</p> <p><u>IV) Jongerencoaches</u> Aanstellen van jongerencoaches. nader uit te werken project, ingegeven vanuit de discussie rondom Marokkaanse of straatcultuur. Gebaseerd op de op te stellen nota "grenzen stellen en perspectief bieden". Er ligt een link met de wrap</p>
--	---

around-methode voor risicojeugd die in Tiel wordt toegepast en het werk van de buurtvaders uit Tiel West, maar ook met het samenhangende aanbod aan (sport)activiteiten in de wijk. Het project is beter bekend onder de naam straatcoaches.

Tiel West

Ook in Tiel West wordt gestreefd naar een vitale wijk. De doelstelling van de 'sociale wijkaanpak Tiel West' is het vergroten van de mogelijkheden van de bewoners van de wijk Tiel West om te participeren in onze samenleving, het vergroten van de leefbaarheid in de wijk en het versterken van de sociale cohesie in Tiel West. Er vinden hierbuiten ook reguliere activiteiten plaats.

De komende jaren wordt extra geïnvesteerd in een aantal onderdelen met als resultaat:

de woonservicedienst Dynamiek vormt onderdeel van de wijk en er is een aantal scenario's uitgewerkt om Dynamiek ook na 2011 een structureel karakter te geven;

de activiteit Prachtouders is structureel ingebed in de wijk;

er is een samenhangend aanbod van activiteiten operationeel dat overgewicht tegengaat en deelname aan sport-activiteiten bevordert;

er is een film gemaakt door jongeren in het kader van hun maatschappelijke stage over hoe jongeren uit Tiel West denken over hun buurt.

1.1 Dynamiek

Het project draait om het inrichten van een laagdrempelig servicepunt in de wijk Tiel West waar vraag en aanbod van diensten gekoppeld worden. Deze diensten worden verricht door mensen met een WWB-uitkering, maar ook door andere doelgroepen zoals vrijwilligers, niet-uitkeringsgerechtigden en mensen die een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangen. De diensten variëren van kleine klusjes in en rondom het huis, het invullen van formulieren tot en met sociale activiteiten.

1.2 Prachtouders

Het project Prachtouders is een initiatief van de Marokkaanse moskee en is in nauwe samenwerking met de gemeente, politie, woningcorporaties en Mozaïek Welzijnsdiensten in 2008 opgezet. De Prachtouders bestaat uit een groep vrijwilligers - Marokkaanse vaders - die door toezicht te houden op hun eigen jeugd op straat de sociale controle in Tiel West versterken. Dat doen ze door contact te leggen met de jongeren en hun ouders en hen op hun gedrag aan te spreken. De Prachtouders bieden de jongeren alternatieven door met hen activiteiten te organiseren zoals

	<p>sport- en ontmoetingsactiviteiten of hen daar naar toe te leiden. Er wordt ook geprobeerd een bijdrage te leveren in de opvoeding en begeleiding van de jongeren door een educatief en informatief aanbod te ontwikkelen zowel voor de jongeren als voor de ouders. Per 01-01-2012 wordt het project op een andere manier voortgezet.</p> <p>1.3 Film Wijkontwikkelingsplan Hertogenwijk in het kader van maatschappelijke stage</p> <p>De film Wijkontwikkelingsplan Hertogenwijk is een initiatief van de Stichting Hertogenwijk. Een aantal leerlingen van het Rsg. Lingecollege gaat onder begeleiding van een filmmaker en medewerker van Stichting Hertogenwijk in het kader van hun maatschappelijke stage een film maken in de wijk Tiel West. Leeftijdsgenoten uit Tiel West worden bevraagd over hun wijk, waarbij mede ingehaakt wordt op centrale thema's uit het Wijkontwikkelingsplan Hertogenwijk e.o. De film is inmiddels afgerond.</p> <p>1.4 Aanbod Cruyffcourt</p> <p>Het CruyffCourt is een populaire plek in de wijk waar veel gebruik van wordt gemaakt. In het projectplan was extra financiële ruimte om extra activiteiten op het CruyffCourt te organiseren. Dit naast de activiteiten die vanuit de CruyffFoundation verplicht worden gesteld. Concreet heeft dit opgeleverd dat er volgens het door de CruyffFoundation ontwikkelde werkwijze van Meedoen, Leren, Winnen door groepen jongeren activiteiten op het CruyffCourt zijn georganiseerd. Begeleiding hierbij ontvingen ze vanuit het jongerenwerk.</p> <p>1.5 Pilot Stadsdienst</p> <p>De doelstelling is om een aantrekkelijke vervoersmogelijkheid te bieden dat als een kleinschalig, aanvullend systeem functioneert en de verschillende wijken van Tiel met elkaar verbindt, zodat voorzieningen als ziekenhuis e.d. met het stadscentrum verbonden worden. De stadsdienst is bedoeld voor mensen met weinig tot geen vervoersalternatieven, zoals ouderen, de lagere sociale klasse, WMO-ers en winkelend publiek.</p> <p>Dit initiatief/ project heeft nog geen concreet vervolg gekregen.</p>
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t

Investeren in sociale en fysieke veiligheid

Vragen	Antwoorden
--------	------------

Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja, dat doen we nog steeds. We houden sociale scans op basis van sociaal veilige ontwerpen. Voorts wordt uitvoering gegeven aan KVO trajecten, er worden maatregelen genomen op het gebied van sociale veiligheid. De kwetsbare objecten worden voorzien van een Veiligheids Effect Rapportage (VER) zoals bij de Beatrixlaan en het toekomstig sociale pension. Een nieuw initiatief zijn de realisatie van de veilige wijkteams. Dit zijn multidisciplinaire teams die op uitvoerend niveau de leefbaarheid- en veiligheidproblemen oppakt.
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Zie boven
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

Bevorderen van gezondheid en sociale samenhang door sportstimulering

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	<p>1. In Tiel is in 2002 gestart met 3 verenigingsondersteuningsprojecten, namelijk: 'Jeugd Actief in de Sportvereniging' (cursus), 'Vrijwilligers in de Sport' (cursus) en 'verenigingsondersteuning op maat' (incompany-traject). Eind 2003 is besloten om genoemde cursussen niet meer te continueren wegens gebrek aan animo. De bedragen voor beide cursussen zijn toegevoegd aan 'verenigingsondersteuning op maat', zodat meer verenigingen een persoonlijk ondersteuningstraject kunnen krijgen.</p> <p>Verenigingsondersteuning vindt op dit moment nog alleen plaats in de vorm van waarderingssubsidie en activiteitensubsidie. M.i.v. januari gaat een sportcombinatiefunctionaris zich inzetten voor sportverenigingen voor 18 uur per week.</p> <p>2. In plaats van bewegen voor allochtone ouderen wordt bewegen onder ouderen in Tiel in algemene zin ingezet.</p> <p>3. Sportbuurtwerk. Naast het sportaanbod van de verenigingen en het bewegingsonderwijs op school worden ook diverse wijksportactiviteiten in Tiel georganiseerd. Juist de samenwerking tussen vereniging, school en sportbuurtwerk zorgt voor verbreding van het sportaanbod en vergroot de levensvatbaarheid van buurtactiviteiten. Een absolute voorwaarde hiervoor is voldoende en veilige speelruimte. De gemeenteraad van Tiel heeft in oktober 2005 een nieuw speelruimtebeleid vastgesteld.</p> <p>Doelstellingen van sport in de wijk zijn het aanbieden van een aantrekkelijke en gezonde vorm van vrijetijdsbesteding en het stimuleren van</p>

	<p>sportdeelname, vooral bij de kinderen die niet voldoende sportief actief zijn. Op dit moment is nog onvoldoende in beeld of juist deze kinderen ook bereikt worden. Zoals het er nu uitziet worden de activiteiten goed bezocht, vaak door de groep die geen lidmaatschap heeft bij een vereniging.</p> <p>Het sportbuurtwerk zal m.i.v. januari 2012 worden uitgevoerd door sportcombinatiefunctionarissen. (2,3 FTE) Naast bewegingslessen op school (50%) sport in de wijken. Doelstellingen blijven hetzelfde.</p> <p>4. Bewegen in onderwijs en Sport (BIOS). In het sportbeleidsplan is door gemeente Tiel BIOS opgenomen. Gemeente Tiel wil de aandacht voor goed bewegingsonderwijs in het primair onderwijs een structureel karakter geven. Hierdoor blijft de kwaliteit en de aantrekkelijkheid van de gymles gewaarborgd. Doelstelling is dat kinderen met meer plezier sporten en bewegen. Een gevolg hiervan zal zijn dat kinderen een langere periode in het leven zullen bewegen en sporten.</p>
<p>Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)</p>	<p>1. Verenigingsondersteuning is opgenomen in het sportbeleidsplan. Sportverenigingen moeten zoveel mogelijk individueel begeleid worden. Dit betekent niet, gezien de animo in het verleden, dat in de toekomst geen algemene themabijeenkomsten of cursussen meer worden georganiseerd, maar dit zal steeds op basis van een specifiek onderwerp worden bepaald. Afhankelijk van de vraag of behoefte zal, in onderling overleg tussen de vereniging, de verenigingsondersteuner en de gemeente Tiel, worden bezien welke vorm en duur van begeleiding gewenst is. Actieve verenigingsondersteuning in Tiel is nog in ontwikkeling. Het is zeer waarschijnlijk dat verenigingsondersteuning in het komende regionale samenwerkingsprogramma wordt opgenomen.</p> <p>De ondersteuning wordt concreet met de aanstelling van een Combinatiefunctionaris sportverenigingen (0,5 FTE = 18 uur). Deze inzet richt zich op ondersteuning van sportverenigingen bij het geven trainingen, contact met scholen en jongeren.</p> <p>2. Plannen moeten worden gevormd.</p> <p>3. De uitvoering van het sportbuurtwerk is in handen van Mozaïek. Twee sportbuurtwerkers organiseren in diverse wijken laagdrempelige sporten spelactiviteiten, zowel voor de leeftijdsgroep 8 tot 12 jaar als de groep 13 jaar en ouder. In de periode 2003 tot en met 2007 zijn</p>

	<p>diverse, wekelijks terugkerende vakantie- en incidentele activiteiten georganiseerd.</p> <p>Voor sportbuurtwerk geldt dat er structureel 18 uur per week is ingekocht bij Mozaïek. Daarnaast is in de zomermaanden van 2009 extra inzet ingekocht. Voornamelijk rond het Cruyff Court is hier gebruik van gemaakt. De activiteiten van het sportbuurtwerk worden in veel gevallen georganiseerd op en rond de trapveldjes en speelplaatsen.</p> <p>4. Het “BIOS train-de-trainer-principe” wordt gecontinueerd, waarbij minimaal 1 fte structureel beschikbaar is voor begeleiding van de groepsdocent, maar ook voor advisering van schoolleiding. Deze “trainer” ondersteunt alle scholen voor primair onderwijs in Tiel. Hierbij wil gemeente Tiel zoveel mogelijk aansluiten bij het beleid van de provincie Gelderland (ook financieel) en specifieke projecten van de Gelderse Sportfederatie. Een voorwaarde voor succesvol bewegingsonderwijs in het primair onderwijs is commitment van de schoolbesturen. Daarom wordt samen met de schoolbesturen in Tiel, een plan opstellen voor een structurele aanpak. In de komende regionale samenwerkingsprojecten worden deze plannen meegenomen.</p>
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	- het stimuleren van bewegingsactiviteiten onder allochtone ouderen. Te weinig animo.

Vergroten leefbaarheid van wijken en stimuleren ontmoeting via sociaal-cultureel werk

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja, hoewel er met de bezuinigingen Mozaïek per 2009 wel 33% is bezuinigd op de werksoort Ontmoeting in de wijk (= sociaal-culturele activiteiten); ook de bewonersondersteuning (het opbouwwerk) is 100% wegbezuinigd.
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Opdrachtformulering vanuit de gemeente aan Mozaïek: welke inzet, prestaties en resultaten verwachten wij per werksoort
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	Bezuinigingen

Stimuleren gedeeld burgerschap en betrokkenheid bij eigen buurt en wijk via integratiebeleid

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	<ul style="list-style-type: none"> - Subsidiëring initiatieven en activiteiten allochtone zelforganisaties - Kennis verhogen van de nieuw-en oudkomers

	(taal gecombineerd met verhoging van de zelfredzaamheid en sociale activering.
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

Investeren in passende woningbouw

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Dit is een continu proces. Op basis van de gemaakte afspraken wordt er bij elk nieuw project gekeken naar de doelgroepen en welke sterrenkwalificatie hierbij zou horen.
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

Investeren in cultuuraanbod voor alle Tielenaars

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	ja
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	<ul style="list-style-type: none"> • divers cultuuraanbod afgestemd op (potentieel) publiek uit Tiel e.o. Het betreft: <ul style="list-style-type: none"> ○ Een divers en breed podiumaanbod op het gebied van toneel, show, dans, cabaret, muziek, opera e.d..en een bescheiden (2 avonden per week) filmaanbod (vnl. art-house) via de gemeentelijke schouwburg en filmtheater Agnietenhof. ○ een aanbod door het gemeentelijke centrum voor de kunsten De Plantage voor jong en oud van cultuureducatieve activiteiten, (cursussen, workshop e.d.) op het gebied van muziek, theater, dans, beeldende kunst, schrijven en kunstgeschiedenis. ○ het tentoonstellingsaanbod van het gemeentelijke Streek- en Flipjehmuseum; ○ een programma op het gebied van leesbevordering, educatieve onderwijsdiensten, literaire activiteiten en informatievoorziening en een brede en actuele uitleen- en raadpleegcollectie media van Bibliotheek Rivierenland. ○ regionale culturele projecten via een samenwerking binnen Cultuurpact Rivierenland • versterken cultuureducatief aanbod op school (culturele instellingen en Kultuurkonnekt en inzet van cultuurcoaches (combinatiefunctionarissen); • verbreding cultureel en recreatief aanbod jongeren (zie breder aanbod 2009 Twentietoe) • bevorderen productieklimaat van

	amateurverenigingen door het uitvoeren van deelverordening subsidies AK. Ook het regionaal steunpunt amateurkunst heeft hierin zijn eigen rol evenals De Plantage en schouwburg Agnietenhof (o.a. afspraken over speciale amateur-tarieven voor zaalhuur).
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

Activeren en stimuleren van wijkbewoners om met ons mee te denken over ontwikkelingen in de wijk.

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Zie nr. 1
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

E.1.2. Nieuwe initiatieven

Ontwikkeling brede school Tiel Oost	
Met partners ontwikkelen wij in Tiel Oost een brede school. De brede school moet gaan functioneren als het hart van de wijk. Naast versterkt regulier onderwijs zal de brede school ook: peuterspeelzaalwerk, verlengde schooldagactiviteiten, opvoedingsondersteuning, ontmoetingsactiviteiten, sociale activering en leesbevordering bieden. De komende jaren starten we met de voorbereidingen voor de bouw (fysieke kant) en de programmering van de brede school (inhoudelijke kant).	
<i>Planning</i>	2010 – planvorming gereed (programma van eisen fysiek én sociaal) 2011 – start bouw brede school
<i>Geld</i>	€ 9 miljoen (6,5 miljoen onderhuisvesting, 2,5 miljoen Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid)
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/ nieuw project?</i>	In eerste instantie was het plan gebaseerd op huisvesting van het Brede school concept op één locatie in één gebouw. Nu duidelijk is geworden dat huisvesting van het brede school concept in Tiel oost niet mogelijk is in een gebouw en ook de second best optie, de "gedeeltelijk samen" variant, door gebrek aan draagvlak bij de schoolbesturen niet is te realiseren, blijft over de huisvesting van het concept gekoppeld aan een basisschool. Om allerlei redenen, waarbij het benutten van de GSO-bijdrage er een van is, is het nu zaak snel te starten met de uitvoering van het project dat moet leiden tot passende huisvesting van het brede schoolconcept bij De Regenboog. In het verlengde daarvan zullen gelijktijdig de knelpunten in de huisvesting van de overige basisscholen in Tiel Oost, De Achtbaan en De Prins Willem Alexanderschool worden aangepakt.
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/ politiek/ wetgeving)?</i>	Er zijn financiële knelpunten. Alternatieve huisvesting van het brede school concept moet echter mogelijk zijn binnen het beschikbare budget. Daarvoor moet dan wel de provinciale subsidie van 2.5 miljoen euro behouden blijven. Door deze ontwikkeling is ook het behouden van draagvlak bij de betrokken (school)organisaties een aandachtspunt. Het uit beeld raken van een nieuw gebouw is daar mede debet aan. Overigens ligt de trekkersrol geheel bij de gemeente. Het is wenselijk dat ook de overige organisaties, met name de scholen, die rol (al dan niet gedeeltelijk) op zich nemen. Twee van de drie betrokken scholen zijn niet passend gehuisvest. Deze scholen hebben bestaande en gehonoreerde rechten op verbetering van hun huisvesting. Uitblijven van actie kan er uiteindelijk toe leiden dat deze rechten opgeëist worden.

Wonen Zorg Service in de Wijk (WZSW) – Zorgzame samenleving	
Wijkgericht brengen we vraag naar en aanbod van zorg- en welzijnsdiensten bij elkaar. Het mes snijdt aan twee kanten. Individuele service in de wijk voor mensen met een hulpvraag. Werkzoekenden en bijstandsgerechtigden worden gestimuleerd iets voor een ander te doen. Voor hen kan het project bovendien dienen als opstap naar een reguliere baan. Geïnspireerd door het succes in Tilburg, wordt dit in Gelderland opgepakt door Zutphen, Nijmegen en Tiel.	
<i>Planning</i>	Eind 2008: Een provinciaal en Tiels plan van aanpak gereed 2009: Tiel start met WZSW in een – nader te bepalen – wijk. 2010: Activiteiten worden uitgerold over andere wijken nadat Dynamiek stevig in Tiel West gesetteld is. De laagdrempelige insteek is essentieel voor de uitbreiding aansluitend bij de bestaande ontwikkelingen en behoefte. Daarnaast is de financiële armslag essentieel.

	<p>2012: WZSW functioneert in de hele stad (bij gebleken succes)</p> <p>stand van zaken november 2011</p> <p>Dynamiek is zichtbaar in heel Tiel. In Tiel west is de bekendheid groter aangezien daar het gebouw staat. Deelnemers, vrijwilligers komen uit heel Tiel. Diensten worden in heel Tiel verricht. Activiteiten zijn toegankelijk voor mensen uit heel Tiel. Er zijn een paar mensen actief uit regiogemeentes. De doelstelling dat ouderen en mensen met een beperking langer prettig zelfstandig kunnen blijven wonen in de wijk door de inzet van mensen die niet actief zijn op de arbeidsmarkt is gerealiseerd.</p>
<i>Financiën</i>	<p>€ 72.000 (provincie - voor de pilot). Werkdeel van de afdeling WIZ, GSOIII en projectgeld via het regiocontract. Dit loopt tot 1-1-2012</p> <p>Dynamiek gaat door in 2012. Er wordt jaarlijks een bedrag van € 37000,- beschikbaar gesteld door de gemeente Tiel voor de vaste lasten, huur, computers, gereedschap, nieuwsbrieven en dergelijke. Daarnaast is er via WIZ geld beschikbaar gesteld voor scholing tot een maximum van € 25.000,-. WIZ betaald tevens het salaris van de coördinator</p>
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/ nieuw project?</i>	<p>Het project is van start gegaan, officiële opening in september.</p> <p>Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat de buurtbewoners van Tiel-West onder andere behoefte hebben aan hulp bij het invullen van formulieren, hulp met (kleine) zorgtaken en het doen van kleine klusjes in en om het huis (inclusief de tuin). Daar zijn in eerste instantie de volgende drie diensten ontwikkeld:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de Formulierenbrigade; 2. de Zorgdienst; 3. de Klussendienst. <p>De <u>Formulierenbrigade</u> helpt inwoners bij het invullen van formulieren.</p> <p>De <u>Zorgdienst</u> is er voor ondersteuning in en om het huis. Bijvoorbeeld bij begeleiding van mensen die daaraan behoefte hebben naar de dokter of het ziekenhuis. Maar denk ook aan hulp bij het doen van boodschappen, samen wandelen of een kop koffie drinken.</p> <p>De <u>Klussendienst</u> is er voor kleine klusjes in en om het huis. Bijvoorbeeld bij het repareren van een lamp, het ophangen van een plank of kleine activiteiten in de tuin. Daarnaast kan het Service-atelier Dynamiek ook gericht doorverwijzen als mensen een hulpvraag hebben waarmee zij hen niet kunnen helpen.</p> <p>Tevens blijven de mensen van Dynamiek de wijk in gaan om te kijken en te vragen waar mensen nog meer behoefte aan hebben.</p> <p>Daarbij wordt samengewerkt met de bestaande organisaties en instanties</p> <p>In 2010 zijn de volgende activiteiten van start gegaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De babbelton, - Spelmiddag voor ouderen - Computerlessen (in samenwerking met het ROC). - Naaicursus door vrijwilligers - Conversatieles op verschillende niveaus <p>Activiteiten en Diensten in 2012.</p> <p>De hierboven genoemde diensten, zorg en klussendienst en formulierenbrigade bestaan nog steeds. Er wordt goed gebruik van gemaakt door de inwoners van Tiel. Er is in 2011 een ICT dienst bij gekomen en een kledingreparatiedienst, een afgeleide van de naailes.</p> <p>Daarnaast zijn er de activiteiten, babbelton, computerlessen, naailessen, conversatielessen op 2 niveaus en het vervolg op de fietscursus/ fietsmaatjes.</p> <p>Er zitten een aantal zaken in de pijplijn, cursus lezen/schrijven, babbelton voor mannen en de voorzieningencheck, een verdieping van de formulierenbrigade.</p>

De klussendienst heeft uitvoering gegeven aan het energieproject van de gemeente Tiel.

Dynamiek heeft een eigen locatie in Tiel west. Er is een wisseling geweest van coördinator, inhuur Radar vervangen door medewerker van de gemeente. Dit is goed verlopen.

Er is draagvlak zowel intern bij de gemeente als extern bij samenwerkende organisaties, dit laatste heeft wat tijd gekost. Er wordt samengewerkt met woningbouwverenigingen, Mozaïek, buurtorganisaties, beursplein en andere instanties.

Open houding essentieel. Raakvlakken en verschillen helder benoemen. Zaken afstemmen en ontwikkelen door middel van overleg.

Kwaliteit van diensten en de medewerkers loopt goed. De aanmelding lopen via het beursplein en via werving in de buurt. De hulpvragen komen vanaf de woningbouw, zorginstanties, het beursplein(WMO en WWB) en andere samenwerkende instanties.

Er is een cliëntvolgsysteem ontwikkeld zodat afspraken goed kunnen worden vastgelegd. Eveneens kan de ontwikkeling van de vrijwilligers en deelnemers worden vastgelegd aan de hand van de participatieladder. Stapsgewijs mensen verantwoordelijkheid geven en laten groeien in hun taak

Goede open communicatie en waar mogelijk de samenwerking opzoeken.

Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?

Om de risico's in te schatten is er in het projectplan een risicoparagraaf opgenomen. De volgende risico's zijn binnen het project te onderkennen. De effecten worden beschreven en de benodigde maatregelen om het risico zo veel mogelijk te beperken.

Inrichten wijkservicepunt:

Risico	Effecten	Maatregelen
Geen draagvlak	Geen servicepunt	Goede PR en communicatie
Geen medewerking	Gemeente alleen verantwoordelijk	De gedeelde 999 belangen in beeld brengen en benoemen
Weerstand	Ondermijning functioneren servicepunt	Open communicatie en gezamenlijke doelen benoemen
Geen financiën	Subsidie afhankelijk	Samenwerken met organisaties die ook willen investeren
Geen geschikte eigen locatie	Vertraging en evt. afstel	Creatieve samenwerking met anderen

Uitvoering:

Risico	Effecten	Maatregelen
Kwaliteit diensten	Slechte reputatie	Goede selectie, voor en begeleiding
afhandeling tijd	Negatief beeld	Duidelijke afspraken wat wel en niet kan
Geen vraag	Geen werk	Goede promotie en communicatie
Geen dienstverleners	Kan niet voldoen aan vraag	Goed ontwikkelde participatie unit met adequate skills en competentietrajecten
Geen financiën	Geen of slecht functionerend	Samenwerken met anderen, goed

		servicepunt. Geen nieuwe activiteiten kunnen ontwikkelen	financieel kader opbouwen en afstemming. Tijdelijke gelden omzetten naar structurele gelden.
	Geen goede coördinator	Slechte naam en de doelstellingen worden niet bereikt	Goed gekwalificeerde coördinator aannemen
	Geen draagvlak intern en extern	Desinteresse, dood bloeden project	Goed communiceren, draagvlak creëren, levendige PR
	Te hoge verwachtingen	Teleurstelling, opheffen van Dynamiek	Realistische en helder beeld schetsen

Aangenaam 65+ - Voorkomen sociaal isolement bij ouderen

Wijkgericht worden alle 65-plussers thuis bezocht. Het huisbezoek staat in het teken van halen en brengen. Informatie over de mogelijkheden voor de doelgroep binnen de wijk wordt gebracht. Wat iemand te bieden heeft voor de wijk wordt gehaald. De pilot in Tiel Noord wordt wegens succes voortgezet.

<i>Planning</i>	Structurele uitvoering vanuit de begroting Mozaïek RSP 2010 -2011
-----------------	---

<i>Geld</i>	RSP subsidie + reguliere middelen binnen de begroting van het welzijnswerk
-------------	--

<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/ nieuw project?</i>	<p>De huisbezoeken worden hebben twee financieringsbronnen.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het coördineren en begeleiden van preventieve huisbezoeken is een taak geworden die in de reguliere opdrachtformulering naar Mozaïek is opgenomen. De huisbezoeken zijn gekoppeld aan de professionele ouderenadviseur die bij Mozaïek Welzijnsdiensten in dienst is. De geïnteresseerde ouderen worden bezocht door speciaal voor dit project opgeleide vrijwilligers. 2. Vanuit de Regionale Sociale Agenda (RSP) zijn door de provincie middelen beschikbaar gesteld om preventieve huisbezoeken te houden. Hier doen naast de gemeente Tiel nog 7 gemeenten aan mee. Met deze middelen kan er op lokaal niveau extra inzet gepleegd worden, waaronder extra huisbezoeken, netwerkontwikkeling en de training van vrijwilligers. <p>De classificatie 65+ is niet meer actueel. Gezien de kosten van het project en de beperkte beschikbare middelen is de leeftijd naar 75+ bijgesteld.</p>
--	--

<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/ politiek/ wetgeving)?</i>	Met het opnemen van het product 'preventieve huisbezoeken' in de reguliere opdrachtformulering van het welzijnswerk in Tiel is structurele inzet van de ouderenadviseur op deze activiteiten gewaarborgd.
---	---

Prestatie afspraken woningbouwcorporaties

In de prestatie afspraken tussen gemeente en woningbouwcorporaties (SCW en SVT) staan onder andere afspraken over de huisvesting van kwetsbare doelgroepen zoals ouderen, lage inkomensgroepen en mensen met een fysieke of verstandelijke beperking. Verder worden afspraken gemaakt over de opwaardering en ontwikkeling van levensloopbestendige woningen.

<i>Planning</i>	Medio 2008 gereed
<i>Geld</i>	-
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/ nieuw project?</i>	In 2008 zijn de prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties getekend. Deze zijn geldig tot 2012. In 2011 worden de prestatieafspraken geëvalueerd. De uitkosten van deze evaluatie worden meegenomen in het traject om tot nieuwe afspraken met de corporaties te komen.
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/ politiek/ wetgeving)?</i>	In 2008 zijn de prestatieafspraken getekend. Gezien het feit dat de prestatieafspraken op vrijwillige basis gemaakt zijn is het moeilijk om de afspraken af te dwingen. Dit kan een financieel risico inhouden wanneer nieuwe projecten niet worden aangepast aan de beoogde doelgrepen en eventuele aanpassingen ten laste komen van het gemeentelijke Wmo-budget in de vorm van woningaanpassingen

Ontwikkelen van servicegebieden

Tielenaars kunnen zo lang mogelijk in hun eigen wijk en buurt wonen, omdat wonen, welzijn en zorg op elkaar zijn afgestemd in servicegebieden. Onze visie op zo lang mogelijk zelfstandig wonen wordt vastgelegd in de nota 'Top in Tiel'	
<i>Planning</i>	Sinds medio 2007: gemeente voert regie op wijkservicegebied Tiel West Eerste kwartaal 2008: Gemeenteraad stelt vast: Top in Tiel Derde kwartaal 2008: Gemeentelijk kader & Actieplan gereed Tot en met 2012: Ontwikkelen van servicegebieden in Tiel
<i>Geld</i>	Gemeente voert regie zonder inbreng van financiële middelen behoudens financiering welzijn en onderdelen STMR. In de nabije toekomst ook AWBZ decentralisatiemiddelen voor begeleidingstaak.
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/ nieuw project?</i>	Onderzoek naar stand van zaken en verbreden van WWZ concept is afgerond. Planvorming per servicegebied vindt plaats. Start uitvoering: 2012. In Tiel-West is al in 2011 gestart.
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/ politiek/ wetgeving)?</i>	Financiering staat onder druk vanwege AWBZ decentralisatie en korting op WMO (efficiencykorting). Op dit moment geen nieuwe risico's bekend. Ook geen nieuws vernomen over afschaffen regeling waarmee steunpunt Wilglaan in de problemen zou kunnen komen.

Galm – sporten en bewegen voor ouderen

Wijkgericht aanbod van sporten en bewegen bij ouderen tussen de 55 en 65 jaar in Tiel West. De gemeente Tiel wil haar inwoners stimuleren om meer te gaan bewegen. Bedoeling is dat de doelgroep doorstroomt naar regulier sportaanbod. Wegens succes in Tiel Oost en Centrum voortgezet in Tiel Noord (2007/2008).	
<i>Planning</i>	
<i>Geld</i>	

Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?	Voor dit project is geen regionale financiering binnen het RSP gevonden.
Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?	n.v.t.

E.2. Thema 2: Jeugd en opgroeien

E.2.1. Handhaven

Investeren in voor- en vroegschoolse educatie, zodat kinderen goed voorbereid aan de basisschool beginnen

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja. In het kader van VVE investeren we in voor- en vroegschoolse educatie, zodat kinderen met een VVE-indicatie goed voorbereid aan de basisschool kunnen beginnen. Het uiteindelijke doel is dat deze kinderen na het volgende van het VVE-programma 'gewoon' me kunnen doen in groep 3.
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	- Uitvoering en voldoen van de Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet OKE) - Uitvoering geven aan de activiteiten genoemd beleidsnotitie 'Goed voorbereid aan de start' Dit is de uitwerking van het speerpunt <i>Goed voorbereid aan de start</i> uit het lokaal integraal onderwijsbeleid 2010-2014 en een lokale vertaling van de Wet OKE. Onderstaande activiteiten blijven hierin gehandhaafd (met een aantal inhoudelijke accentverschillen) - Onderwijsvoorlichtsters lichten ouders voor over VVE - het consultatiebureau beoordeelt de peuters tijdens het 18 maanden huisbezoek of ze een VVE-indicatie krijgen - Voor 2011 zijn er 128 VVE-plekken op de

	<p>peuterspeelzalen, waar peuters met een VVE-indicatie terecht kunnen (dekkende aanbod).</p> <ul style="list-style-type: none"> - De ouderbijdrage voor ouders met een VVE-peuter is gekoppeld aan de inkomenstabel die het Ministerie van SZW hanteert mbt de kinderopvangtoeslag (2011: € 154,- per jaar). - Als kwaliteitsimpuls is er een logopedische interventie gekoppeld aan het VVE-programma. Alle VVE-peuters en reguliere peuters worden op de peuterspeelzaal geobserveerd door logopedisten, waarbij gekeken wordt naar spraak- en taalontwikkeling - VVE wordt uitgebreid naar de kinderopvang. Pedagogische medewerkers zijn Piramide geschoold (= VVE-methodiek) - Alle VVE-basisscholen continueren VVE - er zijn resultaatsafspraken gemaakt tussen de gemeente, KRBV en de schoolbesturen - Uitvoering project Leescorso - Uitvoering project Boekstart <p>(bijgevoegd: notitie Goed voorbereid aan de start)</p>
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	De pilot Dreumesclub is beëindigd vanwege tegenvallende resultaten (vorige beleidsperiode)

Voorkomen van voor- en vroegtijdig schoolverlaten

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja, we handhaven op grond van de Leerplichtwet 1969
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Opmaken van een proces-verbaal of een Haltafdoening Handhaven is juist versterkt. We starten in 2010 ook met een pilot op de scholen.
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

Ondersteunen van ouders bij de opvoeding

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	ja
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Schoolcontactwerkers van Mozaïek fungeren als bruggenbouwers tussen ouders, peuterspeelzalen, kinderopvang en primair onderwijs. Zij bevorderen de communicatie tussen ouders, scholen, peuterspeelzalen en kinderopvanginstellingen wanneer er sprake is van een cultuur of taalbarrière om uiteindelijk achterstand van kinderen in het basisonderwijs te voorkomen. - Opvoedspreekuren uitgevoerd door de STMR.
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

Stimuleren van spelen door speelruimtebeleid

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja, het speelruimtebeleid 2005-2010 is hiervoor het vastgestelde kader.
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Op basis van landelijke normeringen worden de aanwezige witte vlekken (het ontbreken van speelvoorzieningen voor een specifieke doelgroep) indien mogelijk ingevuld.
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

Aanpakken van jeugdcriminaliteit en veelplegers

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	De wrap around methode van de veelplegers aanpak wordt nu ook toegepast bij de harde kern jongeren. De samenwerking met de partners daarbij wordt nog eens extra versterkt door het fysiek bij elkaar gaan zitten in het veiligheidshuis in de rechtbank van Tiel. Inmiddels is ook de relatie gelegd met het initiatief Veiliger Wijk Teams.
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Zie boven
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

Investeren in jeugd via ons sportbeleid, cultuurbeleid en gezondheidsbeleid

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja, voor zover mogelijk binnen de gestelde kaders. Kaders zijn o.a. de sportnota, de nota jeugdbeleid, de cultuurnota. Daarnaast hebben we te maken met de realiteit van de financiële kaders: niet alle voorgenomen activiteiten kunnen we (laten) uitvoeren vanwege het ontbreken van voldoende financiële middelen daarvoor
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Er worden keuzes gemaakt op basis van prioritering Met betrekking tot het cultuurbeleid <ul style="list-style-type: none"> • verbreding cultureel en recreatief aanbod jongeren (zie breder aanbod 2009 Twentietoe) • jongeren-informatiepunt (www.jongintiel.nl) Met betrekking tot het sportbeleid <ul style="list-style-type: none"> • activiteitensubsidie voor sportverenigingen • waarderingssubsidie voor sportverenigingen • uitvoering sportbeleid (oa. investering in onderwijs) Met betrekking tot gezondheidsbeleid <ul style="list-style-type: none"> • Jeugd is doelgroep van beleid • Binnen RSP is overgewicht en alcohol

	<p>alleen aandacht voor jeugd, daarnaast ook 'binnen' roken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Monitor 0-12 jarigen in 2009 uitgevoerd voor meer inzicht in deze doelgroep
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	Zie hierboven: ambities die niet geheel stroken met de financiële middelen

Investeren in jongeren en hun woonomgeving

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	De voormalige overlegstructuur 'Jongeren en hun Woonomgeving' (JOWO) is opgegaan in het nieuwe initiatief van 'veiliger wijkteams'.
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Het veiliger wijkteam is het nieuwe instrument waarmee overlast en onveilige situaties in de wijk opgepakt worden.
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

E.2.2. Nieuwe initiatieven

Train de trainer	
Ondersteuning van de leerkracht bij het geven van bewegingsonderwijs, door de inzet van een vakleerkracht in het basisonderwijs. Wegens succes geïmplementeerd.	
<i>Planning</i>	2010 -2011
<i>Geld</i>	€80.000,-
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/ nieuw project?</i>	<p>Train de Trainer is slechts een deelproject van een veel breder project wat in het kader van het RSP wordt uitgevoerd. Het project is opgenomen in het RSP.</p> <p>Het project richt zich op de breedtesport in Tiel en is onderverdeeld in de volgende deelprojecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inzet van vakleerkrachten Lichamelijke Opvoeding op basisscholen (€40.000) - BIOS (Bewegen In Onderwijs en Sport) (€18.000) - Naschoolse sport – en beweegactiviteiten (€38.000) - Bevorderen van sport onder burgers met een beperking (€38.400) <p>In de praktijk betekent dit dat sportleraren op basisscholen lichamelijke opvoeding gaan geven, maar tegelijkertijd ook leraren trainen. Er wordt extra ingezet op sportbuurtwerk. Er wordt een coördinator aangesteld die regionaal in kaart brengt wat het aanbod 'aangepast sporten' is en die over subsidiemogelijkheden beschikt om het technisch kader bij sportverenigingen te trainen op de doelgroep met een beperking etc.</p>
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/ politiek/ wetgeving)?</i>	De middelen zijn net als alle andere RSP-projecten niet structureel.

Schoolmaatschappelijk werk als basisvoorziening	
Alle leerlingen, hun ouders en leerkrachten – van 0 tot 23 – in Tiel kunnen aanspraak maken op kwalitatief verantwoord schoolmaatschappelijk werk.	
<i>Planning</i>	Start -medio 2008 Tot en met – 2012. Niet correct: zie hieronder, SMW = structureel, basisvoorziening

<i>Geld</i>	€ 175.000 voor 2008 (provincie) € 100.000 voor 2009 (provincie): Niet correct: zie punt 5 financiën
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/ nieuw project?</i>	<p>1. Algemeen Schoolmaatschappelijk werk valt uiteen in</p> <ul style="list-style-type: none"> * het ondersteunen van de interne zorgstructuur van scholen; * het verlenen van kortdurende ambulante begeleiding; * het doorverwijzen naar speciale en geïndiceerde zorg. <p>Schoolmaatschappelijk werkers vormen de spil tussen kinderen/jongeren, hun ouders, scholen en hulpverlenende instellingen. Schoolmaatschappelijk werk moet het welbevinden van kinderen/jongeren vergroten, zodat hun kansen toenemen om een opleiding met succes af te ronden. Om dit te bereiken ondersteunen schoolmaatschappelijk werkers niet alleen kinderen/jongeren en hun ouders. Ook leraren krijgen ondersteuning. En de schoolmaatschappelijk werkers is een centrale rol toebedacht in de schoolgebonden zorgadviesteams en de lokale jeugd preventie netwerken (JPN)</p> <p>Kortom, schoolmaatschappelijk werk is van cruciaal belang om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan; de interne zorg van scholen een kwaliteitsimpuls te geven; de lokale JPN's "body" te geven en het Centrum voor Jeugd en Gezin te laten functioneren.</p> <p>Daarom heeft de gemeente Tiel met ingang van 1 augustus 2008 schoolmaatschappelijk werk als basisvoorziening aangemerkt.</p> <p>2. Peuterspeelzalen en kinderopvang De peuterspeelzalen en de kinderopvang nemen 'schoolmaatschappelijk' werk af van de afdeling Jeugdgezondheidszorg van de STMR. In de praktijk gaat het om het uitbouwen van de inloopsprekuren voor opvoeden en opgroeien en het organiseren van themabijeenkomsten. Uitbouw is gerealiseerd in de herfst 2009 en wordt uitgevoerd door (vooral) de jeugdverpleegkundigen van de STMR en het algemeen maatschappelijk werk (STMR)</p> <p>3. Primair onderwijs De schoolmaatschappelijk werkers die werkzaam zijn op de basisscholen zijn in dienst bij SBaO De Wissel. Start per 1 september 2009. In het speciaal onderwijs worden schoolmaatschappelijke diensten geleverd door MEE, mits het gaat om kinderen en jongeren die door hun fysieke, psychische of verstandelijke beperking in de problemen geraken of problemen veroorzaken.</p> <p>4. Rsg Lingecollege en ROC Rivor Sinds 1 augustus 2005 biedt de STMR schoolmaatschappelijk werk aan op de Rsg Lingecollege en het ROC Rivor. Op beide scholen bestaat het schoolmaatschappelijk werk uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Ondersteuning van de interne zorgstructuur (leraren, mentoren, counselors, etc.). Ze bestaat onder meer uit een consultatiemogelijkheid voor leraren om over hun aanpak met de schoolmaatschappelijk werker van gedachten te wisselen; een training van leraren om de competenties te verstevigen die nodig zijn om risicofactoren en -signalen bij jongeren tijdig te herkennen en te duiden; deelname aan het overleg van het interne zorgadviesteam. * Consultatiemomenten voor leerlingen en hun ouders en kort durende ambulante begeleiding. * Toeleiding van jongeren met ernstige problemen naar speciale en geïndiceerde zorg. <p>Met ingang van 2011 is er in het kader van het Centrum voor Jeugd en Gezin een aantal pilots gestart (op basisschool De Regenboog, het praktijkonderwijs van het rsg Lingecollege en het ROC Rivor) waar het schoolmaatschappelijk werk een belangrijke functie in had.</p> <p>5. Financiën De gemeente Tiel heeft in 2011 het schoolmaatschappelijk werk als volgt gesubsidieerd (het gaat hierbij om de reguliere uren dus exclusief de pilots i.h.k.v. het CJG)</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kinderopvang/peuterspeelzaalwerk € 20.000

	* Primair onderwijs	€ 50.000
	* RSG Lingecollege	€ 77.390 (waarvan €17.750,- cofinanciering door het Lingecollege)
	* ROC Rivor	€ 8.520*
	* het ROC ontvangt vanuit de Rijkssubsidieregeling <i>schoolmaatschappelijk werk in het MBO</i> geoordeelde rijksmiddelen voor de uitvoering van het SMW. Vandaar dat de subsidie vanuit de gemeente lager is geworden. De subsidie is in 2011 gedekt uit het CJG, schoolbegeleidingsmiddelen, RSP-middelen en cofinanciering rsg Lingecollege	
Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?		
Geen		

Extra impuls opvoedingsondersteuning

Ondanks uitgebreid aanbod aan opvoedingsondersteuning doen zich nog steeds veel opvoedingsproblemen voor in onze samenleving. Afstemming van vraag naar en aanbod van opvoedingsondersteuning moet beter geregeld worden.

Planning Nog onbekend

Geld € 25.000 (provincie)

Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?

Dit project is komen te vervallen in de RSP/RSA-projecten. We ondernemen als gemeente wel zaken op het terrein van opvoedingsondersteuning (Jeugdgezondheidszorg, VVE). Onderdeel van de CJG-ontwikkelingen

Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?

Nee

Centrum voor jeugd en gezin

Onderzoek naar de mogelijkheden en invulling van een centrum voor jeugd en gezin in Tiel. Binnen het centrum voor jeugd en gezin ook de Zorg Advies Teams (ZAT) een plek geven.

Planning Nog onbekend

Geld Oplopend naar € 1.001.276,- in 2011

Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?

Gemeenten in de regio Rivierenland hebben gezamenlijk gekozen voor zowel een regionale als lokale aanpak om tot CJG's te komen. Daarbij zijn regionaal de volgende aspecten gerealiseerd:

- 1) Regionaal visiedocument 'Denk aan onze kinderen'; vaststelling gemeenteraad op 15 april 2009
- 2) Regionale notitie 'Het CJG rondmaken' (2010)
- 3) Ondertekening convenant met de provincie
- 4) Implementatie van de VIRR (Verwijsindex Risicjongeren Regio Rivierenland)
- 5) Opdrachtverstrekking ontwikkeling digitaal loket aan bibliotheek en bibliotheek
- 6) Invoering EKD (Electronisch Kinddossier)
- 7) Start regionaal telefonisch en digitaal loket CJG (begin 2011)
- 8) Afstemming werkprocessen frontoffice CJG (2011)
- 9) Opschalingsmodel voor zorgcoördinatie (2011)
- 9) Ontwikkeling regionale referentiebegroting CJG (start 2011 tot 2013 Stade Advies)
- 10) Subsidieaanvraag Provincie project 'Nazorg na Jeugdzorg' (2011)
- 11) Subsidieaanvraag Provincie project 'Onderzoek en invoeren van een regionale methodiek' (2011)
- 12) Plan van Kernpartners voor doorontwikkeling CJG: 'Bruggen slaan in Rivierenland' (bestuurlijke besluitvorming 1 december 2011)

13) Invoering en borging Wet Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (start 2011 – 2012)

14) Traject decentralisatie Jeugdzorg en doorontwikkeling CJG (start 2011 e.v.)

De gemeente Tiel participeert ambtelijk in de regionale Projectgroep CJG, de regionale KOP groep CJG en bestuurlijk in het regionale Bestuurlijk Overleg CJG alwaar doorontwikkeling van het CJG plaats vindt i.s.m. de vijf regionale Kernpartners (STMR, GGD, Mozaïek, BJZ en MEE). De CJG ontwikkeling en de decentralisatie van de Jeugdzorg zijn onderdelen van het Programma Zelfredzaam.

Lokaal zijn de volgende zaken opgepakt:

- 1) Raadpleging externe partners (eind 2008)
- 2) Nota jeugdbeleid 2008-2012 'Succesvol verbinden'
- 3) Structurele voorziening Schoolmaatschappelijk werk voor 0- 23 jaar (2009)
- 4) Inrichten structuur zorgcoördinatie: twee Jeugdpreventienetwerken 12- en 12+ (voorheen MDT geheten) met verbinding en afstemming met de ZAT's en het Veiligheidshuis (2010)
- 5) Een team Integrale Vroeghulp (gecoördineerd door MEE)
- 6) Inloopsprekuren jeugdverpleegkundigen STMR en AMW in de peuterspeelzalen en kinderopvang (onderdeel van de regeling schoolmaatschappelijk werk)
- 7) Startnotitie 'Opvoeden en opgroeien in Tiel', raadpleging WMO raad en Allochtonen adviesraad (2009), thema avond gemeenteraad, vaststelling 19 mei 2010)
- 8) Raadpleging van jongeren, ouders en verzorgers door Mozaïek (opdracht gemeente Tiel) (2010)
- 9) Themamiddag ontwikkeling CJG voor de uitvoeringspartners en Cie. Samenleving (24 juni 2010)
- 10) Overleg en inbreng van de overlegpartners in het LEA (22 september 2010)
- 11) Bilaterale overleggen met uitvoeringspartners in augustus, september en oktober 2010.
- 12) Plan van aanpak CJG Tiel, vastgesteld door gemeenteraad in december 2010
- 13) Aanstelling van lokale CJG coördinator Tiel (1 april 2011)
- 14) Start van vijf Pilots fysieke Contactpunten CJG op OBS de Regenboog, CB Tiel West, ROC Rivor PP2, Rsg Lingecollege praktijkonderwijs en Jongerenwerk (februari 2011)
- 15) PGO (periodiek geneeskundig onderzoek eerstejaars leerlingen ROC Rivor door GGD-2011)
- 16) Inzet van georganiseerde vrijwilligers binnen het CJG: Home Start (Humanitas), Family Factory, Mama's Club Tiel. Trainingen Vroegsignalering voor vrijwilligers (2011)
- 17) Doorontwikkeling outreachende aanpak van risicogroepen (prenatale huisbezoeken, nieuwe werkwijze GGD JGZ 4-19 jaar, opvoedondersteuning en toeleiding VVE door Schoolcontactpersonen, signalering en toeleiding door Jongerenwerk, inzet RMC)
- 18) Ontwikkeling en uitvoering van PR en communicatieplan om het CJG Tiel onder de aandacht te brengen (2011)
- 19) Presentaties en voorlichting over het CJG basisonderwijs en voortgezet onderwijs, ECT, vrijwilligers Bibliotheek, etc. (2011)
- 20) Inventarisatie aanbod opvoedingsondersteuning in Tiel (gestart in 2011, nog niet afgerond)
- 21) Ontwikkeling van een CJG monitor in samenwerking met Spectrum, vaststelling van indicatoren en uitvoeren van een nulmeting (gestart in 2011, nog niet afgerond)
- 22) Ontwikkeling van een CJG klapper voor professionals als vraagbaakfunctie voor professionals (2011)
- 23) Trainingen Vroegsignalering voor georganiseerde vrijwilligers en professionals

	<p>in het Onderwijs, PSZ, KO, Welzijn, afdeling WIZ (2011)</p> <p>24) Organisatie Week van de Opvoeding in Tiel (10 t/m 16 oktober 2011)</p> <p>25) Stimuleren van integraal werken en afstemming en samenwerking (diverse activiteiten en overleggen met partners in 2011)</p> <p>26) Ontwikkeling van een Uitvoeringskader CJG in het kader van regievoering vanuit gemeente richting uitvoeringspartners (2011 in samenwerking met Culemborg en Geldermalsen)</p> <p>27) Ontwikkeling en uitvoering van Opvoedcarroussels op alle 3 de locaties van het Rsg Lingecollege (2011)</p> <p>28) Organisatie van twee scholingen (werkconferenties) in Tiel voor alle professionals en vrijwilligers in de Agnietenhof (2011)</p> <p>29) Bijeenkomsten CJG team Tiel (8 bijeenkomsten in 2011)</p> <p>30) Afstemming en samenwerking rondom de decentralisaties (WIZ, WMO, Jeugdzorg, start 2011)</p> <p>De doorontwikkeling van het CJG is een belangrijk onderdeel van de decentralisatie van de jeugdzorg. Het realiseren van een sluitende jeugdketen met een dekkend (basis)aanbod en het bevorderen van optimale afstemming en samenwerking tussen alle jeugdketenpartners zijn de twee belangrijkste opdrachten voor het CJG. Er wordt inmiddels actief aan verbetering van samenwerking in Tiel gewerkt.</p> <p>In het eerste kwartaal van 2012 komt na evaluatie een vervolg op het Plan van Aanpak CJG Tiel met benodigde bijstellingen, dat aan u voorgelegd zal worden. Hierin zal ook aandacht zijn voor het vergroten van de laagdrempeligheid dit in relatie met de versterking van de preventieve functie van het CJG, de ontwikkeling van een pool van generalisten en outreachend en vindplaatsgericht werken.</p>
<p><i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i></p>	<p><i>Antwoord:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er was onduidelijkheid over structurele financiering na 2011, maar inmiddels is bekend dat er structurele financiering voor de CJG ontwikkeling is via een DU CJG vanaf 1 januari 2012. <p>Toelichting: sinds 2008 kregen gemeenten geld voor de CJG- ontwikkeling via de brede doeluitkering CJG (BDU CJG). Gemeenten krijgen het geld voor de realisatie van het CJG vanaf 2012 via een nieuwe decentralisatie-uitkering (DU CJG) binnen het gemeentefonds. De middelen voor de JGZ 0-4 jaar zijn een onderdeel van de DU CJG en bedragen ongeveer de helft van het beschikbare budget. De hoogte van het budget per gemeente wordt via dezelfde maatstaven bepaald, namelijk op basis van het aantal jongeren tussen 0 en 19 jaar, minderheden, éénoudergezinnen en lage inkomens.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn veel opvattingen over opvoeden en opgroeien. Een kaderende set van uitgangspunten is evenwel nodig om te kunnen sturen. Dit is inmiddels gerealiseerd door het maken van een regionaal visiedocument 'Denk om onze kinderen' en de startnotitie 'Opvoeden en opgroeien in Tiel' • De cultuuromslag die nodig is om de gewenste opvoed – en opgroei-ondersteuning te krijgen vereist langdurig intensieve aandacht. Deze cultuuromslag heeft blijvende aandacht nodig bij zowel ouders, jongeren, professionals, zorgorganisaties als gemeenten. Hier is onder meer aandacht voor middels het zojuist ontwikkelde plan van aanpak van de Kernpartners als ook de start van samenwerking en afstemming zowel binnen de lokale gemeentelijke organisatie als ook regionaal. • Afstemming tussen bureau jeugdzorg, provinciale subsidies en het voorliggend veld op lokaal niveau. <p>Inmiddels is besloten dat de decentralisatie van de Jeugdzorg door gaat en dat het CJG als toegang gaat dienen voor alle Jeugdzorg. Een projectplan hiervoor wordt momenteel op regionaal niveau ontwikkeld.</p>

Sportbuurtwerk voor jeugd	
Wijkgericht stimuleren we de jeugd samen te spelen en te bewegen. De doelstelling van de gemeente Tiel is om zoveel mogelijk Tielenaars te laten bewegen en voldoende faciliteiten te bieden voor een actieve leefstijl. Dit dient als basis voor een gezonde leefstijl. Het sportbuurtwerk is een onderdeel van het aanbod. Zoveel als mogelijk wordt aansluiting gezocht bij het onderwijs en de sportverenigingen.	
<i>Planning</i>	2010 2011
<i>Geld</i>	Zie project 2A
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?</i>	Sportbuurtwerk is een werksoort die vanaf 2009 structureel wordt ingekocht bij Mozaïek Welzijnsdiensten. Voor 2009 werd het sportbuurtwerk op projectbasis ingekocht. In de zomermaanden van 2009, 2010 en 2011 is daarbij extra sportbuurtwerk ingezet. Met behulp van financiële middelen uit het RSP kan er extra worden ingezet op deze werksoort. De uren worden beoogd in te zetten op de nieuw te realiseren sport en speelplek op het vijfverterrein in Tiel-Oost. Het project is ondergebracht in het brede op sport gerichte project 2A.
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i> Geen	

Jongeren behouden voor Rivierenland	
Door gerichte inzet en aanbod van activiteiten op het snijvlak van opleiding en werk willen we jongeren binden aan de arbeidsmarkt voor Rivierenland. Dit project moet bijdragen aan een versterking van de arbeidsmarkt en bestrijding van de vergrijzing. Verder verwachten we een brug te kunnen slaan tussen onderwijs en arbeidsmarkt	
<i>Planning</i>	2008-2011
<i>Geld</i>	€ 75.000 (provincie) € 42.000 (derden) – 3 jaar voor de hele regio
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?</i>	Er is door de gemeente Tiel een projectvoorstel ingediend. Het is echter nooit opgenomen in het RSP. Door het ontbreken van financiële middelen is het project nooit gestart.
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i> n.v.t.	

E.3. Thema 3: Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers

E.3.1. Handhaven

Afstemming tussen vraag naar en aanbod van vrijwilligers via het meldpunt vrijwillige hulpverlening

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja. het meldpunt vrijwillige hulpverlening (MVH) is nog steeds actief in de gemeente Tiel. Er wordt gewerkt aan: - Een dekkend en goed werkend “netwerk vrijwilligersorganisaties informele zorg”, opdat zorgvragers kunnen rekenen op een

	<p>samenhangend ondersteuningsaanbod door vrijwilligers op wijk- of stedelijk niveau.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een laagdrempelig en goed bereikbaar centraal loket (MVH) dat de intake van de hulpvraag en de match voor vrijwillige zorg regelt. Functie is "voordeur": vragen binnenkrijgen. - Bevorderen van de toegankelijkheid van het zorgnetwerk, doordat zowel hulpvragers als vrijwilligers(organisaties) de weg weten te vinden naar de digitale vacaturebank (in samenhang en samenwerking met het vrijwilligerssteunpunt) en het loket (MVH). - Een flexpool voor vrijwillige inzet; deze vrijwillige inzet is van tijdelijke aard en loopt in de periode tot een (vrijwilligers)organisatie het overneemt. Deze flexpool is ondersteunend naar (vrijwilligers)organisaties toe, neemt hun werk niet over, maar springt wel tijdelijk in het "gat" dat soms ontstaat. Uiteindelijk moet het netwerk van vrijwilligersorganisaties de taken oppakken.
<p>Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Stimuleren, faciliteren, onderhouden en doorontwikkelen van het netwerk c.q. samenwerkingsverband van vrijwilligersorganisaties informele zorg. - Aansturen en toerusten van de telefoonvrijwilligers voor het informeren, adviseren, registreren en bemiddelen van hulpvragen naar vrijwilligersorganisaties en de flexpool. - Knelpunten en hiaten in het ondersteuningsaanbod zichtbaar maken en (doen) wegnemen. Hiertoe netwerkpartners ondersteunen/activeren/toerusten voor het opzetten/uitbreiden van (nieuwe) diensten. - Elders onderbrengen en/of verzelfstandigen van de flexpool. Hierbij sturen op samenwerking met netwerkpartners en/of andere partijen, zoals bewoners(verenigingen), maatschappelijke organisaties, woningbouwcoöperaties. - Digitaal toegankelijk en actueel houden van de algemene hulpvraag voor het werven van zorgvrijwilligers bij /voor netwerkpartners en de individuele hulpvragen t.b.v. van het matches van deze vraag. - Koppeling aanbrenge tussen de websites van het MVH en het Vrijwilligerssteunpunt. Deze websites in toenemende mate gebruiken als: <ul style="list-style-type: none"> • Marktplaats voor vraag/aanbod naar zorgvrijwilligers, • het aankondigen van bijeenkomsten en cursussen • ontmoetingsplaats voor kennisuitwisseling • het versterken van de sociale infrastructuur (sociale kaart). <p>Dit alles t.b.v. hulpvrager en hulpbieder en het brede netwerk van organisaties en netwerkpartners</p>
<p>Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?</p>	<p>n.v.t.</p>

Ondersteuning van vrijwilligersorganisaties via het vrijwilligerssteunpunt.

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja. Hierdoor stimuleert, faciliteert en biedt de gemeente Tiel een podium aan verenigingen, instellingen, maatschappelijke initiatieven en organisaties die bijdragen aan het versterken van de sociale cohesie en functioneren dankzij de aanwezigheid en inzet van vrijwilligers.
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Identificeren en (doen) oplossen van algemeen ervaren knelpunten</u> <ol style="list-style-type: none"> a. Op basis van jaarlijkse peilingen, identificeren van algemeen ervaren knelpunten bij het aanwenden van vrijwilligers voor maatschappelijke doelen onder de bij het VSP ingeschreven organisaties. b. In samenspraak met de betrokken organisaties, zoeken naar oplossingen voor de ervaren knelpunten. 2. <u>Verbinden en vermakelen</u> <ol style="list-style-type: none"> a. Het bouwen van een virtuele ontmoetingsplaats voor maatschappelijke initiatieven en het digitaal toegankelijk en actueel houden (op basis van aangeleverde informatie) van: <ul style="list-style-type: none"> • Een vacaturebank voor het koppelen van vraag en aanbod van vrijwilligers. • Een agenda van vacature- en informatiemarkten, zoals de vrijwilligersmarkt, stagemarkten jongeren die in aanmerking komen voor maatschappelijke stage en de Beursvloer. • Een agenda met scholingsaanbod en/of lotgenotencontacten, gericht op het bevorderen van de sociale cohesie en maatschappelijke betrokkenheid. • Een podium voor verenigingen, instellingen en organisaties en maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan het versterken van de sociale cohesie en functioneren dankzij de aanwezigheid en inzet van vrijwilligers. b. Verzorgen van een kwartaalnieuwsbrief, waarin faciliteiten en actualiteiten voor vrijwilligers(organisaties) in Tiel aan de orde komen (zie bovenstaande thema's b t/m d), en verslag wordt gedaan over andere actuele ontwikkelingen/gebeurtenissen en thema's die relevant zijn voor vrijwillige inzet. c. Verzorgen van groepsvoorlichting over mogelijkheden om vrijwilligerswerk te doen voor mensen met een fysieke of psychische beperking, mensen met een uitkering, gepensioneerden en

	<p>allochtonen.</p> <p>d. In de Zakengids periodiek verwijzen naar de site (vacaturerubriek en actualiteiten) van het VSP.</p> <p>3. <u>Informatie en advies</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Inrichten en beheren van een digitale vraagbaak voor vrijwilligersorganisaties. - Organisaties adviseren en ondersteunen bij de formulering, uitvoering en kwaliteitsverbetering van vrijwilligersbeleid. Hierbij aandacht besteden aan de “nieuwe vrijwilliger” (flexibele inzet) en de uitvoering van wet- en regelgeving (o.a. de ARBO-wetgeving, belasting-wetgeving). - Organisaties verwijzen naar informatie over mogelijkheden voor fondsenwerving en sponsoring. - Mantelzorgers en individuele vrijwilligers verwijzen naar informatie over wet- en regelgeving en faciliteiten. - Digitaal ontsluiten van de sociale kaart van Tiel en relevante documentatie en informatie over wet- en regelgeving, faciliteiten voor vrijwilligers(organisaties) en andere actuele ontwikkelingen/gebeurtenissen en thema’s die relevant zijn voor vrijwillige inzet. - Doorverwijsfunctie naar bijvoorbeeld koepelorganisaties, andere steunpunten (bijvoorbeeld mantelzorg) of adviesorganen. <p>4. <u>Deskundigheidsbevordering</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Collectief regelen / informatie verstrekken over workshops, trainingen en opleidingen voor besturen en vrijwilligers, bijvoorbeeld op het gebied van fondswerving, budgetteren, penningmeesterschap, bedrijfshulpverlening, vergadertechniek, sociale hygiëne. - Inventarisatie opleidingsbehoeften. <p>5. <u>Promotie en ontwikkeling</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - verzorgen van publiciteit voor vrijwilligerswerk in het algemeen. - Vrijwillige inzet en maatschappelijke participatie waarderen en prijzen. - Landelijke acties lokaal uitzetten, zoals NL-Doet en het jaarlijks organiseren van een Vrijwilligersmarkt, en faciliteren van de Beursvloer. - Visie- en standpunten op actuele gebeurtenissen en thema’s die relevant zijn voor vrijwillige inzet en maatschappelijke participatie publiekelijk uitdragen. <p>Opsporen van (nieuwe) doelgroepen voor vrijwillige inzet: inburgeraars, jongeren, senioren, allochtonen, werkenden en hen informeren over de mogelijkheden hiertoe in Tiel.</p>
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

E.3.2. Nieuwe initiatieven

Uitvoeren o-meting vrijwilligers

Het ontbreekt ons aan een compleet beeld over de situatie rondom vrijwilligerswerk in Tiel. Dit maakt een inventarisatie noodzakelijk. Door inzicht te krijgen in de huidige stand van zaken (knelpunten, ondersteuningsvragen, doelgroepen, aantallen) kan doelgericht beleid ontwikkeld worden. Bovendien is de inventarisatie de basis voor de monitoring van de prestaties. De o-meting spitst zich toe op vrijwilligers omdat er vanuit landelijk initiatieven informatie over mantelzorgers bekend is.

<i>Planning</i>	-
<i>Geld</i>	-
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?</i>	<p>Antwoord:</p> <p>Zowel de ondersteuning van vrijwilligers als de ondersteuning van mantelzorgers staat sinds de invoering van de Wmo in de belangstelling. Om gemeenten te ondersteunen in het vrijwilligersbeleid zijn basisfuncties voor mantelzorg en vrijwilligerswerk ontwikkeld. Deze basisfuncties zijn opgesteld door VWS, samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV) en Mezzo (landelijke vereniging voor mantelzorgers en vrijwilligerszorg). Deze ontwikkelingen hebben ons eigenlijk ingehaald. Dit heeft als effect dat de behoefte om op lokaal niveau goed in beeld te krijgen waar de behoefte ligt en aan welke ondersteuningsfuncties invulling zou moeten worden gegeven eigenlijk landelijk al voor de gemeenten ingevuld is.</p>
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i>	
<i>n.v.t.</i>	

Vormen van een regionaal expertisecentrum mantelzorgondersteuning

Het opzetten van een expertisecentrum mantelzorgondersteuning Rivierenland zou een grote stap voorwaarts zijn in de ondersteuning van mantelzorgers en de vrijwilligers in de zorg. Aanbod wordt lokaal, dichtbij de mensen georganiseerd. Faciliteren en ondersteunen van lokale ondersteuning en het ondersteunen van specifieke doelgroepen mantelzorgers, kan efficiënter ondergebracht worden op regionaal niveau. Bedoeling is dat we een sluitend, vraaggericht ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers organiseren.

<i>Planning</i>	Eerste kwartaal 2008: plan gereed 2008-2012: Uitvoering
<i>Geld</i>	CVTM-middelen (regionale overgangsregeling-)
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?</i>	<p>Een regionaal expertisecentrum mantelzorgondersteuning kon regionaal niet op voldoende draagvlak bogen. Aangezien er toch een aantal gemeenten op bovenlokaal niveau actief wilden zijn is er uiteindelijk samen met de gemeenten Culemborg en Geldermalsen een bovenlokaal steunpunt ingericht. Dit bovenlokale steunpunt ondersteunt de lokale steunpunten die in alle drie de gemeenten aanwezig zijn. Het bovenlokale steunpunt is ondergebracht bij Elk Welzijn in Culemborg.</p> <p>Eind 2011 loopt dit project ten einde. Het project wordt niet voortgezet door bezuinigingen bij de gemeenten Culemborg en Geldermalsen.</p>
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i>	
<i>n.v.t.</i>	

Realiseren van een lokaal aanbod van mantelzorgondersteuning

Naast een regionaal ondersteuningsaanbod in de vorm van een expertisecentrum wordt in Tiel lokale passende ondersteuning van mantelzorgers georganiseerd. Dit moet aansluiten bij het loket WWZ.

<i>Planning</i>	2008 – 2011
<i>Geld</i>	CVTM-middelen
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?</i>	In de tweede helft van 2009 is er in Tiel een start gemaakt met de lokale ondersteuning van mantelzorgers. Het lokale steunpunt wordt uitgevoerd door Mozaiek Welzijnsdiensten. Hiervoor is een mantelzorgconsulent aangesteld. Eind 2011 wordt er een besluit genomen op de vraag om de werksoort mantelzorgondersteuning toe te voegen aan de reguliere begroting van Mozaiek Welzijnsdiensten.
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i> n.v.t.	

Versterken van de relatie mantelzorg en eerstelijnszorg	
De eerstelijnszorg in Tiel heeft bij uitstek contact met zowel zorgvragers als mantelzorgers. Vooral de huisartsen hebben als 'toegangspoort' voor de professionele zorg een belangrijke signaleringsfunctie. We streven ernaar de relatie tussen 0 ^{de} lijn en 1 ^{ste} lijn te versterken. Bedoeling is dat de eerste lijn herkent en erkent en kan toeleiden naar het juiste ondersteuningsaanbod (eventueel via het loket wwz).	
<i>Planning</i>	2008 – 2012
<i>Geld</i>	-
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?</i>	Tijdens het project 'Aangenaam 65+ - wat is gefinancierd vanuit de RSP-middelen is ook de relatie met de eerstelijnszorg gelegd. Er is een pilot-project uitgevoerd waarbij een aantal partijen uit het zorg en welzijnsdomein zijn betrokken. De uitkomsten van deze pilot worden betrokken bij het op zetten van een geriatrisch netwerk in Tiel. In dit netwerk wordt getracht de samenwerking tussen de verschillende partijen te verbeteren. Dit project gaat in 2012 van start.
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i> n.v.t.	

Maatschappelijke stages	
In de toekomst worden vormen van maatschappelijke stages in het onderwijs verplicht. De bedoeling is dat maatschappelijke stages de aanwas van vrijwilligers stimuleert.	
<i>Planning</i>	Onbekend, afhankelijk van ingangsdatum wet
<i>Geld</i>	-
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?</i>	Het kabinet wil dat alle leerlingen die vanaf schooljaar 2007-2008 instromen in het voortgezet onderwijs tijdens hun opleiding een maatschappelijke stage volgen. De ministerraad heeft op 15 januari jl met het wetsvoorstel ingestemd. De maatschappelijke stage moet substantieel zijn en daarom gaat het kabinet uit van de volgende uren inzet: 72 uur voor leerlingen van het VWO 60 uur voor leerlingen van de HAVO 48 uur voor leerlingen van het VMBO De maatschappelijke stage is daarmee verplicht voor alle leerlingen in het vmbo, havo en vwo. Voor het praktijkonderwijs en het speciaal onderwijs maakt het kabinet vooralsnog een uitzondering. Het doel van de maatschappelijke stage is dat alle jongeren tijdens hun schooltijd een onbetaalde bijdrage leveren aan de samenleving. Kenmerkend voor de maatschappelijke stage is dat een leerling iets voor een ander doet. De stage moet zinvol zijn. Niet alleen voor de jongere die merkt dat zijn inzet ertoe doet en dat de samenleving iets is wat je samen met anderen maakt, maar ook voor de samenleving: ouderen leren computeren, kinderen kunnen lekker sporten of wijkbewoners zien dat hun straat wordt schoongemaakt.

Er moet een balans zijn tussen de waarde voor de leerling en de waarde voor de samenleving.

Het is de bedoeling dat de stage een verplicht onderdeel wordt van het onderwijsprogramma. Hoe dat ingevuld wordt, mogen de scholen zelf bepalen. Ook de afweging of leerlingen binnen of buiten reguliere schooltijd een stage volgen, is aan de school. Veel vrijwilligerswerk vindt namelijk buiten de reguliere schooltijd plaats.

De maatschappelijke stage betekent geen nieuwe bureaucratie of zware verantwoordingslast. Het Rijk stelt heldere kaders en biedt veel ruimte voor uitvoering. Er wordt ruim baan gegeven voor eigen verantwoordelijkheid en initiatief van leerlingen, scholen en stagebieders.

De leerling is hierbij allereerst aan zet. Die moet aan de slag gaan om een stageplek te vinden in eigen stad, dorp of wijk. De leerling voert de stage uit, houdt een logboek bij en koppelt terug wat hij of zij geleerd heeft van de stage.

Bij de school liggen de volgende verantwoordelijkheden ten aanzien van de maatschappelijke stage: de voorbereiding van leerlingen, het opstellen van een stagecontract en stageplan en de begeleiding van jongeren tijdens hun maatschappelijke stage. Ook verzekeringen en reis- en overige kosten zijn het terrein van de school. De school heeft dus de regie en de eindverantwoordelijkheid als het gaat om de kwaliteitsborging van de stage.

Het vrijwilligerssteunpunt is de plek waar vraag en aanbod bij elkaar komen. Ook heeft het vrijwilligerssteunpunt een bemiddelingsfunctie om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen en organisaties te ondersteunen bij het creëren van stageplaatsen.

Het vrijwilligerssteunpunt kan in het kader van de maatschappelijke stage gezien worden als een stagemakelaar.

Tot slot ondersteunt en faciliteert de gemeente de ontwikkeling van een effectieve bemiddelingsstructuur voor de maatschappelijke stage door het realiseren van een makelaarsfunctie op lokaal en regionaal niveau.

Zowel gemeenten als de scholen voor voortgezet onderwijs krijgen financiële middelen om maatschappelijke stages te kunnen uitvoeren. Voor gemeentes geldt dat hun een makelaarsfunctie is toegedacht. Voor 2010 is er bij Mozaiek een stagemakelaar aangesteld.

Deze stagemakelaar is aangesteld om in nauw overleg met het Lingecollege een plan van aanpak Maatschappelijke stages op te stellen. Daarnaast treft de stagemakelaar voorbereidingen voor de uitvoering van de maatschappelijke stages in schooljaar 2010/ 2011.

Het uitgangspunt van de MAS is dat alle leerlingen die in schooljaar 2011-2012 starten in het voortgezet onderwijs (praktijkonderwijs, vmbo, havo en vwo) een maatschappelijke stage moeten doen van minimaal 30 uur.

In de gemeente Tiel werkt de stagemakelaar op lokaal niveau samen met het vrijwilligerssteunpunt en andere organisaties. Daarnaast wordt er gewerkt aan het versterken van de regionale samenwerking. Er is een plan van aanpak en dat zal aan het eind van het schooljaar 2011/2012 worden geëvalueerd. Op dit moment wordt er gewerkt aan het realiseren van een digitale vacaturebank.

Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?

Op dit moment zijn er geen concrete risico's.

Ondersteuning allochtone mantelzorgers	
<p>Passend ondersteuningsaanbod voor allochtone mantelzorgers. Zij hebben behoefte aan specifieke ondersteuning, zodat zij en de mensen waarvoor ze zorgen kunnen meedoen aan de samenleving. Onbekendheid met voorzieningen in combinatie met weerstand daartegen kan leiden tot extreme zorgbelasting van allochtone mantelzorgers en / of lacunes in zorg voor zorgvragers.</p>	
<i>Planning</i>	Onbekend
<i>Geld</i>	€ 60.000 (provincie – voor 4 jaar)
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?</i>	<p>Om bovenstaand initiatief te kunnen realiseren is er een projectvoorstel ingediend binnen het programma Eigenwijs Rivierenland. Het projectvoorstel is goedgekeurd en dat betekent dat er 3 pilot-projecten uitgevoerd kunnen worden. De drie pilot-projecten worden verdeeld over de Marokkaanse, Molukse en Turkse gemeenschap. Inmiddels is er een start gemaakt met het project gericht op de Molukse gemeenschap.</p> <p>Door gebrek aan capaciteit zijn de pilot-projecten voor de Turkse en Marokkaanse niet uitgevoerd. In plaats daarvan wordt er een symposium georganiseerd over allochtone mantelzorg.</p>
<p><i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i> Geen</p>	

Werven en behouden van vrijwilligers	
<p>Door deskundigheidsbevordering en ondersteuning meer vrijwilligers werven en bestaande vrijwilligers een steuntje in de rug geven. Doelstellingen van het project zijn: versterken van de ondersteuningsstructuur vrijwilligers en verbeteren van de werving van vrijwilligers. Een behoefteonderzoek ligt hieraan ten grondslag.</p>	
<i>Planning</i>	onbekend
<i>Geld</i>	Rsp middelen vanuit de provincie ongeveer €100.000,- voor de gehele periode.
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?</i>	<p>Het project 'werven en behouden' van vrijwilligers is een project vanuit het RSP waar naast de gemeente Tiel ook de gemeenten Culemborg, Buren, Geldermalsen, Maasdriel, Lingewaal, Neerijnen en Neder-Betuwe aan deelnemen.</p> <p>Concreet betekent dit project voor Tiel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ondersteunen/ faciliteren en coachen van vrijwilligers <p>Er is een Doe-dag voor vrijwilligers georganiseerd en er wordt vanuit dit deelproject een nieuwe website voor het vrijwilligerssteunpunt gefinancierd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning van Dynamiek <p>Vanuit de middelen beschikbaar in dit RSP-project is Dynamiek gedeeltelijk mogelijk gemaakt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organisatie van de 'Beursvloer' <p>Met deze middelen is het initiatief beursvloer gefinancierd. Een 'markt' waarin maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven elkaar hebben ontmoet en er 'matches' zijn gemaakt om van elkaar kennis/ kunde/ capaciteit gebruik te gaan maken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Participatie <p>Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop de Maatschappelijke Stage te verbinden is met het thema vrijwilligerswerk.</p>
<p><i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i> geen</p>	

E.4. Thema 4: Meedoen gemakkelijker maken

E.4.1. Handhaven

Het loket wonen, welzijn en zorg; de centrale toegangspoort voor wmo-gerelateerde vragen

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja.
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Voorheen was deze functie ondergebracht bij de Stichting Thuiszorg & Maatschappelijk Werk Rivierenland. (STMR). Zij verzorgden voor de Gemeente Tiel de fysieke en telefonische toegangspoort voor Wmo-gerelateerde vragen. In 2011 heeft het loket Wonen, Welzijn en Zorg (WWZ) een plek gekregen in de 4 Gravinnen. Tegelijkertijd met deze fysieke verhuizing is de gemeente Tiel weer zelf het loket WWZ gaan bemannen. De capaciteit hiervoor wordt geleverd door de unit Wmo.
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

Via de wet inburgering organiseren dat oud- en nieuwkomers de Nederlandse taal en Nederlandse gewoontes leren

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Er worden taalcursussen aangeboden aan inburgeraars.
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

Verstrekken van hulpmiddelen aan mensen die daar voor in aanmerking komen

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja,
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Op basis van de verordening volgend uit de Wmo en het daarbij behorende besluit.
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

Toegankelijk maken van openbare gebouwen en de openbare ruimte

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja,
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Bij nieuwe bouwprojecten wordt de toegankelijkheid getoetst voor zover deze onderdeel uitmaken van het Bouwbesluit.

	Daarnaast is – afhankelijk van de input vanuit de projectgroep - aandacht voor de toegankelijkheid. Wat betreft de gebouwen zijn aanvullend op het Bouwbesluit geen aanvullende richtlijnen / ambities waaraan gebouwen dienen te voldoen om de toegankelijkheid te realiseren. Voor de openbare ruimte heeft het project de toegankelijke stad gedraaid waar enkele knelpunten in de stad zijn aangepakt. Binnen dit project zijn aanvullende ambities / richtlijnen vastgesteld waar de openbare ruimte moet voldoen om de toegankelijkheid van de stad te verbeteren. Daarnaast worden geconstateerde knelpunten door burgers / Gehandicaptenraad opgepakt en waar mogelijk zo snel mogelijk opgelost.
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

Meedoen mogelijk maken voor mensen met een kleine beurs

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	ja
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Het bijzondere bijstandsbeleid en de voorzieningen voor minima zijn er op gericht om te voorkomen dat mensen met een minimum inkomen niet meer kunnen participeren. Enerzijds door ze te ondersteunen bij de betaling van bijzondere noodzakelijke kosten, waardoor ze "ruimte" houden om op andere gebieden mee te doen, anderzijds door ze in natura (Jeugdsportfonds) en een klein bedrag aan gezinnen met kinderen te geven voor maatschappelijk participatie (sportief, cultureel) .
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

Ondersteuning van vrijwillige ouderenadviseurs

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	De in Tiel actieve vrijwillige ouderenadviseurs zijn door de ouderenbonden zelf opgeleid. De ondersteuning van de ouderenadviseurs (indien gewenst) vanuit de gemeente wordt gedaan door de professionele ouderenadviseur ondergebracht bij Mozaïek.
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	n.v.t.

E.4.2. Nieuwe initiatieven

Huisvesting Cambier van Nootenschool (zmlk)	
De Cambier van Nootenschool is een school voor zeer moeilijk lerende kinderen (zmlk) van 0 tot 23 jaar. Naast het geven van onderwijs richt de school zich steeds meer op het bieden van zorg, toeleiding naar de arbeidsmarkt en kinderen gereed maken om zelfstandig te leven en te wonen. Deze ontwikkeling past binnen de Wmo-participatiegedachte. De mogelijkheden van nieuwbouw voor de school in combinatie met zorgvoorzieningen voor de doelgroep worden onderzocht.	
<i>Planning</i>	2010 – Opstellen programma van eisen 2010 - Opstellen bouwplan 2012 - Start bouw
<i>Geld</i>	Voor voorbereiding en sloop bestaande noodlokalen nog: ± € 194.000,- Voor bouw school: € 5.120.000,-
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?</i>	- binnen projectgroep overeenstemming over lokatie - binnen projectgroep (vrijwel) overeenstemming over programma van eisen voor het gebouw, onder voorbehoud van financiële haalbaarheid
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i> De risico's concentreren zich op de financiële haalbaarheid van de beoogde voorzieningen voor de doelgroep.	

Behoeftonderzoek sport onder mensen met een beperking	
Er wordt - regionaal - een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de sport- en bewegingswensen van mensen met een beperking. De belangrijkste vraag is: "Wat krijgt je in beweging?" Op basis van de onderzoeksresultaten worden gerichte activiteiten ontplooid.	
<i>Planning</i>	2007 – behoeftenonderzoek loopt begin 2008 - projectopzet gereed medio 2008 - start van projecten en activiteiten
<i>Geld</i>	
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?</i>	Dit project is als individueel project ingediend bij de provincie, maar is ondergebracht onder project 2A Diverse activiteiten in het kader van RSP. Er is een brochure ontwikkeld, beweemonitor. Mogelijkheden via MEE om mensen met een beperking aan het sporten te krijgen.
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i> Vooralsnog niet.	

Sociale raadslieden in Tiel	
We versterken maatschappelijke dienstverlening in Tiel door de inzet van sociale raadslieden. Zij bieden deskundige, kostenloze en laagdrempelige, sociaal-juridische hulp en advisering (bijvoorbeeld: invullen van formulieren).	
<i>Planning</i>	Medio 2008 – Projectvoorstel gereed Vanaf medio 2008 - Uitvoeren project
<i>Geld</i>	€ 100.000 (Provincie – voor vier jaar)
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking</i>	Dit project voorstel is gedaan n.a.v. een oproep voor aanmelding van projecten t.b.v. de Regionale Sociale Agenda. Dit is echter geen project geworden in het kader van de RSA.

<i>tot het verder te ontwikkelen/ nieuw project?</i>	Een ander deel van het voorstel is wel een zelfstandig project geworden. Dat is het project Regionale Samenwerking Schuldhulpverlening . Dit project is gestart in mei 2009 en loopt door tot 2011. Doel is realiseren van samenwerking op gebied van Schuldhulpverlening in tenminste 5 regiogemeenten. Tiel is trekker van het project en heeft Stimulansz ingehuurd voor projectleiding. Het eerste rapport Inventarisatie en Analyse SHV in de regio is in september 2009 voorgelegd aan het Reg. PB.
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i>	SHV is een politiek item en wordt binnenkort een wettelijke verplichting voor gemeentebesturen. Wij hebben profijt van de samenloop van het project met de wettelijke ontwikkelingen. Aanwezig risico bestaat uit het eventueel niet gerealiseerd krijgen van 5 samenwerkende gemeenten. De komende wettelijke verplichting kan echter ook daarin een positieve impuls geven.

Inburgeren en participatie allochtone vrouwen	
Aanleiding voor dit project is de geïsoleerde positie van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen. Naast het inburgeringsexamen gaan we – via duale trajecten - inzetten op activiteiten die tot doel hebben dat de vrouwen participeren. Bijvoorbeeld via toeleiding naar de arbeidsmarkt.	
<i>Planning</i>	2008 – 2010
<i>Geld</i>	€ 100.000 (provincie) € 152.000 (derden) Voor 2/3 jaar
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/ nieuw project?</i>	De provincie heeft dit project niet gehonoreerd.
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i>	n.v.t.

Verbeteren toegang sport en cultuur voor minima	
We willen de toegankelijkheid van sport en cultuur voor minima vergroten. Doel is dat minima in staat gesteld en gestimuleerd worden mee te doen aan het maatschappelijk leven.	
<i>Planning</i>	Doorlooptijd 2008-2010
<i>Geld</i>	Gemeente € 60.000 en provincie € 95.000 (voor 2 jaar)
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/ nieuw project?</i>	Dit project voorstel is gedaan n.a.v. een oproep voor aanmelding van projecten t.b.v. de Regionale Sociale Agenda. Dit is echter geen project geworden in het kader van de RSA. Het projectleiderschap is destijds op mijn naam gezet zonder mij daarbij concreet te raadplegen. Het projectvoorstel is niet meegenomen in de R.S.P Inmiddels wordt echter in het kader van het minimabeleid /armoedebestrijding bij gezinnen met kinderen wel gekeken naar mogelijkheden die het jeugdsportfonds en het jeugd cultuurfonds bieden.
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i>	N.v.t.

Organiseren van burgerparticipatie via een Wmo-participatieraad	
'Meedoen' is waar het om draait binnen de Wmo. Dat betekent ook dat we verwachten dat mensen uit de stad meedenken en meepraten over de invulling van Wmo-beleid. Een Wmo-participatieraad gaat het College van Burgemeester en Wethouders gevraagd en ongevraagd adviseren.	
<i>Planning</i>	Begin 2008 – Installatie van de Wmo-participatieraad
<i>Geld</i>	€ 10.000 per jaar maximaal (gemeentelijke middelen)
<i>Vraag: wat is de stand van zaken</i>	Eind 2008 heeft de Wmoraad in Tiel concreet vorm gekregen. De samenwerking tussen Wmoraad en het college is vastgelegd in de verordening burgerparticipatie

met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?	Wmo. De WmoRaad heeft zelf een huishoudelijk reglement opgesteld. Het organiseren van burgerparticipatie via een Wmo-participatieraad heeft hiermee vorm gekregen.
Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?	
Het project is gerealiseerd en de resultaten zijn geborgd.	

E.5. Thema 5: Volksgezondheid, Preventie, OGGZ en MO

E.5.1. Handhaven

Realiseren van de activiteiten uit het regionaal uitvoeringsprogramma OGGZ/ MO 2005 - 2007

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	n.v.t. Uitvoeringsplan 2008-2011 binnenkort afgerond Uitvoeringsplan 2012-2015 onlangs in programmaraad zelfredzaam vastgesteld. Het betreft regionaal beleid is centrumgemeente OGGZ/MO, Nijmegen. Gemeenschappelijke regeling. In laatstgenoemde uitvoeringsplan accent op kanteling WMO, meer preventie, doorstroming, intensief casemanagement, dagbesteding/arbeid en schuldhulpverlening.
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Deelname projectgroep OGGZ/MO als centrumgemeente Tiel.
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	De looptijd van het uitvoeringsprogramma is verstreken Bezuinigingen.

Uitvoeren van ambulante verslavingszorg en preventief beleid verslavingszorg

Vragen	Antwoorden
Doen we nog steeds de dingen waarvan we gezegd hebben dat we ze handhaven?	Ja Regionaal beleid (ambulante en preventieve verslavingszorg) samen met centrumgemeente Nijmegen. Gemeenschappelijke regeling
Hoe doen we dit? (Oftewel de vorm waarin?)	Gezamenlijke meerjarenovereenkomst met daaronder jaarplannen met Iriszorg. Lokaal project RSP: alcoholmatiging
Wanneer we bepaalde activiteiten niet meer doen, waarom niet?	Afronding project. Bezuiniging op Iriszorg door Nijmegen m.n. op preventiedeel.

E.5.2. Nieuwe initiatieven

Realiseren en uitbreiden uitvoeringsprogramma OGGZ / MO 2008-2012	
Het regionale uitvoeringsprogramma OGGZ / MO realiseren: dagopvang dak- en thuislozen, meldpunt bijzondere zorg en huiselijk geweld, backoffice huiselijk geweld, ketenaanpak oggz/mo, nachtopvang bij vorst, steun- en adviespunt huiselijk geweld Nijmegen, casemanagement, woonvoorzieningen, ontwikkeling 24-uurs opvang. Nieuwe thema's: preventie, kwaliteitssysteem, inzetten op registratie en monitoring.	
<i>Planning</i>	Looptijd: 2008-2012 Uitvoeren van actiepunten uit uitvoeringsprogramma.
<i>Geld</i>	€ 40.000
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/ nieuw project?</i>	Het betreft een regionaal dossier. Accenten voor Tiel zijn gelegen in de realisatie van de woonvoorzieningen: er wordt toegewerkt naar de realisatie van een beschermde woonvorm. Deze woonvoorziening is per januari 2012 gerealiseerd. Er komt voorlopig geen tussenvoorziening in Tiel. (Culemborg opent een tussenvoorziening in 2011). De gemeente Tiel is voor eigen casuïstiek in overleg met zorgpartijen en woningcorporaties op zoek naar woonoplossingen voor dak- en thuislozen op de onderste trede van de woonladder. Oplossingen voor casuïstiek op camping de Lingestek worden gerealiseerd vóór medio januari. De gemeenteraad heeft € 450.000,- beschikbaar gesteld voor de onderste trede van de woonladder.
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i> Risico's inadequate inbedding schuldhelpverlening Onvoldoende doorstroming woonladder Bezuinigingen/IQ maatregel/ eigen bijdrage GGZ/afschaf PGB	

Ontwikkelen uitvoeringsprogramma's Gezondheidsbeleid 2008 – 2012 (Met lokale paragrafen)

Regionaal wordt een vierjarenplan Verslavingsbeleid opgesteld. Thema's die - net als in 2007 - in ieder geval een plek krijgen zijn: ambulante verslavingszorg en preventie. Per jaar wordt een uitvoeringsovereenkomst opgesteld.	
<i>Planning</i>	1 januari 2008 gereed Tot en met 2012: uitvoeren
<i>Geld</i>	€ 34.000
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/ nieuw project?</i>	Met Iriszorg zijn meerjaren afspraken gemaakt. Iriszorg rapporteert jaarlijks over de uitvoering van de gemaakte afspraken. Jaarlijks vindt overleg en afstemming plaats over ontwikkelingen en aansluitingen met andere beleidsterreinen.
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i> Herijking van het productenboek kan leiden tot herallocatie van middelen in de richting van OGGZ/MO. Een oriëntatie hierop start in 2010 door Nijmegen en de regio Rivierenland. De oriëntatie is nog niet afgerond.	

Ontwikkelen uitvoeringsprogramma's Gezondheidsbeleid 2008-2012 (met lokale paragrafen)

Regionaal is gezondheidsbeleid ontwikkeld. Terugdringen van sociaal economische gezondheidsverschillen is daarin als belangrijkste thema benoemd. Het aantal – in gezondheid - te leven jaren ligt in onze regio namelijk gemiddeld veel lager dan elders in het land. In regionale uitvoeringsprogramma's geven we aan hoe we hiermee concreet aan de slag gaan.	
<i>Planning</i>	Eerste kwartaal 2008: uitvoeringsprogramma gereed

2008-2012: realiseren activiteiten uit het uitvoeringsprogramma's		
<i>Geld</i>	Roken	€150.000,-
	Overgewicht	€180.000,-
	Alcohol	€150.000,-
	Depressiepreventie	€21.679,- voor 2010, jaarlijkse bijdrage o.b.v inwoneraantal
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?</i>	<p>Antwoord: Regionaal en Tiels gezondheidsbeleid zijn vastgesteld. Lokale uitvoeringsplannen zijn bijna gereed. Het betreft de thema's: roken, alcohol en overgewicht. Daarnaast regionaal programma voor depressiepreventie. SEGV krijgt aandacht binnen de thema's . Daarnaast wordt een diagnostisch instrument voor deze groep ontwikkeld en wordt gelobbyd om Rivierenland met SEGV problematiek op de kaart te zetten</p> <p>In de gemeente Tiel lopen tot 1 januari 2012 de projecten Roken, Overmatig alcoholgebruik en Overgewicht. in het kader van deze projecten zijn tal van activiteiten uitgevoerd.</p>	
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i>	<p>Antwoord: Ja. Veel capaciteit nodig. Vraagt afstemming met ander zaken die prioriteit hebben. Voor het ontwikkelen van het diagnostisch instrument is een subsidie aangevraagd bij ZONMW (samen met Geldermalsen) Deze subsidie is niet toegekend. Hierdoor moet met een zeer beperkt gewerkt worden. Dit heeft tot gevolg dat er in afgeslankte vorm wel uitvoering wordt gegeven (ook samen met Geldermalsen)</p>	

Gemeente gaat adviseren over eerstelijnszorg Tiel	
De gemeente Tiel gaat samen met: patiënten, zorgbelang, de zorgverzekeraar en aanbieders zitting nemen in een klankbordgroep, die het eerstelijnscentrum Tiel gaat adviseren over hun koers. De bedoeling van het eerstelijnscentrum is: bij elkaar brengen van zorgaanbieders uit eerste lijn.	
<i>Planning</i>	vanaf 2008
<i>Geld</i>	-
<i>Vraag: wat is de stand van zaken met betrekking tot het verder te ontwikkelen/nieuw project?</i>	Klankbordgroep is gestart en draait met de genoemde partijen. De klankbordgroep is onder voorzitterschap van de landelijke vereniging georganiseerde eerste lijn. Binnen de klankbordgroep vindt thema gerichte afstemming plaats (bijvoorbeeld over de inrichting van het centrum voor jeugd en gezin)
<i>Vraag: bestaan er concrete risico's met betrekking tot het realiseren van het project (financieel/politiek/wetgeving)?</i>	Nee, echter wat aandacht behoef is dat er naast het klankbordoverleg ook een overleg komt waarin strategische keuzes aan de orde worden gesteld/gemaakt. (bv hoe om te gaan met de veranderingen binnen de AWBZ/hoe om te gaan met de wens van de zorgverzekeraars om steeds meer preventief te gaan worden)